

การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย
ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร

นายชนะศึก นิชานนท์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

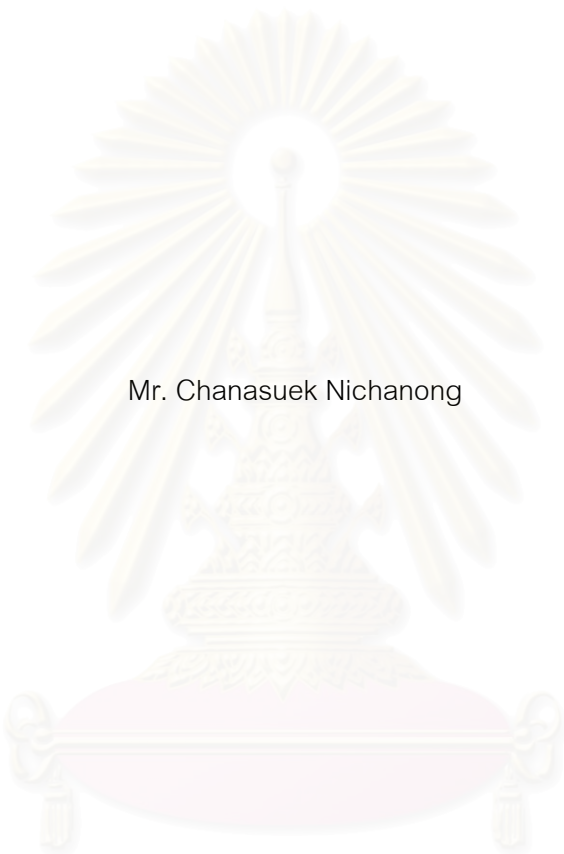
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0408-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF THE CAUSAL MODEL OF DESIRABLE CHARACTERISTICS
OF THAI MALES AND FEMALES AS PERCEIVED BY UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS
IN BANGKOK METROPOLIS

Mr. Chanasuek Nichanong

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research

Department of Educational Research

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0408-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ใน กรุงเทพมหานคร
โดย	นายชนะศึก นิษานนท์
สาขาวิชา	วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ นิศา ชูโต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สິนลาวัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ นิศา ชูโต)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อวยพร เวืองตระกูล)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายชนะศึก นิษานนท์ : การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร. (THE DEVELOPMENT OF THE CAUSAL MODEL OF DESIRABLE CHARACTERISTICS OF THAI MALES AND FEMALES AS PERCEIVED BY UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา รศ. นิศา ชูโต, 193 หน้า. ISBN 974-17-0408-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง และพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย รวมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 540 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 4 ตัว ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัว คือ คุณลักษณะที่พึงปรารถนา (3 ตัวแปร) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (3 ตัวแปร) กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน (2 ตัวแปร) และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน (3 ตัวแปร) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.01

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 45 คุณลักษณะ ประกอบด้วย คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย 9 คุณลักษณะ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง 9 คุณลักษณะ และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง 27 คุณลักษณะ
2. โมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ประกอบด้วยตัวแปรที่มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนา 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู อันประกอบด้วย ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละเลย ด้านกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน อันประกอบด้วย ลักษณะการคบเพื่อนและการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู สำหรับด้านสุดท้าย คือ ด้านกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชนนั้น อันประกอบด้วย ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และระดับความชอบอ่านสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์
3. โมเดลที่ผู้วิจัยได้พัฒนามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความตรงมีค่าไค-สแควร์ (chi-square) เท่ากับ 43.68 ; $p = .082$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 32 มีค่า GFI เท่ากับ .987 ค่า AGFI เท่ากับ .972 และค่า RMR เท่ากับ .029 โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้ร้อยละ 25

ภาควิชา.....วิจัยการศึกษา.....
สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....
ปีการศึกษา.....2544.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4383676327 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD : LISREL MODEL/DESIRABLE CHARACTERISTICS

CHANASUEK NICHANONG : THE DEVELOPMENT OF THE CAUSAL MODEL OF
DESIRABLE CHARACTERISTICS OF THAI MALES AND FEMALES AS PERCEIVE
BY UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN BANGKOK METROPOLIS.
THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. NISA XUTO, 193 pp. ISBN 974-17-0408-9

The purposes of this research were to study and identify variables of the desirable characteristics of Thai males and females and to develop the causal model as well as to examine of goodness of fitting to the empirical data. The sample was consisted of 540 upper secondary school students in Bangkok metropolis. The developed model composed of 4 latent variables which measured by the 11 observable variables namely; the desirable characteristics of males and females (3 variables), socialization of family (3 variables), socialization of school (2 variables), and socialization of mass media (3 variables). Data were collected by questionnaires and analysed by LISREL 8.01 program.

The major results were as follows:

1. Desirable characteristics of Thai males and females as perceived by upper secondary school students in Bangkok metropolis consisted of 45 characteristics; 9 male characteristics, 9 female characteristics and 27 mutual male and female characteristics.

2. Developed casual model for desirable characteristics of males and females consisted of 3 group of variables. They were socialization of family: level of restrictive pattern of parenting , level of democratic pattern of parenting and level of autonomous pattern of parenting; socialization of schools: close friend characteristics and teacher behaviors in according to teacher ethic; and socialization of mass media: level of watching useful television programs, level of listening useful radio programs and level of reading useful printed materials.

3. The developed model was proved of fitting to the empirical data. The model validation indicated that the Chi-square test goodness of fit had 43.68; $p = .082$, $df = 32$, $GFI = .987$, $AGFI = .972$ and $RMR = .029$. The model accounted for 25 % of variance in desirable characteristics of Thai males and females.

Department.....Educational Research.....

Student's signature.....

Field of study.....Educational Research.....

Advisor's signature.....

Academic year... 2001.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ไม่มีทางสำเร็จลุล่วงได้ ถ้าปราศจากครูที่เป็นครูอย่างแท้จริงอย่าง รองศาสตราจารย์ นิศา ชูโต ผู้ซึ่งให้ความเอาใจใส่ในสิ่งที่ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ให้คำสั่งสอน ผู้วิจัยในทุก ๆ เรื่องอย่างดียิ่งตลอดที่ผู้วิจัยเรียนในระดับปริญญาโท ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างว่าเป็นอย่างไร ขอบกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย ที่ให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยในการให้คำปรึกษา และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างว่าเป็นอย่างไร

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม ที่ได้ให้โอกาสผู้วิจัยเรียนรู้วิธีการทำวิจัยจริงในโครงการ ดำรวจตระเวนชายแดน ตลอดจนให้กำลังใจยามผู้วิจัยไม่สบายใจเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างกับความเมตตาของท่านอาจารย์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อวยพร เรืองตระกูล ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ ภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ น้าวรรณ(วันทนี๋ เย็นพระพาย) นางสาวของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจ และให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมาในยามที่ผู้วิจัยรู้สึกท้อแท้หมดกำลังใจและมีปัญหา

ขอขอบคุณ พี่กิง(กฤษณา คิตติ) เป็นอย่างยิ่งที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และให้กำลังใจผู้วิจัยเสมือนว่าผู้วิจัยเป็นน้องชายคนหนึ่ง

ขอขอบคุณรัตน์(กัญญาภัค) น้องโบ(ศศิวิมล) พี่กันต์(ภาสกรณ) พี่นิต(จิตตานันท์) พี่หวาน(รัชพงษ์) พี่ก๊วก(นฤมล) และคนอื่นๆ ที่ไม่สามารถเอยนามได้หมด ณ ที่นี้ ที่ช่วยเหลือต่าง ๆ ในงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ บุคคลสองคนที่คุณวิจัยจะลืมไม่ได้และมีความสำคัญที่สุดกับผู้วิจัย คือ บิดา(ระพีพันธ์ นิชานนท์) และมารดา(จรรยา นิชานนท์) ของผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคคลที่สนับสนุนผู้วิจัยในทุก ๆ ด้าน จนทำให้ผู้วิจัยได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างว่าเป็นอย่างไร

ชนะศึก นิชานนท์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	9
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ.....	13
ตอนที่ 3 แนวคิด/ทฤษฎีการพัฒนาคูณลักษณะ	32
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กับคุณลักษณะ	48
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น	78
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย.....	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ.....	94
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้	97
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่ พึงปรารถนากับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมลิสเรล(LISREL)	101
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	105
สรุปผลการวิจัย.....	106
อภิปรายผลการวิจัย.....	111
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	115
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	116
รายการอ้างอิง.....	117
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก คุณลักษณะชายและหญิงไทย ที่ได้จากงานวิจัยและการสนทนากลุ่ม	125
ภาคผนวก ข การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึง ปรารถนา	132
ภาคผนวก ค แนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม	135
ภาคผนวก ง แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย	138
ภาคผนวก จ แบบสอบถามที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย	151
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและ หญิงไทย.....	162
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	193

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1	การแปลผลคะแนนคุณลักษณะทางเพศ โดยอาศัยเทคนิคการแบ่งกลุ่มจาก ค่ามัธยฐาน..... 21
2	คุณลักษณะชายและหญิงที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึง ปรารถนา..... 28
3	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย 49
4	การวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมของแบบสอบถามการปฏิบัติตัวของครูตาม จรรยาบรรณครู ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ..... 61
5	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามลักษณะการคบเพื่อน..... 63
6	การจัดกลุ่มตัวอย่างในการสนทนา..... 65
7	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึง ปรารถนาของชาย..... 67
8	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึง ปรารถนาของหญิง..... 68
9	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึง ปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง..... 69
10	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงปรารถนา..... 71
11	โรงเรียนและช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อรวบรวมคุณลักษณะชายและหญิง ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม..... 72
12	โรงเรียนและช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หาคุณลักษณะที่พึง ปรารถนา..... 73
13	โรงเรียนและช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดล 74
14	ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวน การขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนกรหล่อหลอมทางสื่อมวลชน..... 81
15	ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา..... 85
16	ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับลักษณะการคบเพื่อน..... 87
17	ค่าสถิติเบื้องต้นรายข้อจรรยาบรรณครู..... 88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18	การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศต่างกัน 91
19	การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีประเภทของโรงเรียนแตกต่างกัน 92
20	การวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตัวแปรลักษณะการคบเพื่อนด้วยวิธีของ Dunnett T3..... 93
21	การวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาด้วยวิธีของ Scheffe..... 93
22	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่ใช้อธิบายคุณลักษณะที่พึงปรารถนา..... 96
23	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลลิสเรลคุณลักษณะที่พึงปรารถนา..... 100
24	การวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนา..... 103
25	คุณลักษณะชายและหญิงที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและการสนทนากลุ่ม..... 126
26	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงปรารถนา..... 134
27	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของโรงเรียน..... 134

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โมเดลลิשראלที่ประกอบด้วยโมเดลการวัดและโมเดลสมการโครงสร้าง.....	51
2 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย.....	55
3 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะชายและหญิงที่พึงปรารถนาตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร.....	104

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เยาวชนเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติ เป็นความหวังและเป็นอนาคตที่สำคัญของปวงชนชาวไทย ประเทศชาติจะเจริญหรือพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงไร คุณภาพของเยาวชนนับเป็นสิ่งที่สำคัญ (สุจริต เพียรชอบ, 2529) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยได้รับอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์เป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของสังคมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กจะเกิดการเรียนรู้และค่อยๆ ซึมซับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวไปโดยไม่รู้ตัว แล้วพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2544)

จากแนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการทั้งทางตรงโดยการสอนหรือบอก และเป็นการเรียนรู้โดยอ้อมโดยการสังเกต การเลียนแบบ คนในสังคมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม (สุพิศรดา สุภาพ, 2538) กอปรกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ที่กล่าวว่า บุคคลจะเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ของสังคมได้จะมีกระบวนการเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้สามกระบวนการ คือ การสังเกต (observation) การเลียนแบบ (imitation) และการเสริมแรง (reinforcement) (Bandura, 1977) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นรากฐานที่สำคัญของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ขัดเกลาให้มนุษย์มีคุณลักษณะต่างๆ ตามที่สังคมต้องการ ผ่านตัวแทนทางสังคม

ครอบครัวเป็นสถาบันหลักสถาบันแรกทางสังคมที่ให้การปลูกฝัง กล่อมเกลา และสรรสร้างให้บุคคลมี ลักษณะทางจิตใจ บุคลิกภาพ ตลอดจนคุณลักษณะต่างๆ ที่เหมาะสมตามที่สังคมต้องการผ่านทางกรอบเลี้ยงดูของครอบครัว (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และประทีป จินฉ่ำ, 2541)

สถาบันทางสังคมอีกสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้ครอบครัวในการขัดขัดเกลาเด็กในวัยเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนา คือ โรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันโรงเรียนเป็นสถาบันที่เกิดขึ้น

จากความต้องการของสังคมเพื่อทำหน้าที่ให้การศึกษาอบรมอย่างเป็นระบบแก่สมาชิกของสังคม และพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีพัฒนาการทั้งทางสติปัญญา ความสามารถและสังคม รวมทั้งเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของสังคม (เจียรนัย ทรงชัยกุล, 2532) โรงเรียนมีหน้าที่จัดประสบการณ์ทางตรงในการเพิ่มพูนความรู้ เจตคติ และทักษะบางประการให้แก่นักเรียนโดยตรง โดยการจัดหลักสูตร การสอนวิชาต่างๆ ให้แก่นักเรียนและในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ต่างๆ โดยทางอ้อม โดยการจัดให้นักเรียนเข้าร่วมในชมรมหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ (ปรีชา คัมภีรปกรณ, 2532)

ครูเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญในโรงเรียน โดยทำหน้าที่เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการขัดเกลาและถ่ายทอดทางสังคมให้กับนักเรียน UNESCO(1994 อ้างถึงใน Katz and Ksanskak, 1994) กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่นักเรียนให้ความเชื่อฟัง เนื่องจากนักเรียนให้ความเชื่อถือและให้ความไว้วางใจต่อครูมาก นอกจากนี้ครูยังเป็นตัวแบบ และเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตัวให้กับนักเรียนอีกด้วย

นอกจากนี้เพื่อนนับว่าเป็นบุคคลในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของเด็กโดยเฉพาะวัยรุ่น เนื่องจากเป็นวัยที่ให้ความสำคัญและใช้ชีวิตประจำวันส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน เจียรนัย ทรงชัยกุล (2532) ได้สรุปอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อวัยรุ่นไว้ว่ามี 3 ด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการครองตนในสังคม Blyth and Thiel (1982) ได้สำรวจนักเรียนวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงปีที่ 4 พบว่า นักเรียนจำนวน 2 ใน 3 คนได้ระบุว่า กลุ่มเพื่อนเพศเดียวกันและเรียนชั้นเดียวกันมีความสำคัญต่อตัวเองมากกว่าใครๆ ทั้งหมดซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประชุมการสัมมนาระดับชาติเรื่องเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พบว่า เยาวชนไทยทั้งเพศหญิงและเพศชายร้อยละ 85 มีความเห็นที่จะยอมรับและคล้อยตามกลุ่มเพื่อน และเมื่อมีปัญหาหรือไม่สบายใจ พวกเขาจะยึดเอากลุ่มเพื่อนเป็นที่พึ่งเป็นที่ปรึกษาอันดับแรก (ภุมเรียง สายะวารานนท์, 2529)

ในยุคปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคของข้อมูล ข่าวสาร (วิทยากร เชียงกุล, 2538 : 3) สื่อมวลชนจึงเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และแบบแผนความประพฤติของคนในสังคม นอกจากนี้สื่อมวลชนยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างค่านิยมและพฤติกรรมต่างๆ ที่ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาบุคคลิกภาพของตนเนื่องจากสามารถเข้าถึงบุคคลต่างๆ ในสังคมได้ง่าย(ศศิดาพร อุทิศ, 2542) โดยเฉพาะ โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากเพราะสามารถเข้าถึงตัวเด็กได้ง่ายและรวดเร็ว

กว่าสี่ชนิดอื่นๆ (สุกัญญา ตีระวนิชและนันทริกา คุ่มไพโรจน์, 2528 และดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2529)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-18 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่นตอนกลางที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สาเหตุที่เลือกศึกษากลุ่มประชากรในช่วงนี้ เนื่องจากกลุ่มวัยรุ่นช่วงนี้ให้ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างเพศในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านร่างกาย ด้านบุคลิกภาพ หรือด้านสังคม อีกทั้งยังเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่เป็นอย่างมาก เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นต่อมไร้ท่อต่างๆ ที่อยู่ในร่างกายจะเริ่มมีการผลิตฮอร์โมน (hormone) ซึ่งจะทำให้มีลักษณะเพศชั้นที่สองเกิดขึ้นคือ ในเพศหญิงจะเริ่มมีหน้าอก สะโพก และมีประจำเดือน ส่วนในเพศชายก็จะมี เสียงแตกห้าว หนวดเครา และมีน้ำอสุจิ โดยในลักษณะเพศชั้นที่สองนี้จะทำให้วัยรุ่นตระหนักในความเป็นเพศของตัวเอง จนทำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเพศได้ชัดเจน วัยรุ่นจึงอาจนับได้ว่าเป็นวัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณลักษณะ นอกจากนี้ในวัยรุ่นยังเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางปัญญาที่สมบูรณ์ขึ้นกว่าเดิมเป็นอย่างมาก และยังเป็นช่วงที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของบุคคล (identity search) จึงมักจะมีการเปรียบเทียบหรือแยกความแตกต่างระหว่างตนกับผู้อื่น หรือระหว่างตนกับตนในอดีต เพื่อที่จะสร้างแบบแผนของพฤติกรรมที่เป็นลักษณะของตนขึ้นมา (Hans, Prawat and Grisson, 1979 อ้างถึงใน นิติย์กุล อรรถนุพรรณ, 2529) ดังนั้นการรับรู้ว่าหญิงและชายโดยทั่วไปมีลักษณะอย่างไรและความคาดหวังว่าชายและหญิงควรมีลักษณะเช่นใดจึงนับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กในวัยนี้

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีผู้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะต่างๆ ที่พึงปรารถนาไว้หลายท่าน โดยส่วนใหญ่จะศึกษาปัจจัยในสถาบันทางสังคมใดสถาบันหนึ่ง กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ได้แก่ Hurlock (1964), Huckel (1984), Baldwin (1984), Smith (1988) วราภรณ์ รักวิจัย (2528) และอรวรรณ พานิชปฐมพงษ์ (2542) ได้ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบต่างๆ กับคุณลักษณะต่างๆ ที่พึงปรารถนา ส่วน Jackson (1968), Blyth และ Thiel (1982), Hill และ Lyncy (1983) และสมพร สุทัศนีย์ (2529) ได้ศึกษากระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา นอกจากนี้ Redl (1956), Steeland (1988) และ Reeves และ Mille (1994) ได้ศึกษากระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชนด้านโทรทัศน์กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนามีเพียง ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ที่ได้ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และกระบวนการหล่อหลอมทางด้านสื่อมวลชนกับจิตลักษณะที่พึงปรารถนา

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างสถาบันทางสังคมทุกสถาบันที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้แก่ สถาบันครอบครัว โดยศึกษาจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สถาบันโรงเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มเพื่อน และครู และสถาบันสื่อมวลชน โดยศึกษาจาก โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ โดยการพัฒนาเป็นโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) ซึ่งจะทำให้เห็นถึงคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยในภาพรวมกับความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งหมดที่ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย และนำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมการฝึกอบรมหรือการแก้ไขให้เยาวชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งกล่าวว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ และนำไปยึดถือปฏิบัติจะประกอบไปด้วย 3 กระบวนการ คือ การสังเกต (observation) โดยสังเกตจากตัวแบบที่มีอยู่ในสังคมซึ่งอาจจะเป็นคนหรือสัญลักษณ์ต่างๆ หลังจากสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบแล้วมนุษย์ก็จะเลือกและมีการเลียนแบบ (imitation) พฤติกรรมจากตัวแบบและนำพฤติกรรมเหล่านั้น ไปประพฤติ ปฏิบัติ ถ้าพฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) จะส่งผลให้มนุษย์ยังคงประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมนั้นต่อไป แต่ถ้าพฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงทางลบ (negative reinforcement) ก็จะทำให้พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มที่จะได้รับการปฏิบัติน้อยลง กอปรกับแนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

ที่กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการถ่ายทอดระเบียบ กฎเกณฑ์ ความประพฤติ และค่านิยมต่างๆ ของสังคมให้บุคคลมีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการผ่านตัวแทนต่างๆ ของสังคม

จากการศึกษางานวิจัยของ Hurlock (1964) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของพ่อแม่จะทำให้ลูกมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Baldwin(1984) และ Huckel (1984) พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมแบบประชาธิปไตยจากครอบครัวจะทำให้เด็กมีคุณลักษณะต่างๆ ในทางที่ยอมรับมากกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่วน Smith (1988) วราภรณ์ รักวิจัย (2528) ดวงเดือน พันธุนาวิน (2529) และอรวรรณ พาณิชปฐมพงษ์ (2542) ได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะส่งผลทำให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุนาวิน (2529) พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 แบบ มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาแล้ว ยังพบอีกว่า สื่อมวลชนซึ่งได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์เป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณลักษณะ ส่วน Redl (1956), Steeland (1988) และ Reeves และ Milles (1994) ได้พบสอดคล้องกันอีกด้วยว่า โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่สำคัญที่มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของวัยรุ่น ซึ่ง Redl (1956) ได้อธิบายว่า โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางอ้อม โดยทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมเลียนแบบและจดจำพฤติกรรมของดาราในโทรทัศน์มาประพฤติปฏิบัติตั้งนั้น โทรทัศน์จึงเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของเด็ก นอกจากนี้ Blyth และ Thield (1982) Hill และ Lyncy (1983) และ Jackson (1968) ได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันโดย พบว่า เพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญของวัยรุ่นที่ทำให้วัยรุ่นมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนา นอกจากนี้ Jackson(1968) ยังพบอีกว่า ครูเป็นบุคคลหนึ่งในโรงเรียนที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนา โดยนักเรียนมักจะยึดครูเป็นตัวแบบในความคิดและการกระทำ เนื่องจากครูจะชอบใช้อำนาจในห้องเรียนทำให้นักเรียนรับรู้ว่าครูเป็นบุคคลที่มีอำนาจและยึดเป็นตัวแบบ

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) แนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (socialization) และจากการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยว่า

1. ตัวแปรทั้ง 3 ด้านคือ ด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ด้านการกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และด้านกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง
2. ตัวแปรทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งสร้างโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเฉพาะโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเท่านั้น

2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ

2.1 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ประกอบด้วย ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

2.2 กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน ประกอบด้วย ลักษณะการคบเพื่อน และการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู

2.3 กระบวนการหล่อหลอมทางด้านสื่อมวลชน ประกอบด้วย ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์

2.4 คุณลักษณะที่พึงปรารถนา ประกอบด้วย คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย/หญิง หมายถึง ลักษณะทางกายภาพ นิสัยใจคอ กิริยาท่าทาง หรือพฤติกรรมที่เพศชาย/หญิงควรมีหรือยึดถือปฏิบัติตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร โดยได้มาจากแบบวัดคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย/หญิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า (Rating scale) 7 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง ค่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองกระทำต่อเด็ก และทำให้เด็กรับรู้ได้ถึงความรู้สึกในการกระทำดังกล่าว โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะตามแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers, 1972) คือ

ก. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระ ถูกควบคุมและอยู่ในสายตาหรือคุ้มครอง

ป้องกันไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองกำหนดไว้ และให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือทำอะไรด้วยตนเองเลย

ข. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการกระทำของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กมีความรู้สึกที่พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น มีเหตุผล ปฏิบัติต่อตนด้วยความยุติธรรม ยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นของเด็ก นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมบางอย่างส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองมีความเป็นตัวของตัวเองแต่ให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสที่เหมาะสม

ค. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการกระทำของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับการสนับสนุนหรือให้คำแนะนำช่วยเหลือ ไม่ให้ความสำคัญสนทนากับตนเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่ มักใช้วิธีวิจารณ์ตำหนิลงโทษรุนแรงและปราศจากเหตุผล

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูวัดได้จากคะแนนรวมของการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ จากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจาก แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ของ อรวรรณพานิชปฐมพงษ์ (2542)

กระบวนการขาดเกลาในโรงเรียน หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนที่ได้รับจากโรงเรียน ประกอบด้วย 2 ด้านคือ ลักษณะการคบเพื่อน และการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู

ก. ลักษณะการคบเพื่อน หมายถึงนิสัย บุคลิกภาพ การแสดงออกของเพื่อนสนิทของนักเรียน ประกอบด้วย 3 คือ ด้านการเรียน ด้านกิจกรรมยามว่าง และด้านการทำงาน วัดได้จากแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก แบบสอบถามลักษณะการคบเพื่อน ของ อุษษา ศรีจินดารัตน์ (2533) มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับคือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย

ข. การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู หมายถึงความประพฤติการกระทำหรือ พฤติกรรมของครูตามจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการตามที่นักเรียนรับรู้ วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับคือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย

กระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน หมายถึง การนำเสนอสิ่งต่าง ๆ ผ่านรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ แล้วส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียน วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก แบบสอบถามความชอบความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ แบบสอบถามความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และแบบสอบถามความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับคือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย

ประเภทของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่แบ่งออกเป็น 3 ประเภท โดยยึดเพศของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเป็นเกณฑ์ ได้แก่

- ก. โรงเรียนชายล้วน หมายถึง โรงเรียนที่รับเฉพาะนักเรียนเพศชายเข้าศึกษา
- ข. โรงเรียนหญิงล้วน หมายถึง โรงเรียนที่รับเฉพาะนักเรียนเพศหญิงเข้าศึกษา
- ค. โรงเรียนสหศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่รับทั้งนักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิงเข้าศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยนี้ น่าจะทำให้ทราบถึงลักษณะของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกรุงเทพมหานครและอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงตามการรับรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร โดยข้อค้นพบดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรหลายกลุ่มดังนี้

1. *ตัวนักเรียน* โดยนักเรียนสามารถนำผลการศึกษาวิจัยนี้ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้มีลักษณะที่สังคมต้องการเพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับของสังคม
2. *ครอบครัว* โดยครอบครัวสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เพื่อที่จะได้ทำให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ
3. *โรงเรียน* โดยครูสามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อที่จะได้ทำให้นักเรียนได้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ
4. *สื่อมวลชน* โดยสื่อมวลชนสามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการผลิตสื่อและในการเสนอสื่อ เพื่อที่จะได้ทำให้เด็กและเยาวชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

- 1.1 ความหมายของวัยรุ่น
- 1.2 การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น
- 1.3 พัฒนาการทางเพศ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะทางเพศ

- 2.1 คุณลักษณะความเป็นชายและคุณลักษณะความเป็นหญิง
- 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาททางเพศและคุณลักษณะทางเพศ
- 2.3 การวัดและการประเมินคุณลักษณะทางเพศ
- 2.4 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาชาย/หญิงไทย

ตอนที่ 3 ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)
- 3.2 แนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

ตอนที่ 4 งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กับคุณลักษณะทางเพศ

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์เชิงสาเหตุด้วยการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL)

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นในตอนนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอแยกออกเป็น 3 หัวข้อ คือ หัวข้อแรกเกี่ยวกับความหมายของวัยรุ่น หัวข้อที่สองเกี่ยวกับการแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น และหัวข้อที่สุดท้ายเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศในช่วงวัยรุ่น โดยมีรายละเอียดแต่ละหัวข้อดังนี้

1.1 ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescent) เป็นวัยคาบเกี่ยวระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้จะสับสนในบทบาทและหน้าที่ และการกระทำของตนเอง เนื่องจากมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาแตกต่างไปจากวัยเด็ก ในขณะเดียวกันความคิดความต้องการบางอย่างก็ยังไม่เหมือนผู้ใหญ่ ทำให้วัยรุ่นเกิดการสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง กอปรกับเป็นวัยที่มักประสบปัญหาต่างๆ ในแง่ของความสัมพันธ์กับเด็ก ผู้ใหญ่และวัยรุ่นด้วยกันเอง นอกจากนี้ยังมีอารมณ์ร้อนแรง ضبไว ต้องการให้มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น จึงมีคนเรียกวัยรุ่นว่าเป็นวัยของความกดดันและวัยของพายุ ดังนั้นวัยรุ่นจึงเป็นวัยที่ต้องการความเข้าใจช่วยเหลือ และคำแนะนำที่ดีจากผู้ใหญ่ในการปฏิบัติตัวเพราะเด็กวัยนี้ยังขาดประสบการณ์ ความรอบคอบ ความรอบรู้ อีกมาก ถ้าผู้ใหญ่ให้ความช่วยเหลือแนะนำอย่างถูกต้องและเหมาะสม เด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "วัยรุ่น" ดังนี้

สุชา จันทรเอม (2529) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า เป็นวัยที่ย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยถือเอาความพร้อมทางร่างกายเป็นเครื่องตัดสิน ในระยะนี้ร่างกายจะมีการเจริญเติบโตของระบบอวัยวะเพศและสามารถทำงานได้เต็มที่ คือ ในเพศหญิงจะเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรก และในเพศชายมีการผลิตเซลล์สืบพันธุ์ขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าวัยนี้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเป็นตัวกำหนดการเข้าสู่วัยรุ่น ส่วน ดวงใจ กสานติกุล (2536) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้คือ ช่วงชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Hurlock (1964) และ Sebalo (1984 อ้างถึงใน พรพิมล เจียมนาครินทร์, 2539) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ก้าวไปสู่สุตุมภาวะ ซึ่งการก้าวไปสู่สุตุมภาวะได้นั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน นอกจากนี้ Erikson (1968 อ้างถึงใน ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530) กล่าวว่า วัยรุ่นอยู่ในระยะของการพัฒนาความมีเอกลักษณ์กับความสับสนในเอกลักษณ์ ถ้าสังคมไม่กำหนดบทบาทหน้าที่ที่แน่นอน จะทำให้เกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง การหาเอกลักษณ์เป็นงานพัฒนาการที่สำคัญในระยะวัยรุ่นโดยวัยรุ่นจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวต่อรูปร่างที่เปลี่ยนแปลง หรือการปรับตัวให้เข้ากับสังคมผู้ใหญ่ เพื่อนหรือเพศตรงข้าม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความกังวล และความเครียด ถ้าวัยรุ่นไม่ประสบความสำเร็จในการปรับตัว จะทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้น ผู้ใหญ่จึงควรให้ความช่วยเหลือและแนะนำที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่วัยรุ่น เพื่อให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่โดยมีการพัฒนาไปสู่วุฒิภาวะทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาและเป็นวัยที่กำลังค้นหาเอกลักษณ์ในตัวเอง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมควรให้ความช่วยเหลือแนะนำอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อวัยรุ่นจะได้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม

1.2 การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น

การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นมีผู้แบ่งไว้หลายท่านซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ กันโดยแบ่งออกเป็นวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย แต่มีช่วงอายุแตกต่างกัน ดังนี้

Miller (1972 อ้างถึงใน ดวงใจ กสานติกุล, 2536) ได้แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นออกเป็น 3 ช่วง คือ วัยรุ่นตอนต้น อายุ 11-13 ปี วัยรุ่นตอนกลาง อายุ 14-16 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 17-19 ปี

เพ็ญศรี พิชัยสนธิ (2528) ได้แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นออกเป็น 2 ช่วงคือ วัยรุ่นตอนต้น อายุ 13-17 ปีในเพศหญิงและอายุ 14-17 ปีในเพศชาย กับวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 17-20 ปี

สุชา จันทร์อม (2529) ได้แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นออกเป็น 3 ช่วงคือ ช่วงวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13-15 ปี วัยรุ่นตอนกลาง อายุ 15-18 ปี และวัยรุ่นตอนปลายอายุ 18-21 ปี

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวัยรุ่นช่วงอายุระหว่าง 15-18 ปี เป็นวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งตรงกับกลุ่มวัยรุ่นตอนกลางตามแนวคิดของ สุชา จันทร์อม (2529) วัยรุ่นช่วงนี้เป็นวัยที่ยอมรับสภาพของร่างกายที่เป็นหนุ่มสาว และมีความคิดเชิงนามธรรม จึงมักจะมีการเปรียบเทียบหรือแยกความแตกต่างระหว่างตนกับผู้อื่น หรือระหว่างตนกับตนในอดีต เพื่อที่จะสร้างแบบแผนของพฤติกรรมที่เป็นลักษณะของตนขึ้น (self identity) (Hans,Prawat and Grisson,1979 อ้างถึงใน นิตยกุล อรรถนุพรรณ,2529 และMiller,1972 อ้างถึงใน ดวงใจ กสานติกุล, 2536)

1.3 พัฒนาการทางเพศ

เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ต่อมไร้ท่อต่างๆ ที่อยู่ในร่างกายจะเริ่มมีการผลิตฮอร์โมน (hormone) เพื่อกระตุ้นให้อวัยวะบางส่วนในร่างกายทำงานได้อย่างสมบูรณ์ ต่อมไร้ท่อที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางเพศที่ชัดเจนที่สุดในวัยรุ่น คือ ต่อมเพศ (sex gland)

ในเพศหญิงต่อมเพศคือ รังไข่ที่มีอยู่สองข้างของปลายท่อนมดลูกโดยต่อมนี้จะสร้างฮอร์โมนที่สำคัญสำหรับเพศหญิง คือ ฮอร์โมนเอสโตรเจน (Estrogen) หรือเอสตราดีโอล (Estradiol) ซึ่งมีหน้าที่หลักคือ ควบคุมการเจริญเติบโตของอวัยวะสืบพันธุ์ของเพศหญิง ทำให้อวัยวะสืบพันธุ์ทั้งภายในและภายนอกมีการเจริญเติบโต และมีลักษณะทางเพศขั้นที่สองเกิดขึ้น คือ มีทรวงอกกลมมน มีขนที่อวัยวะเพศ มีไขมันบริเวณสะโพก แขนขากลมกลึง ผิวพรรณผุดผ่อง เป็นต้น นอกจากนี้ฮอร์โมนนี้ยังทำหน้าที่กระตุ้นให้รังไข่มีการผลิตไข่ออกมาประมาณเดือนละ 1 ฟอง โดยเมื่อไข่สุกจะหลุดออกมาจากรังไข่ นอกจากนี้ยังมีฮอร์โมนอีกชนิดหนึ่งที่ผลิตออกมาจากรังไข่เช่นกัน ชื่อโปรเจสเทอโรน (Progesterone) ทำหน้าที่ในการกระตุ้นผนังมดลูกให้เตรียมพร้อมสำหรับการตั้งครรภ์ ถ้าไข่ไม่ได้รับการปฏิสนธิกับอสุจิที่ผลิตมาจากอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย ผนังมดลูกก็จะมีการสลายตัวออกมาจากช่องคลอดกลายเป็นประจำเดือน (menstruation) โดยในเพศหญิงจะถือว่าเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นและบรรลุนิติภาวะทางเพศเมื่อเริ่มมีประจำเดือน (สุชา จันท์อม, 2529) สำหรับต่อมเพศชายจะมีอัณฑะ (testis) สำหรับผลิตอสุจิ (sperm) และสร้างฮอร์โมนที่มีชื่อว่า เทสโตสเทอโรน (Testosterone) และแอนโดรเจน (Androgen) ซึ่งเป็นฮอร์โมนที่ควบคุมการเจริญเติบโตของอวัยวะเพศชาย และทำให้มีลักษณะทางเพศขั้นที่สองปรากฏขึ้น คือ รูปร่างขยายใหญ่ขึ้น กล้ามเนื้อเพิ่มมากขึ้น แข็งแรงขึ้น มีหนวดเครา มีขนขึ้นตามหน้าแข้ง อวัยวะเพศ ตลอดจนมีเสียงแตกห้าว เป็นต้น โดยในเพศชายนั้นจะถือว่าเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นและบรรลุนิติภาวะทางเพศเมื่อมีอสุจิไหลออกมาเป็นน้ำอสุจิในเวลานอนหลับที่เรียกว่าฝันเปียก หรือการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง (masturbation) (สุชา จันท์อม, 2529)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์ โดยเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นต่อมไร้ท่อต่างๆ ที่อยู่ในร่างกายจะมีการผลิตฮอร์โมน (hormone) ซึ่งจะช่วยให้มีลักษณะเพศขั้นที่สองเกิดขึ้น จนทำให้ตระหนักในความเป็นเพศของตัวเอง และทำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเพศได้ชัดเจน

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะชายและหญิง

2.1 คุณลักษณะความเป็นชายและคุณลักษณะความเป็นหญิง

การอธิบายความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะทางเพศชายและหญิงนั้นได้มีผู้ให้ความสนใจและกำหนดคุณลักษณะความเป็นชายและคุณลักษณะความเป็นหญิงที่สำคัญดังนี้

1. แนวความคิดของเดวิด บากาน (David Bakan 1966 อ้างถึงใน Kaplan and Sedney 1980)

Bakan กล่าวว่า คุณลักษณะความเป็นชาย (masculinity) ประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรมที่เรียกว่า เอเจนซี (Agency) ซึ่งเป็นลักษณะของการกระทำที่มีจุดเริ่มต้นจากตนเอง แสดงออกถึงความสามารถในการป้องกันตัวเอง (self protection) กล้าแสดงออก (self assertion) ความเป็นอิสระและมีอำนาจหรือมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ส่วนคุณลักษณะความเป็นหญิง (femininity) ประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรมที่เรียกว่า คอมมิวนิเนียน (Communioun) ซึ่งเป็นลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และมักแสดงออกในลักษณะของการยอมรับผู้อื่น การเป็นมิตร และการขอความช่วยเหลือผู้อื่น

2. แนวความคิดของพาร์สันและเบลล์ (Parson and Bales 1955 อ้างถึงใน Kaplan and Sedney 1980)

Parson and Bales กล่าวว่า คุณลักษณะความเป็นชาย (masculinity) ประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรมที่เรียกว่า พฤติกรรมเครื่องมือ (instrumental behavior) ซึ่งเป็นลักษณะการแสดงผลออกถึงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองวางไว้ได้แก่ ลักษณะความเป็นผู้นำ ความมั่นใจในตนเอง และการกล้าแสดงออก ส่วนคุณลักษณะความเป็นหญิง (femininity) ประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรมที่เรียกว่า การแสดงออกทางอารมณ์ (expressive behavior) ซึ่งเป็นลักษณะพฤติกรรมที่เน้นการแสดงถึงความรู้สึก อันเป็นลักษณะที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดผลดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อผู้อื่น การมีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น ตลอดจนการตอบสนองทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

3. แนวความคิดของเบอร์นาร์ด (Bernard 1984)

Benard ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของแบบทดสอบทางบุคลิกภาพของ Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI) และแบบทดสอบบทบาททางเพศของ Bem Sex Role Inventory (BSRI) และได้แบ่งคุณลักษณะของความเป็นชายและความเป็นหญิงไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นชาย หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะ 3 ด้านคือ

1.1 ความมีอำนาจในสังคมและการตัดสินใจด้วยปัญญา (social intellectual and ascendancy) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยวโดยไม่หวั่นไหวหรือหวั่นเกรง ต่อผลลัพธ์ ที่จะเกิดขึ้น และการใช้สติปัญญา ไตร่ตรองประกอบการตัดสินใจ โดยยอมรับผลการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1 ความเป็นผู้นำ (leadership) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่เมื่อเกิดภาวะวิกฤตสามารถนำหรือดำเนินกิจกรรมให้กลุ่มผ่านพ้นภาวะวิกฤตได้ ไม่แสดงความอ่อนแอสามารถรักษาขวัญและกำลังใจ ของกลุ่มได้

1.1.2 ความมีอำนาจเหนือ (dominance) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่ชอบการกดขี่ข่มเหง ถือความคิด และการกระทำตนเองเป็นใหญ่

1.1.3 ความก้าวร้าว (aggression) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างรุนแรง ในการโต้ตอบกับสถานการณ์ที่ทำให้ตนไม่พึงพอใจ

1.1.4 การมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง (strong personality) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรม ซึ่งเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองตกอยู่ในสถานการณ์ที่ดีหรือเลวร้าย ก็ยังคงรักษาบุคลิกภาพ ที่มั่นคงไม่แสดงอารมณ์หวั่นไหวตื่นเต้นหรือหวาดกลัวกับเหตุการณ์นั้น

1.2 ความมีอิสระ (autonomy) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่หวั่นไหวไปกับท่าที หรือคำพูด ของคนอื่น เมื่อเห็นว่าการกระทำเป็นสิ่งถูกต้อง สามารถยอมรับได้เมื่อมีเหตุผล ประกอบด้วย

1.2.1 ความเป็นตัวของตัวเอง (independence) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความมั่นคงในความคิดและการกระทำที่ไม่คล้อยตามไปกับกลุ่มหรือหมู่คณะ ไม่ต้องการการสนับสนุนหรือกำลังใจจากคนอื่น

1.2.2 ความพึงพอใจในตนเอง (self-sufficient) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่พยายามช่วยเหลือตนเองก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากคนอื่น เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ตนเองสนใจจะพยายามควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมไม่ให้เกิดออก

1.2.3 ความมั่นใจในตนเอง (self-reliance) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่กล้าทำในสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรค เมื่อประสบความล้มเหลวก็ใช้ความพยายามทำใหม่โดยไม่แสดงให้คนอื่นทราบถึงความย่อท้อหรือหมดกำลังใจ

1.2.4 ลักษณะเฉพาะตัว (individualism) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงถึง ความหนักแน่นไม่คล้อยตามไปกับความคิดหรือคำวิจารณ์ของคนอื่น เมื่อตนเองมีความพึงพอใจเช่นนั้น เป็นตัวของตัวเอง โดยไม่คำนึงถึงการยอมรับจากสังคม

1.3 เลือดนักสู้ (physical boldness) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกล้าหาญ เผชิญกับอันตราย หรือเหตุการณ์รุนแรงอย่างไม่หวั่นเกรง สามารถพาตนเองเข้าร่วมกับเหตุการณ์รุนแรง ได้โดยไม่หลีกเลี่ยง เมื่อประสบกับความผิดหวัง ก็จะพยายามต่อสู้กับความผิดหวังโดยประกอบด้วย

1.3.1 ความเป็นนักกีฬา (athleticism) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการยอมรับในการพ่ายแพ้ โดยพยายามฝึกฝนตนเองใหม่เพื่อจะต่อสู้ต่อไป แต่เมื่อชนะจะไม่เยาะเย้ยถากถางผู้แพ้ รู้จักการให้อภัย โดยไม่แสดงท่าทีที่ไม่พอใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง

1.3.2 ชอบการแข่งขัน (competition) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่ชอบกีฬาต่อสู้ แสดงความสนใจกีฬาที่รุนแรง ชอบการแข่งขันที่ใช้ความคิดและใช้เวลาทุ่มเทอยู่กับการแข่งขัน

1.3.3 ความอาหยาญ (temeritum) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่รู้ตัวว่ามีความผิดจะไม่แสดงความหวาดหวั่นหรือประหม่ากับความผิดนั้น และยอมรับผลจากความผิดนั้นอย่างเต็มใจ

1.3.4 ชอบการใช้กำลัง (manual physical) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่ชอบการทำงานกลางแจ้ง ชอบการผจญภัย การทำงานที่ได้เคลื่อนไหว และชอบการเล่นที่ใช้กำลัง

2. คุณลักษณะความเป็นหญิง หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความผูกพันและการทะนุถนอม (nurturant affiliation) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงความกังวลห่วงใยกับคนอื่น หรือสิ่งรอบตัวมีกริยานุ่มนวล พุดจาไพเราะ ประกอบด้วยลักษณะย่อยดังนี้

2.1.1 ความเมตตากรุณา (compassion) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึง การเอาใจใส่กับคนหรือสัตว์ โดยไม่แสดงความรังเกียจ มีความประพฤตินุเคราะห์ แก่สัตว์

2.1.2 ความเห็นอกเห็นใจ (sympathetic) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจปัญหา และความต้องการของคนใกล้ชิด

2.1.3 การแสดงความรักใคร่ (affection) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ถึง การห่วงใย รักใคร่อย่างเต็มใจ คำนึงถึงอันตราย ที่จะเกิดขึ้น กับเด็กและป้องกันอันตรายนั้น

2.1.4 การเข้าใจผู้อื่น (understanding) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่เข้าใจถึง ภาวะจิตใจ ของบุคคลใกล้เคียงในยามที่ได้รับความทุกข์ แสดงการตอบสนองต่อสภาพจิตใจของ เพื่อนหรือคนใกล้ชิดได้ถูกต้อง

2.2 มีลักษณะยอมตาม (self-subordinate) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงถึง ความไม่สนใจกับความรู้สึกของตนที่ไม่พึงพอใจคล้ายตามคำพูดหรือการกระทำของคน ที่ตนที่ตน พึงพอใจ ประกอบด้วย

2.2.1 คล้อยตามผู้อื่น (gullible) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงการ ตอบสนองที่คล้อยตามกับคนที่ตนพอใจ และแสดงการต่อต้านกับคนที่ตนไม่พอใจ

2.2.2 ชอบการประจบเอาใจ (flatterable) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรม ที่แสดงถึงความพอใจคนที่มีความคิด และการกระทำคล้ายกับคนที่ตนชอบและจะแสดงความไม่ พึงพอใจ กับคนอื่นที่มีความคิดหรือการกระทำที่ขัดแย้ง

2.2.3 การพึ่งพากลุ่ม (expressive community) หมายถึง ความรู้สึกหรือ พฤติกรรมที่ชอบคล้อยตามไปกับกลุ่มเพื่อน โดยการแสดงออกที่คล้ายคลึงกันในกลุ่มแสดงความ ห่วงใย และชอบการอยู่ร่วมกัน แสดงความไม่พอใจเมื่อเพื่อนถูกวิจารณ์ในทางที่ไม่ดี

2.2.4 อ่อนไหวต่อความต้องการ (sensitivity) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรม ที่แสดงออก มากกว่าเพศชายเมื่อได้รับสิ่งที่ตนปรารถนา หรือเมื่อไม่สมดังที่ตนปรารถนา

2.3 ความสนใจในตนเอง (introversion) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความพอใจในการจัดระเบียบ ให้ตนเองทั้งในด้านร่างกาย เสื้อผ้า เครื่องใช้ และที่อยู่อาศัย ชอบในสิ่งที่สวยงาม ประกอบด้วย

2.3.1 ชอบความสวยงาม (aestheticism) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมแสดงความพอใจที่จะหาเครื่องประดับตกแต่งร่างกาย เสื้อผ้าที่สวยงาม การจัดวางสิ่งของให้เป็นระเบียบ การนุ่งห่มที่สวยงามเรียบร้อย การจัดที่อยู่อาศัยให้น่าอยู่

2.3.2 ขลาดกลัว (timidity) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่ไม่ชอบเป็นจุดสนใจหรือจุดเด่นในสถานการณ์ที่ตนไม่ปรารถนา หลีกหนีสถานการณ์ที่รุนแรงและแสดงการขัดขวางคนใกล้ชิดให้ออกห่างจากสถานการณ์ที่รุนแรง

2.3.4 อ่อนไหวต่อความรู้สึกสูง (hypersensitivity) หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงความวิตกกังวลกับความผิดหวังความไม่พึงพอใจ อ่อนไหวกับคำพูดหรือท่าทีของคนที่วิจารณ์ตน

จากแนวความคิดคุณลักษณะความเป็นชายและคุณลักษณะความเป็นหญิง ทั้ง 3 แนวความคิดสามารถสรุปรวมพฤติกรรมเฉพาะของคุณลักษณะทางเพศในแต่ละเพศได้ คือ คุณลักษณะความเป็นชาย (masculinity) เน้นพฤติกรรมที่แสดงถึง ความสามารถของบุคคล ในการผลักดัน ตนเองให้ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ในชีวิต เช่น คุณลักษณะความเป็นผู้นำ การกล้าแสดงออก การแข่งขัน เป็นต้น ส่วนคุณลักษณะความเป็นหญิง (femininity) เน้นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ กับผู้อื่น ซึ่งจะเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ เช่น ลักษณะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเข้าใจผู้อื่น การประจบเอาใจผู้อื่น เป็นต้น

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาททางเพศและคุณลักษณะของชายและหญิง

นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาททางเพศไว้คล้ายคลึงกันหลายท่าน โดย Wond (1969) กล่าวว่า บทบาททางเพศเป็นพฤติกรรมและทัศนคติที่ยอมรับกันโดยทั่วไปของคนในสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Block (1973) ที่กล่าวว่า บทบาททางเพศเป็นหมวดหมู่ของมาตรฐานที่บุคคลเข้าใจในลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงในสังคม นอกจากนั้นยังได้สอดคล้องกับแนวคิดของ Hurlock (1964) ซึ่งให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาททาง

เพศไว้ว่า บทบาททางเพศเป็นรูปแบบของพฤติกรรมที่สมาชิกในแต่ละเพศได้ประพฤติปฏิบัติ และได้รับการยอมรับจากกลุ่มสังคมที่ตนอยู่ในส่วนของ Bem (1981) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาททางเพศไว้ว่า บทบาททางเพศเป็นกระบวนการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่วัยเด็ก โดยเด็กจะรวบรวมลักษณะคุณสมบัติและพฤติกรรมต่างๆ ตามที่สังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ กำหนดแล้วนำมาปฏิบัติให้เหมาะสมกับบทบาทของตนตามที่สังคมกำหนด ซึ่งมีแนวคิดใกล้เคียงกับภัสสร ลิมานนท์ (2542) ที่กล่าวว่า บทบาททางเพศเป็นหน้าที่ของเพศหญิงหรือเพศชายที่ปฏิบัติโดยเรียนรู้ผ่านแหล่งต่างๆ มาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งกลายเป็นแนวคิดที่ปลูกฝังลึกซึ้งในตัวบุคคล โดยมีเงื่อนไขทางสังคมหรือวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดนอกจากนี้ Huston (1983 อ้างถึงใน พลินี อากาศ, 2543) กล่าวว่า บทบาททางเพศเป็นการกระทำและงานตามที่สังคมกำหนดไว้สำหรับผู้หญิง ผู้ชาย โดยพิจารณาจากลักษณะของกิจกรรม การใช้พลังกำลัง และลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์

จากแนวความคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บทบาททางเพศกับคุณลักษณะทางเพศมีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยบทบาททางเพศหมายถึง กิจกรรมหรือหน้าที่ของเพศชายและหญิงที่ต้องประพฤติ ปฏิบัติ ตามที่คนในสังคมและวัฒนธรรมที่ตนอาศัยอยู่เป็นผู้กำหนด และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดบทบาททางเพศ จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างระหว่างบทบาทของชายกับหญิงอันเนื่องมาจากพื้นฐานทางชีวภาพ รวมทั้งความเชื่อหรือการรับรู้ของลักษณะที่แตกต่างกันของชายและหญิงในสังคม มีผลต่อการรับผิดชอบ หรืองานที่เฉพาะเจาะจงบางอย่างของชายและหญิงในสังคม เช่น การที่ผู้หญิงมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องเลี้ยงดูบุตรและดูแลสมาชิกในครอบครัว ทำให้ผู้หญิงได้รับการคาดหวังให้มีและเกิดการพัฒนาคูณลักษณะทางเพศที่อ่อนโยน สุนทรีย์ในความเป็นอยู่ของผู้อื่น รวมทั้งการแสดงออกที่จำเป็นต่อการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ในขณะที่เดียวกันทำให้ชายต้องพัฒนาความสามารถเฉพาะบางอย่าง หรือคุณลักษณะทางเพศที่จำเป็นหรือเอื้ออำนวยต่อความรับผิดชอบในการหาเลี้ยงครอบครัวของตน เช่น ความเชื่อมั่นตนเอง ความเข้มแข็ง และความรับผิดชอบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบอีกด้วยว่า ชายและหญิงที่มีความรับผิดชอบ หรือมีบทบาทแตกต่างจากชายและหญิงโดยทั่วไปก็มักจะมีคุณลักษณะทางเพศที่แตกต่างจากชายและหญิงส่วนใหญ่ด้วย ดังมีการวิจัยที่พบว่า เด็กชายที่ต้องทำงานบ้านและเลี้ยงเด็กโดยส่วนใหญ่เป็นงานของเด็กหญิง แทนที่จะรับผิดชอบงานหนักที่ต้องใช้กำลังเช่นเดียวกับเด็กชายคนอื่น ๆ จะมีลักษณะคล้ายกับเด็กหญิง คือมีความก้าวร้าวน้อยกว่า แต่จะฟังผู้อื่นมากกว่าเด็กชายทั่วไป (Ember, 1973 อ้างถึงใน นิตยกุล อรรถนุพรรณ, 2529)

2.3 การวัดและการประเมินคุณลักษณะทางเพศ

การศึกษาเกี่ยวกับการวัดและการประเมินคุณลักษณะทางเพศส่วนใหญ่อาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ กลุ่มแรกมีความเชื่อว่าคุณลักษณะของเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความต่อเนื่องกันสองทิศทาง (bipolar continuum) โดยทิศทางทั้งสองจะตรงข้ามกันมีลักษณะเป็น 2 ขั้ว กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีลักษณะใดสูงก็จะมีอีกลักษณะหนึ่งต่ำ ดังนั้นในการออกแบบเครื่องมือในการประเมินในกลุ่มนี้จึงประกอบไปด้วยคุณลักษณะต่างๆ ที่ตรงกันข้ามโดยเป็นความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง เช่น ข้อความที่วัดเกี่ยวกับ “ความสุภาพ” ซึ่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงความเป็นเพศหญิง ฉะนั้นเพศหญิงส่วนใหญ่ควรมีลักษณะนี้ในระดับสูงและเพศชายส่วนใหญ่ควรมีลักษณะนี้ในระดับต่ำ หรือลักษณะ “ความแข็งแกร่ง” ซึ่งเป็นคุณลักษณะของเพศชาย ซึ่งเพศชายโดยทั่วไปส่วนใหญ่จะมีคุณลักษณะนี้สูง ในขณะที่เพศหญิงนั้นจะมีคุณลักษณะดังกล่าวต่ำ ดังนั้นคุณลักษณะของเพศชายและคุณลักษณะของเพศหญิงจึงเป็นลักษณะที่ต่อเนื่องกันในเรื่องเดียวกันโดยมีทิศทางตรงกันข้ามแบบวัดที่ใช้ประเมินคุณลักษณะในช่วงนี้ เช่น Terman-Miles M-F Test (1963), M-F Scale of the Strong Vocational Interest Blank (1943), Mf Scale of the Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI:1943), Femininity Scale of Gough 's California Psychological Inventory (CPI:1964) เป็นต้น

Constantinople(Baucom 1976; Bem 1974; Heiblum 1976; Spence and Helmrigh ;1975 อ้างถึงใน วรรณภา เพชรพันธ์, 2534) ได้คัดค้านเกี่ยวกับแนวความคิดการวัดและการประเมินคุณลักษณะทางเพศและได้เสนอความคิดเห็นว่า คุณลักษณะความเป็นชาย(masculinity) และคุณลักษณะความเป็นหญิง (femininity) นั้นมีลักษณะที่แยกออกจากกันเป็นอิสระต่อกัน จึงทำให้มีการวัดและการประเมินคุณลักษณะทางเพศในช่วงที่สองเกิดขึ้น โดยมีความเชื่อว่า คุณลักษณะความเป็นชาย และคุณลักษณะความเป็นหญิงนั้นมิได้เป็นคุณลักษณะเฉพาะของเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นคุณลักษณะที่พบได้พร้อมๆ กันทั้งในเพศชายและเพศหญิง เช่นบุคคลหนึ่งมีคุณลักษณะของความเป็นชายในระดับสูงก็มิได้หมายความว่า เขาจะต้องมีคุณลักษณะของความเป็นหญิงในระดับต่ำ เพียงแต่ว่าโดยทั่วไปแล้ว มักพบว่า ผู้ชายมักจะมีคุณลักษณะความเป็นชายสูงกว่าคุณลักษณะความเป็นผู้หญิง และในผู้หญิงจะมีลักษณะความเป็นผู้หญิงสูงกว่าคุณลักษณะความเป็นผู้ชาย นอกจากนี้ยังมีบุคคลที่มีทั้งลักษณะความเป็นชายสูง และในขณะเดียวกันก็ยังมีคุณลักษณะความเป็นหญิงสูงอีกด้วย ซึ่งเรียกบุคคลที่มีลักษณะนี้ว่า แอนโดรจีนี (androgyny) และยังพบบุคคลที่มีทั้งคุณลักษณะความเป็นชายและคุณลักษณะความเป็นหญิงต่ำ

อีกด้วย ซึ่งเรียกบุคคลที่มีลักษณะแบบนี้ว่า บุคคลที่มีลักษณะไม่เด่นชัด(undifferentiated) แบบวัดที่ใช้ประเมินคุณลักษณะทางเพศในช่วงนี้ เช่น California Psychological Inventory Scales (CPI Scale), PRF-andro Scale, Sex Role Behavior Scale (SRBS), Ajective Check List Scale (ACL Scale), Personal Attributes Questionnaire (PAQ), Bem Sex Role Inventory (BSRI) เป็นต้น

การวัดและการประเมินคุณลักษณะทางเพศในช่วงที่สองนี้ จะมีความแตกต่างจากการวัดและการประเมินคุณลักษณะทางเพศในช่วงแรก คือ แบบวัดคุณลักษณะความเป็นชายและหญิงในช่วงแรกที่มีมาตรวัดวัดความเป็นชายและความเป็นหญิงต่อเนื่องกันเป็น 2 ขั้วนั้น หากมีผู้ตอบมีคุณลักษณะแบบใดแบบหนึ่งสูงก็ย่อมที่จะมีคุณลักษณะอีกคุณลักษณะหนึ่งต่ำ ซึ่งข้อคำถามในลักษณะนี้จะทำให้ไม่สามารถตอบได้ถ้าผู้ตอบมีคุณลักษณะทั้งสองสูงในเวลาเดียวกัน เพราะถ้าหากมีการประเมินตนเองระหว่างกลางของขั้วทั้งสอง ก็จะทำให้สามารถตีความหมายได้ว่า ผู้ตอบนั้นไม่มีคุณลักษณะทั้งสองลักษณะ ส่วนแบบวัดคุณลักษณะความเป็นชายและหญิงในช่วงที่สองนี้ คุณลักษณะความเป็นชายและหญิงนั้นเป็นบุคลิกที่เป็นอิสระจากกัน ข้อคำถามแต่ละข้อจึงใช้วัดคุณลักษณะความเป็นชายหรือคุณลักษณะความเป็นหญิงลักษณะใดลักษณะหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นในการตีความหมายจึงสามารถที่จะบอกได้ว่าบุคคลนั้นมีคุณลักษณะใดสูงคุณลักษณะใดต่ำ หรือว่ามีคุณลักษณะทั้งสองสูงทั้งคู่หรือต่ำทั้งคู่ นอกจากนี้ข้อคำถามของแบบวัดคุณลักษณะในช่วงแรกนั้นมาตรวัดลักษณะความเป็นชายและมาตรวัดลักษณะความเป็นหญิงนั้น เป็นข้อคำถามที่มาจากการที่ชายและหญิงส่วนใหญ่มีพฤติกรรมตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงต่างกัน ส่วนการคัดเลือกข้อคำถามในแบบวัดคุณลักษณะทางเพศในช่วงที่สองนั้น คุณลักษณะความเป็นชายและหญิงนั้นเป็นลักษณะนามธรรมที่ใช้อธิบายรูปแบบของพฤติกรรมอย่างกว้างๆ มากกว่าที่จะเฉพาะเจาะจงโดยตรงถึงพฤติกรรมของชายและหญิงที่แตกต่างกัน ดังนั้นข้อคำถามที่ใช้ในแบบวัดนั้นจึงเป็นข้อความที่เป็นลักษณะที่สังคมรับรู้กันว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาหรือเป็นลักษณะของเพศใดมากกว่าอีกเพศหนึ่ง(Kaplan and Sedney ,1960)

แบบวัดที่นิยมใช้กันมากที่สุดในเรื่องของการประเมินคุณลักษณะทางเพศ ได้แก่ Bem Sex Role Inventory (BSRI) ของ Sandra L. Bem (1974) และ Personality Attributes Questionnaire (PAQ) ของ Spence, Helmich and Stapp. (1975) โดยแบบวัดทั้งสองนี้มีความคล้ายคลึงกันมากทั้งในเรื่องการพัฒนาลักษณะข้อคำถามในการวัด และการคิดคะแนนรวมเพื่อการแปลผล พื้นฐานของแบบวัดทั้งสองคือ การอาศัยการตัดสินจากภาพพจน์บทบาททางเพศซึ่งเป็นภาพพจน์ที่เป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคมของเพศชายและเพศหญิง และแบบวัดทั้ง

สองใช้คำคุณศัพท์ที่อาศัยความแตกต่างระหว่างลักษณะพฤติกรรมของเพศชายและเพศหญิง โดยเพศชายจะมุ่งเน้นพฤติกรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ (instrumental behavior) หรือการกระทำที่มีตนเองเป็นหลัก (agency) เช่น ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าแสดงออก เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมของเพศหญิงจะเน้นการกระทำที่แสดงถึงความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (communion) หรือมุ่งเน้นการแสดงออกเพื่อให้เป็นผลดีต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่น (expressive behavior) เช่น การเอาใจใส่ผู้อื่น การขอความช่วยเหลือผู้อื่น การมีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เป็นต้น

สำหรับในเรื่องของการคิดคะแนนและการแปลผลได้อาศัยหลักจากแนวคิดที่ว่าคุณลักษณะความเป็นชายและคุณลักษณะความเป็นหญิง เป็นลักษณะที่เป็นอิสระจากกัน ทำให้สามารถจัดรูปแบบของเอกลักษณ์บทบาททางเพศได้ 4 ประเภท คือ พวกที่มีคุณลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (masculinity), พวกที่มีคุณลักษณะความเป็นหญิงสูงลักษณะเดียว (femininity), พวกที่มีทั้งคุณลักษณะความเป็นชายและคุณลักษณะความเป็นหญิงสูง (androgyny) และพวกที่มีทั้งคุณลักษณะความเป็นชายและคุณลักษณะความเป็นหญิงต่ำ (undifferentiated (BSRI) หรือ indeterminate (PAQ)) ดังนั้นการคิดคะแนนจึงคิดคะแนนรวมของแต่ละคุณลักษณะ โดยนำมาหาค่าเฉลี่ยของแต่ละคุณลักษณะแล้วจึงแบ่งกลุ่มโดยใช้ค่ามัธยฐานของค่าเฉลี่ยแต่ละค่าเป็นเกณฑ์ปกติเพื่อจัดบุคคลออกเป็น 4 กลุ่ม ตามรูปแบบของเอกลักษณ์ทางเพศ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การแปลผลคะแนนคุณลักษณะทางเพศ โดยอาศัยเทคนิคการแบ่งกลุ่มจากค่ามัธยฐาน

		คุณลักษณะความเป็นหญิง	
		ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน	สูงกว่าค่ามัธยฐาน
คุณลักษณะความเป็นชาย	ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน	กลุ่มที่มีคุณลักษณะต่ำทั้งความเป็นชายและความเป็นหญิง	กลุ่มที่มีคุณลักษณะสูงลักษณะเดียว
	สูงกว่าค่ามัธยฐาน	กลุ่มที่มีคุณลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเดียว	กลุ่มที่มีทั้งคุณลักษณะสูงทั้งความเป็นชายและความเป็นหญิง

ลักษณะของ Personality Attributes Questionnaire (PAQ) ของ Spence Helmich and Stapp มีทั้งข้อคำถามทั้งหมด 41 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เป็นคำคุณศัพท์หรือข้อความที่วัดถึงคุณลักษณะความเป็นชาย 23 ข้อ และเป็นข้อคำถามที่เป็นคำคุณศัพท์หรือข้อความที่วัดถึงคุณลักษณะความเป็นหญิง 18 ข้อ ส่วนลักษณะของ Bem Sex Role Inventory (BSRI) ของ Sandra L. Bem นั้นมีข้อคำถามที่เป็นคำคุณศัพท์ทั้งหมด 60 ข้อ โดยเป็นข้อคำถามที่วัดถึงคุณลักษณะความเป็นชาย และคุณลักษณะความเป็นหญิงที่สังคมพึงปรารถนาอย่างละ 20 ข้อ และอีก 20 ข้อจะเป็นคุณลักษณะกลาง (neutral) โดยแบ่งเป็นคุณลักษณะทางบวกที่สังคมพึงปรารถนา 10 ข้อ และคุณลักษณะทางลบที่สังคมไม่พึงปรารถนาอีก 10 ข้อ โดยในการคิดคะแนนรวมนั้นจะไม่นำคะแนนที่ได้จากคุณลักษณะความเป็นกลางมาคิดรวม แต่การที่มีคุณลักษณะความเป็นกลางไว้ในแบบวัดก็เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น

สำหรับการศึกษาแบบวัดคุณลักษณะทางเพศในประเทศไทยนั้น พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้แนวความคิดวิธีการสร้างแบบวัดจาก Bem Sex Role Inventory (BSRI) ของ Sandra L. Bem และ Personality Attributes Questionnaire (PAQ) ของ Spence Helmich and Stapp โดยข้อคำถามที่นำมาสร้างเป็นแบบวัดได้มีการสำรวจคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยก่อนที่จะนำมาสร้างเป็นแบบวัดคุณลักษณะทางเพศ เช่น ฉันทิกา ทิมากร (2534) ได้สร้างแบบวัดคุณลักษณะทางเพศขึ้น โดยนำคุณลักษณะที่ นิตยกุล อรรถานุพันธ์ ได้สำรวจคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยไว้ในปี 2529 และคำคุณลักษณะจากแบบวัด Bem Sex Role Inventory (BSRI) ของ Sandra L. Bem มาสร้างเป็นข้อคำถามแล้วสำรวจคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอีกครั้งหนึ่งเพื่อคัดเลือกมาเป็นข้อคำถามในแบบวัด ได้ข้อคำถามในแบบวัดทั้งสิ้น 39 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามที่วัดคุณลักษณะของชาย 13 ข้อ คุณลักษณะของหญิง 13 ข้อ และคุณลักษณะกลางอีก 13 ข้อ ,วรรณภา เพชรพานิช (2534) ได้สร้างแบบวัดคุณลักษณะทางเพศ โดยนำคุณลักษณะทางเพศที่ นิตยกุล อรรถานุพันธ์ ได้สำรวจคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยไว้ในปี 2529 มาสร้างเป็นข้อคำถามแล้วสำรวจคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอีกครั้งหนึ่งเพื่อคัดเลือกมาเป็นข้อคำถามในแบบวัด ได้ข้อคำถามในแบบวัดทั้งสิ้น 30 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามที่วัดคุณลักษณะของชาย 10 ข้อ คุณลักษณะของหญิง 10 ข้อ และคุณลักษณะกลางอีก 10 ข้อ วิมลลักษณ์ ชูชาติ (2534) ได้สร้างแบบวัดคุณลักษณะความเป็นชายขึ้นโดยนำคุณลักษณะทางเพศที่ นิตยกุล อรรถานุพันธ์ ได้สำรวจคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยไว้ในปี 2529 มาสร้างเป็นข้อคำถามแล้วสำรวจคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอีกครั้งหนึ่งเพื่อคัดเลือกมาเป็นข้อคำถามในแบบวัด ได้ข้อคำถามที่วัดคุณลักษณะความเป็นชายทั้งสิ้น 45 ข้อ พิจิตรา ชัยสิงห์ประสาท (2537) ได้สร้างแบบวัดคุณลักษณะทางเพศ โดยนำคุณลักษณะทางเพศจาก Bem Sex Role

Inventory (BSRI) ของ Sandra L. Bem และ Personality Attributes Questionnaire (PAQ) ของ Spence Helmich and Stapp มาสร้างเป็นข้อคำถามแล้วสำรวจคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอีกครั้งหนึ่งเพื่อคัดเลือกมาเป็นข้อคำถามในแบบวัด ได้ข้อคำถามในแบบวัดทั้งสิ้น 45 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามที่วัดคุณลักษณะของชาย 15 ข้อ คุณลักษณะของหญิง 15 ข้อ และคุณลักษณะกลางอีก 15 ข้อ ส่วนวิธีนี้ วารินทร์ (2531) และ ผ่องพันธ์ จิ่งวิมุติพันธ์ (2541) ได้สร้างแบบวัดคุณลักษณะทางเพศขึ้น ตามแนวคิดคุณลักษณะความเป็นชายและคุณลักษณะความเป็นหญิงที่ เบอร์นาร์ด (Bernard, 1984) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของแบบทดสอบ Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI) และแบบทดสอบ Bem Sex Role Inventory (BSRI) ในมาตรวัดความเป็นชายและความเป็นหญิง ลักษณะข้อคำถามจะเป็นประสบการณ์ในชีวิตประจำวันในแต่ละสถานการณ์โดยให้ผู้ตอบประเมินตนเองเป็นลักษณะประเมินค่า (rating scale) 7 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง ค่อนข้างน้อย และน้อย เช่น ในชั่วโมงกิจกรรมครูให้เลือกกิจกรรมที่จะทำร่วมกัน ชัยเสนอให้ไปขนดินทำสวนหย่อมของโรงเรียนที่ยังค้างอยู่ ถ้านักเรียนอยู่ห้องเดียวกับชัยจะเห็นด้วยกับชัยเพียงใดเป็นข้อคำถามที่วัดลักษณะความเป็นชาย และเบิกไม่ยอมคบกับตีเพราะว่าตีชนะการวิ่งแข่งและได้เป็นตัวแทนของโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นเบิกจะทำอย่างเบิกเพียงใด เป็นข้อคำถามที่วัดลักษณะความเป็นหญิง เป็นต้น ในแบบวัดนี้จะมีข้อคำถามทั้งสิ้น 50 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามที่วัดลักษณะความเป็นชายทั้งสิ้น 25 ข้อ และเป็นข้อคำถามที่วัดลักษณะความเป็นหญิงทั้งสิ้น 25 ข้อ

2.4 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาชาย/หญิงไทย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะชายและหญิง มีดังนี้

มัลลิกา จุลละเกศ (2508) ได้สำรวจความคิดเห็นของครูและนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับเด็กไทยในอุดมคติ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด พบว่า เด็กชายไทยควรมีกริยาเรียบร้อยสมเป็นสุภาพบุรุษ มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีเหตุผล สามารถเข้ากับเพื่อนต่างเพศ และเป็นที่ยอมรับใคร่ของเพื่อน มีความมั่นคงทางอารมณ์ควบคุมอารมณ์ได้ ส่วนเด็กหญิงไทยควรมีลักษณะสมเป็นสุภาพสตรี มีไหวพริบดี ฉลาดทันคน มีเหตุผล รู้กาลเทศะในการแสดงกริยาวาจาต่างๆ วางตนเหมาะสมกับสภาพการณ์ต่างๆ มีความมั่นคงทางอารมณ์ และควบคุมอารมณ์ได้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นมีความต้องการให้ชายและหญิงนั้นมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับเพศของตนเอง โดยสังเกตได้จากผลการวิจัยที่ว่า เด็กชายไทยควรมีกริยาเรียบร้อยสมเป็น

สุภาพบุรุษ และเด็กหญิงไทยควรมีกริยาเรียบร้อยสมเป็นสุภาพสตรี แต่ในงานวิจัยครั้งนี้ไม่ได้บอก รายละเอียดเกี่ยวกับ ลักษณะของสุภาพบุรุษและลักษณะของสุภาพสตรีว่ามีลักษณะอย่างไร

อุไร สังขนันท์ (2509) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของวัยรุ่นชายเกี่ยวกับบทบาทของผู้ชายในปัจจุบัน โดยศึกษาจาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โดยให้นักเรียนจัดลำดับความสำคัญของบทบาทผู้ชายในด้านต่างๆ พบว่า เด็กวัยรุ่นชายมีการจัดลำดับความสำคัญของลักษณะที่แสดงถึงความเป็นผู้ชายดังนี้คือ ผู้ชายควรเป็นผู้มีความเสียสละ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความสุภาพใจคอกว้างขวาง เปิดเผยตรงไปตรงมา ให้เกียรติผู้หญิง แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและสะอาดเรียบร้อย เป็นผู้นำครอบครัว และให้ความคุ้มครองป้องกันเพศหญิง ในการเลือกคู่ครอง(ซึ่งอาจจะถือได้ว่าลักษณะคู่ครองที่ต้องการจะเลือกก็คือคุณลักษณะของผู้หญิงในอุดมคติ) พบว่า เด็กชายจะเลือกผู้หญิงที่สุภาพ อ่อนน้อม อ่อนหวาน มีความเอาใจใส่ในการบ้านการเรือน ในทำนองเดียวกัน สุชาดา สีสบุตร (2509) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่นหญิงเกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทยปัจจุบัน ด้วยวิธีการเดียวกับ อุไร สังขนันท์ (2509) พบว่าเด็กวัยรุ่นหญิงมีความเห็นว่า ผู้หญิงควรมีลักษณะเรียบร้อย เป็นสง่าในที่ชนให้นิยมและเกรงขาม อ่อนหวาน เรียบร้อยต่อชนทุกชั้น แต่งกายเหมาะสมกับวัยและบุคลิกของตน รับผิดชอบทุกธุระของทุกคนในครอบครัว และเอาใจใส่ดูแลสามีให้ได้รับความสุข ในการเลือกคู่ครอง เด็กหญิงจะเลือกชายที่มีลักษณะเป็นผู้นำ มีน้ำใจ เด็ดเดี่ยว ซื่อสัตย์ เปิดเผย นอกจากนี้เด็กวัยรุ่นหญิงมีความเห็นว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่สวยงาม อ่อนหวาน สามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้มาก แต่อ่อนแอ เสียเปรียบชายทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม ต้องรับหน้าที่ต่างๆ มากกว่าชาย และถูกควบคุมไม่มีอิสรเสรีภาพ

สุจิต เพ็ชรขอบ (2525) ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนา โดยทำการสำรวจนักเรียนมัธยมศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยครู ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้นำชุมชน จากทุกภาคของประเทศ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 3000 คน พบว่า คุณลักษณะที่พึงปรารถนาที่สำคัญประกอบด้วย

ก. ด้านลักษณะท่าทาง เยาวชนชายเป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรง สุขภาพสมบูรณ์ มีกิริยา กระฉับกระเฉงว่องไว เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เยาวชนหญิง เป็นผู้ที่แต่งกายสะอาด เรียบร้อย สุภาพ มีกิริยามารยาทดี และมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ร่างเร็งเปิดเผย

ข. ด้านความคิด เยาวชนชาย เป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจได้ดีมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยากรู้อยากเห็น ใคร่รู้ใคร่เรียน สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เยาวชนหญิงเป็นผู้

ที่มีความสุขุมรอบคอบ คิดอย่างมีเหตุผล คิดดี คิดชอบ มองโลกในแง่ดี ยากรู้้อยากเห็น ใครรู้ใคร่เรียน และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ได้เช่นเดียวกัน

ค. ด้านลักษณะนิสัย เยาวชนชายเป็นผู้ที่มีความหนักแน่น อดทน มีกำลังใจเข้มแข็ง มานะพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ เยาวชนหญิงเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี และมีความตรงต่อเวลา

ง. ด้านมนุษยสัมพันธ์ เยาวชนชาย เป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเข้ากับผู้อื่นได้ทุกระดับ ทุกเพศทุกวัย มีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีอัธยาศัยดี ไม่เย่อหยิ่งถือตัว เยาวชนหญิง เป็นผู้ที่สามารถวางตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ สังคมและบุคคลสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เข้ากับผู้อื่นได้ดี และมีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น

จ. ด้านอารมณ์ เยาวชนชาย เป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคง ไม่หวั่นไหวง่าย มีสติสัมปชัญญะ รู้จักยั้งคิด และมีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใสเบิกบาน เยาวชนหญิงเป็นผู้ที่มีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใสเบิกบาน มีสติสัมปชัญญะ รู้จักยั้งคิด รู้จักอดกลั้น และเก็บความรู้สึกได้ดี

ฉ. ด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี เยาวชนชาย เป็นผู้ที่รัก และหวงแหนในวัฒนธรรมไทย สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เยาวชนหญิง เป็นผู้ที่มีความละเอียดอ่อน และซาบซึ้งในความงามธรรมชาติ และศิลปะต่างๆ มีความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีไทยต่างๆ อย่างแท้จริง และมีความรักและหวงแหนในวัฒนธรรมไทย

ช. ด้านจริยธรรมและคุณธรรม เยาวชนชาย เป็นผู้ที่รักความยุติธรรม มีความกตัญญูรู้คุณคน กล่าวหาญและเชื่อมั่นในการทำคุณงามความดี เยาวชนหญิง เป็นผู้ที่มีความกตัญญูรู้คุณคน รักความยุติธรรม และมีความเคารพผู้มีอาวุโส

นิตยกุล อรรถนุพรรณ (2529) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะของชายในปัจจุบัน ลักษณะของหญิงในปัจจุบัน ลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย และลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง ตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 800 คน เป็นชาย 400 คนและเป็นหญิง 400 คน พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ลักษณะของชายในปัจจุบันและลักษณะของหญิงในปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 หรือน้อยกว่า จำนวน 78 ลักษณะจาก 91 ลักษณะ โดยมีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะของชายมากกว่าของหญิง 31 ลักษณะ และเป็นลักษณะของหญิงมากกว่าของชาย 47 ลักษณะ ลักษณะที่มีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะของชายมากกว่า เป็นลักษณะของหญิงในปัจจุบันมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ชอบการกีฬา เข้มแข็ง กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง และควบคุมสติได้ในยามคับขันตามลำดับ และลักษณะที่มีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะ

ของหญิงมากกว่า เป็นลักษณะของชาย 5 อันดับแรก ได้แก่ ร้องไห้ง่าย ชอบนินทาผู้อื่น หวาดกลัวง่าย อิจฉาเก่ง และขี้สงสาร ตามลำดับ

2. กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 หรือน้อยกว่า จำนวน 78 ลักษณะจาก 91 ลักษณะ โดยมีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะของชายมากกว่าของหญิง 37 ลักษณะ และเป็นลักษณะของหญิงมากกว่าของชาย 41 ลักษณะ ลักษณะที่มีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะของชายมากกว่า เป็นลักษณะของหญิงในปัจจุบันมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ชอบการกีฬา เป็นผู้นำ กล้าหาญ เข้มแข็ง และกล้าได้กล้าเสียตามลำดับ และลักษณะที่มีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะของหญิงมากกว่า เป็นลักษณะของชาย 5 อันดับแรก ได้แก่ นุ่มนวล ร้องไห้ง่าย ละเอียดย่อน หวาดกลัวง่าย และรักเด็กตามลำดับ

ลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาในอันดับสูงสุด 5 อันดับแรกสำหรับชาย ได้แก่ เข้มแข็ง ชอบการกีฬา ฟังตนเองได้ เป็นตัวของตัวเอง และคล่องแคล่วว่องไวตามลำดับ สำหรับผู้หญิง ได้แก่ รักเด็ก ยิ้มง่าย น่ารัก มีความรับผิดชอบ และร่าเริง ตามลำดับ

ลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาในอันดับต่ำสุด 5 อันดับแรกสำหรับชาย ได้แก่ ร้องไห้ง่าย ชอบนินทาผู้อื่น อิจฉาเก่ง หวาดกลัวง่าย และขี้สงสาร สำหรับผู้หญิง ได้แก่ ก้าวร้าว ใช้คำหยาบหรือสบถสาบาน ชอบบีบบังคับผู้อื่น เชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง และเคร่งขรึม ตามลำดับ

3. กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ลักษณะของชายในปัจจุบันและลักษณะที่พึงปรารถนาของชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 หรือน้อยกว่า จำนวน 85 ลักษณะจาก 91 ลักษณะ โดยมีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาของชายมากกว่าที่เป็นลักษณะของชายในปัจจุบัน(ปี 2509) 59 ลักษณะ และเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาของชายน้อยกว่าที่เป็นลักษณะของชาย 26 ลักษณะ

ลักษณะที่พึงปรารถนาของชายมากกว่าที่เป็นลักษณะของชายในปัจจุบันมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ขยันหมั่นเพียร ตระหนักถึงความรู้สึกผู้อื่น มีเหตุผล รู้จักกาลเทศะ และมีความรับผิดชอบ ตามลำดับ และลักษณะที่พึงปรารถนาของชายน้อยกว่าที่เป็นลักษณะของชายในปัจจุบันมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ชอบการเอนโยย ใช้คำหยาบหรือสบถสาบาน ก้าวร้าว รู้จักฉวยโอกาส และชอบบีบบังคับผู้อื่น ตามลำดับ

4. กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ลักษณะของหญิงในปัจจุบันและลักษณะที่พึงปรารถนาของชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 หรือน้อยกว่า จำนวน 81 ลักษณะจาก 91 ลักษณะ โดยมีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่าที่เป็นลักษณะของชายในปัจจุบัน 55 ลักษณะ และเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงน้อยกว่าที่เป็นลักษณะของชายปัจจุบัน 26 ลักษณะ

ลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่าที่เป็นลักษณะของหญิงมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ พุดจาไฟเราะอ่อนหวาน สุภาพ ควบคุมสติได้ยามคับขัน เรียบร้อย และอ่อนน้อมไม่อวดตัว

ตามลำดับ และลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงน้อยกว่าที่เป็นลักษณะของหญิงมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ชอบนิทานผู้อื่น อิจฉาเก่ง โลเล เปลี่ยนใจง่าย ชอบการเยินยอ และก้าวร้าว ตามลำดับ

ฉันทิกา ทิมากร (2534) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยเพื่อนำมาสร้างเป็นแบบวัดคุณลักษณะทางเพศ โดยทำการสำรวจนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 240 คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนชาย 120 คน และเป็นนักเรียนหญิง 120 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 หรือน้อยกว่า จำนวน 43 ลักษณะจาก 108 ลักษณะ โดยมีการรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายมากกว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง จำนวน 20 ลักษณะ และเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย จำนวน 23 ลักษณะ

คุณลักษณะที่เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสูงสุด 5 อันดับแรกสำหรับชาย ได้แก่ พึ่งตนเองได้ ชอบการกีฬา ช่างคิดช่างประดิษฐ์ เป็นอิสระไม่ขึ้นกับใคร และกล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง ตามลำดับ สำหรับหญิง ได้แก่ รักเด็ก อ่อนโยน อ่อนน้อม ไม่อวดตัว เข้าใจผู้อื่น และเรียบร้อย

วรรณภา เพชรพานธุ์ (2534) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยเพื่อนำมาสร้างเป็นแบบวัดคุณลักษณะทางเพศ โดยทำการสำรวจกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเสละเวชวิทยา และโรงเรียนศรีวิภรณ์จำนวน 310 คน เป็นชาย 184 คน และเป็นหญิง 156 คน พบว่า

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05หรือน้อยกว่า จำนวน 28 ลักษณะจาก 97 ลักษณะ โดยมีการรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายมากกว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง จำนวน 10 ลักษณะ และเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย จำนวน 18 ลักษณะ

คุณลักษณะที่เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสูงสุด 5 อันดับแรกสำหรับชาย ได้แก่ ชอบการกีฬา ช่างคิดช่างประดิษฐ์ คล่องแคล่ว ว่องไว กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตามลำดับ สำหรับหญิง ได้แก่ ขยันหมั่นเพียร รักเด็ก อ่อนโยน ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น และอ่อนน้อม ไม่อวดตัว

สรุปในภาพรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ กลุ่มแรกเป็นการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ซึ่งได้แก่ งานวิจัยของ มัลลิกา จุลละเกศ (2508) , อุไร สังขนันท์ (2509) ,

สุชาดา สีสบุตร (2509) และ สุจริต เพ็ชรขอบ (2525) ส่วนกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่นำแบบวัดจาก Bem Sex Role Inventory (BSRI) ของ Sandra L. Bem และ Personality Attributes Questionnaire (PAQ) ของ Spence Helmich and Stapp มาเป็นกรอบในการสำรวจคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ซึ่งได้แก่ งานวิจัยของ นิตยกุล อรรถนุพรรณ (2529) , ฉันทิกา ทิมากร (2534) และ วรรณภา เพชรพันธ์ (2534) สามารถสังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยจากการวิจัยที่ผ่านมาได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณลักษณะชายและหญิงที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงปรารถนา

คุณลักษณะ	มัลลิกา (2508)	อุไร (2509)	สุชาดา (2509)	สุจริต (2525)	นิตยกุล (2529)	ฉันทิกา (2534)	วรรณภา (2534)
1. เป็นผู้นำ		✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. เป็นตัวของตัวเอง					✓	✓	
3. กล้ายืนยันในความคิดของตน					✓	✓	
4. มั่นใจในตัวเอง			✓		✓		
5. พึ่งตนเองได้					✓	✓	
6. กล้าพูด กล้าแสดงออก					✓		✓
7. ทะเยอทะยาน					✓		
8. ชอบบิบบังคับผู้อื่น					✓		
9. ชอบบ่งการชักนำหรือมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น					✓		
10. กล้าได้ กล้าเสีย กล้าเสี่ยง				✓	✓		✓
11. ตัดสินใจได้รวดเร็ว					✓		
12. ตัดสินใจได้ดี				✓			
13. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี	✓				✓		
14. มีสติสัมปชัญญะ				✓			
15. ควบคุมสติได้ในยามคับขัน					✓	✓	
16. เปิดเผย			✓	✓	✓		
17. ก้าวร้าว					✓		
18. ชอบกีฬา						✓	✓
19. ร่างกายแข็งแรง				✓			
20. เข้มแข็ง				✓	✓	✓	✓
21. มีความหนักแน่นอดทน				✓			

ตารางที่ 2 (ต่อ)

คุณลักษณะ	มัลลิกา (2508)	อุไร (2509)	สุชาดา (2509)	สุจรีต (2525)	นิตยกุล (2529)	จันทิมา (2534)	วรรณภา (2534)
22. รู้จักอดกลั้น				✓			
23. ไม่ท้อแท้ง่าย				✓			
24. มีเหตุผล	✓			✓	✓		
25. รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ทั่วไป					✓		
26. อยากรู้อยากเห็น		✓			✓		
27. มีไหวพริบดี	✓				✓		
28. เฉลียวฉลาด	✓						
29. ช่างคิด					✓	✓	✓
30. ช่างประดิษฐ์					✓		✓
31. ขยันหมั่นเพียร							✓
32. มีความมานะพยายาม				✓			
33. มีความรับผิดชอบ					✓		
34. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				✓	✓		✓
35. คล่องแคล่ว ว่องไว				✓	✓		✓
36. กล้าหาญ				✓	✓	✓	✓
37. สุขุม รอบคอบ				✓	✓		
38. รู้จักยังคิด				✓			
39. รู้จักขวยใจโอกาส				✓	✓		
40. ชอบแข่งขัน					✓	✓	
41. ชอบเอาชนะ					✓	✓	
42. มีวิสัยทัศน์				✓	✓		
43. เก็บความรู้สึกได้				✓			
44. ควบคุมอารมณ์ได้	✓						
45. มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง				✓	✓		✓
46. เกร็งขรัม				✓	✓		
47. ไม่ประกาศหรืออวดความสามารถของตน					✓		
48. มีความภูมิใจและทรนงในตนเอง	✓					✓	
49. รู้จักกาลเทศะ	✓	✓	✓	✓	✓		✓
50. กระตือรือร้น					✓		
51. ตรงต่อเวลา				✓			
52. ปกป้องคุ้มครองผู้อื่นได้		✓	✓				

ตารางที่ 2 (ต่อ)

คุณลักษณะ	มัลลิกา (2508)	อุไร (2509)	สุชาดา (2509)	สุจรีต (2525)	นิตยกุล (2529)	จันทิมา (2534)	วรรณภา (2534)
53. ใช้คำหยาบคาย					✓		
54. เชื้อเรื่องเครื่องรางของขลัง					✓		
55. รักความยุติธรรม				✓			
56. ให้เกียรติเพศตรงข้าม		✓					
57. รักความยุติธรรม				✓			
58. มีความรู้สึกไวต่อความต้องการของผู้อื่น					✓		
59. รักษาน้ำใจของผู้อื่น					✓		
60. ละเอียดอ่อน					✓	✓	✓
61. อารมณ์อ่อนไหวง่าย					✓		✓
62. ร้องไห้ง่าย					✓		
63. เมตตากรุณา				✓	✓	✓	
64. ซื่อสัตย์สุจริต			✓	✓			
65. เชื้อเพื่อพ่อแม่				✓			
66. ช่างสงสาร					✓		
67. มีความเสียสละ		✓					
68. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น		✓		✓			
69. เข้าใจผู้อื่น					✓	✓	
70. เห็นอกเห็นใจผู้อื่น					✓	✓	
71. ให้อภัยผู้อื่น					✓		
72. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	✓			✓			
73. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี				✓			
74. มีอัธยาศัยดี				✓			
75. รู้จักประนีประนอม							✓
76. รู้จักให้อภัยผู้อื่น					✓		
77. ช่างเกรงใจ					✓		
78. ช่างปรนนิบัติ					✓		
79. ช่างประจบเอาใจ					✓		
80. ร่าเริง มีชีวิตชีวา				✓	✓	✓	
81. ซื่อาย					✓		
82. ช่างวิตกกังวล					✓		
83. ตื่นเต้นง่าย					✓		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

คุณลักษณะ	มัลลิกา (2508)	อุไร (2509)	สุชาดา (2509)	สุจรีต (2525)	นิตยกุล (2529)	จันทิมา (2534)	วรรณภา (2534)
84. หวาดกลัวง่าย					✓		
85. สุขภาพ		✓		✓	✓	✓	
86. อ่อนโยน		✓	✓		✓		
87. ยิ้มง่าย					✓		
88. มีอารมณ์ขัน					✓		
89. เรียบร้อย	✓	✓		✓	✓	✓	
90. อ่อนน้อมถ่อมตน		✓		✓	✓	✓	✓
91. นุ่มนวล					✓	✓	✓
92. อัจฉกาแก่					✓		✓
93. ใจน้อย					✓		
94. มีเสน่ห์					✓		
95. น่ารัก					✓		✓
96. ชอบคลุกคลีแสดงความรักต่อผู้อื่น					✓		
97. เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผู้อื่นทำให้					✓		
98. กตัญญูรู้คุณ				✓			
99. มีความเคารพผู้มีอาวุโส				✓		✓	
100. รักเด็ก					✓		✓
101. ฟังพาผู้อื่น					✓		
102. ยอมผู้อื่น					✓		
103. ฟังพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่					✓		
104. เชื่อเรื่องโชคชะตาราศี					✓		
105. โลเล เปลี่ยนใจง่าย					✓		
106. ชอบการเินยอ					✓		
107. ชอบปลอบใจผู้อื่น					✓		
108. ให้ความรักและความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับบ้านและครอบครัว		✓			✓		✓
109. เอาใจใส่ความเป็นอยู่ของผู้อื่น					✓		
110. ช่างพูดคุย					✓		
111. พุดจาไพเราะอ่อนหวาน					✓		✓
112. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนศาสนา					✓		
113. แต่งกายสะอาด			✓	✓			

ตารางที่ 2 (ต่อ)

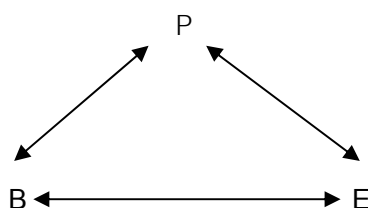
คุณลักษณะ	มัลลิกา (2508)	อุไร (2509)	สุชาดา (2509)	สุจรีต (2525)	นิตยกุล (2529)	ฉันทิมา (2534)	วรรณภา (2534)
114. มองโลกในแง่ดี				✓			
115. คิดดี คิดชอบ				✓			
116. ไม่เย่อหยิ่ง				✓			
117. มีความรักและห่วงใยในวัฒนธรรมไทย				✓			

ตอนที่ 3 แนวคิด/ทฤษฎีการพัฒนาคุณลักษณะ

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นทฤษฎีที่นักจิตวิทยาหลายคนพัฒนาขึ้น ได้แก่ ทฤษฎีของ มิลเลอร์และดอลลาร์ด (Miller and Dollard, 1941) ทฤษฎีของรอตเตอร์ (Rotter, 1954) ทฤษฎีของมิสเชลและมิสเชล (Mischel and Mischel, 1976) และทฤษฎีของบันดูรา (Bandura, 1977) ทฤษฎีแต่ละทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นมานั้นมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน สำหรับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรม ที่เป็นที่ยอมรับและยอมรับกันอย่างแพร่หลาย คือทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่อธิบายกระบวนการเกิดพฤติกรรมได้อย่างสมบูรณ์ (ประเทือง ภูมิภักทราคม, 2535)

Bandura (1977) มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์นอกเหนือจากปฏิกิริยาสะท้อนเบื้องต้น (elementary reflexes) แล้ว การเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ของมนุษย์นั้นสามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ตรงหรือโดยการสังเกต สำหรับกระบวนการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์นั้นเป็นกระบวนการที่มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องระหว่างพฤติกรรม องค์ประกอบส่วนบุคคล และองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงได้ดังรูป (Bandura, 1977: 9-10)

B = พฤติกรรม (Behavior)

P = องค์ประกอบส่วนบุคคล (Personal factors)

E = องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental factors)

จากรูปแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรม (B) องค์ประกอบส่วนบุคคล (P) และองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม (E) มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ พฤติกรรมของมนุษย์สามารถกำหนดสิ่งแวดล้อมและกำหนดองค์ประกอบส่วนบุคคล สิ่งแวดล้อมสามารถกำหนดพฤติกรรมและกำหนดองค์ประกอบส่วนบุคคล ในทำนองเดียวกันองค์ประกอบส่วนบุคคลสามารถกำหนดพฤติกรรมและกำหนดองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวกำหนดพฤติกรรม (Behavior Determinants)

Bandura (1977) ได้กล่าวถึงตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ 2 ประการด้วยกัน คือ

1. ตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก่อน (Antecedent determinants) Bandura ได้อธิบายเรื่องนี้ไว้ว่า ถ้ามีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมเช่นนั้นเป็นประจำสม่ำเสมอจะทำให้บุคคลสามารถคาดการณ์ได้ว่า ถ้ามีสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นแล้วจะมีอีกสิ่งหนึ่งตามมา การรู้ความสัมพันธ์เช่นนี้ต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้บุคคลสามารถทำนายเหตุการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นอย่างไรภายใต้ภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อน ถ้าบุคคลนั้นมีความสามารถทางสติปัญญาสูงก็จะสามารถคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ และจะเลือกกระทำหรือแสดงพฤติกรรมของเขาให้สอดคล้องกับการคาดการณ์ของเขา ซึ่งเป็นการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าหนึ่งกับอีกสิ่งเร้าหนึ่งนั่นเอง ดังนั้น การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าหนึ่งกับอีกสิ่งเร้าหนึ่งจะมีผลต่อการเกิดหรือไม่เกิดพฤติกรรม จะมีผลต่อการคงอยู่หรือการหดหายของพฤติกรรมของบุคคล เพราะบุคคลจะยึดเอาสิ่งเร้าหนึ่งมาทำนายการเกิดอีกสิ่งเร้าหนึ่ง

2. ตัวกำหนดพฤติกรรมที่เป็นผลของการกระทำ (Consequent determinants) Bandura ได้อธิบายเรื่องนี้ไว้ว่า การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสังคมของมนุษย์เป็นการเรียนรู้เงื่อนไขของผลของการกระทำว่าพฤติกรรมใดที่กระทำแล้วจะได้รับรางวัลหรือผลของการกระทำเป็นบวก และพฤติกรรมใดที่กระทำแล้วจะไม่ได้รับรางวัลหรือผลของการกระทำเป็นลบ การเรียนรู้เงื่อนไขผลการกระทำดังกล่าว จะทำให้มนุษย์เลือกกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลของการกระทำเป็นบวกหรือเสริมแรง และจะหลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลของการกระทำเป็นลบหรือการลงโทษ ดังนั้น การเกิดพฤติกรรมจึงขึ้นอยู่กับผลของการกระทำด้วย ถ้าการกระทำพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลของ

การกระทำเป็นบวก พฤติกรรมนั้นก็เกิดขึ้น และถ้ากระทำพฤติกรรมใดแล้วผลของการกระทำเป็นลบพฤติกรรมนั้นจะลดลงหรือหายไป อย่างไรก็ตามการเรียนรู้เงื่อนไขผลของการกระทำนี้สามารถเรียนรู้ได้ทั้งจากประสบการณ์ตรง และการสังเกตจากตัวแบบหรือการกระทำของผู้อื่นที่สังเกตเห็น ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยอ้อม

วิธีการเรียนรู้ของมนุษย์

Bandura (1977: 17-29) กล่าวถึงการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ไว้ 2 วิธี คือ

1. การเรียนรู้จากการผลของการกระทำ (learning by response consequences) วิธีการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นการเรียนรู้เบื้องต้นที่สุดและเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงคือ การเรียนรู้จากผลของการกระทำทั้งผลในทางบวกและผลในทางลบ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมถือว่ามนุษย์มีความสามารถทางสมองในการที่จะใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ที่ผ่านมา มนุษย์มีความสามารถที่จะรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำ ผลของการกระทำจะทำหน้าที่ 3 ประการ คือ

1.1 ทำหน้าที่ให้สารสนเทศ (information function) การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นไม่เพียงแต่เรียนรู้เพื่อตอบสนองเท่านั้น แต่มนุษย์ยังสังเกตการกระทำนั้นด้วย โดยการสังเกตความแตกต่างของผลจากการกระทำของเขาว่า การกระทำใด ในสภาพการณ์ใดก่อให้เกิดผลของการกระทำอย่างไร สารสนเทศนี้จะเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ในอนาคต

1.2 ทำหน้าที่จูงใจ (motivational function) การเรียนรู้จากผลของการกระทำ ทำหน้าที่จูงใจ หมายถึง ความเชื่อในการคาดหวังผลของการกระทำของบุคคล กล่าวคือ ผลของการกระทำใดที่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาย่อมจูงใจให้เกิดการกระทำมาก ผลของการกระทำใดที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนาย่อมจูงใจให้เกิดการกระทำน้อย และมนุษย์ก็หลีกเลี่ยงการกระทำนั้น

1.3 ทำหน้าที่เสริมแรง (reinforcing function) การกระทำใด ๆ ก็ตามถ้าได้รับการเสริมแรง การกระทำนั้นก็ย่อมมีแนวโน้มเกิดขึ้นอีก แต่สิ่งที่สำคัญก็คือเงื่อนไขการเสริมแรง (reinforcement contingency) ซึ่งบุคคลจะเรียนรู้จากข้อมูลเดิมและการจูงใจ ตลอดจนการหาข้อสรุปได้ถูกต้อง การเสริมแรงจะไม่มีอิทธิพลเลยถ้าบุคคลไม่รู้ว่าเงื่อนไขการเสริมแรงว่ามีไว้อย่างไร การเสริมแรงในที่นี้จะเน้นถึงการกระทำให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่มากกว่าการสร้างพฤติกรรมใหม่

2. การเรียนรู้จากการเลียนแบบ (learning through modeling) Bandura กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์จากผลของการกระทำมีข้อจำกัดอยู่มาก ทั้งนี้เพราะสิ่งที่จะเรียนรู้มีมากกว่าเวลาและโอกาสจะอ่านวย ดังนั้น การเรียนรู้จากการเลียนแบบจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้น พฤติกรรมของมนุษย์หลายอย่างเกิดขึ้นมาโดยที่

มนุษย์ไม่เคยมีประสบการณ์ตรงเลยแต่มนุษย์สังเกตเห็นตัวแบบหรือผู้อื่นกระทำ เช่น คนส่วนมากงดเว้นจากการสูบบุหรี่อื่นทั้งๆ ที่ไม่เคยประสบกับผลที่จะได้รับจากการสูบบุหรี่อื่น ทั้งนี้เพราะคนเหล่านี้เรียนรู้ว่า การสูบบุหรี่อื่นจะได้รับผลของการกระทำในทางลบ คือทำลายสุขภาพและถึงตายในที่สุด การเรียนรู้เช่นนี้ไม่ได้เรียนรู้โดยประสบการณ์ตรง แต่เรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบคือ เห็นผู้อื่นเสพแล้วได้รับผลของการกระทำในทางลบดังกล่าว จึงงดเว้นการสูบบุหรี่อื่น ตัวแบบอาจจะเป็นตัวแบบจริง ตัวแบบจากภาพยนตร์ หรือตัวแบบในรูปสื่ออื่น ๆ

การเรียนรู้จากตัวแบบอาศัยกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นสำคัญ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

2.1 กระบวนการใส่ใจ (attention processes) มนุษย์จะไม่สามารถเรียนรู้อะไรได้เลย ถ้าขาดความใส่ใจและการรับรู้ในสิ่งนั้น การเรียนรู้จากตัวแบบก็เช่นกัน หากผู้เรียนขาดความใส่ใจและขาดการรับรู้พฤติกรรมของตัวแบบที่แสดงออกมา สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการใส่ใจมีอยู่ 2 ประการ คือ

2.2.1 ลักษณะของตัวแบบ ตัวแบบที่มีลักษณะเด่น มีความดึงดูดใจสูง มีความซับซ้อนของพฤติกรรมน้อย จะมีโอกาสให้ผู้สังเกตใส่ใจได้มาก นอกจากนี้หากพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สังเกต ก็จะทำให้ผู้สังเกตใส่ใจได้มาก

2.2.2 ความสามารถของผู้สังเกต ผู้สังเกตจะต้องมีความสามารถในการรับรู้การกระทำของตัวแบบ จึงจะทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้

2.2 กระบวนการจดจำ (retention processes) ในการเรียนรู้โดยการสังเกตมนุษย์จะไม่สามารถเรียนรู้ได้เลย ถ้าจำการกระทำของตัวแบบไม่ได้ ดังนั้น ในการเรียนรู้โดยการสังเกต กระบวนการจดจำการกระทำต่าง ๆ ที่ตัวแบบแสดงออกจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ กระบวนการจดจำเป็นการเก็บรวบรวมแบบแผนของพฤติกรรมของตัวแบบที่ได้สังเกตเห็นทุกครั้ง แล้วนำมาสร้างรูปแบบของพฤติกรรมที่แน่ชัด การจดจำจะกระทำในรูปของระบบการลงรหัสซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ การจดจำในรูปของมโนภาพ และการจดจำในรูปของสัญลักษณ์ทางภาษา ซึ่งการจำในลักษณะสัญลักษณ์ทั้งสองประการนี้จะช่วยให้จำได้ง่ายและคงทน สำหรับการฝึกฝนและการทบทวนในใจ หรือการกระทำจะส่งเสริมให้ผู้สังเกตจำพฤติกรรมของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การจดจำรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบจึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการเรียนรู้โดยการสังเกต

2.3 กระบวนการกระทำทางกาย (motor reproduction processes) ในการเรียนรู้โดยการสังเกตนั้น กระบวนการทางกายเป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตเปลี่ยนสัญลักษณ์ที่จดจำไว้มาเป็นการกระทำที่เหมาะสม การกระทำตามตัวแบบจำเป็นจะต้องจัดระเบียบการกระทำไว้ในในระบบความจำโดยให้สอดคล้องกับแบบแผนพฤติกรรมที่ตัวแบบกระทำ ในระยะแรกของการกระทำตามตัวแบบการดัดแปลงการกระทำให้มาเป็นพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมจะทำได้ยาก แต่

เมื่อทราบข้อบกพร่องระหว่างการดัดแปลงสัญลักษณ์มาเป็นการกระทำจะช่วยให้การทำตามตัวแบบในระยะต่อมาถูกต้องมากยิ่งขึ้น ในการเรียนรู้พฤติกรรมทั้งหลายในชีวิตประจำวันของมนุษย์มนุษย์จะค่อย ๆ ปรับแก้พฤติกรรมที่ละเล็กทีละน้อยจนกระทั่งกระทำได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ อาศัยการกระทำที่ผ่านมาเป็นข้อมูลย้อนกลับ (information feedback)

2.4 กระบวนการจูงใจ (motivational processes) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้มากับการแสดงออก เนื่องจากในชีวิตจริงของมนุษย์ในสังคมนั้น มีพฤติกรรมมากมายที่มนุษย์พบเห็นผู้อื่นกระทำ มนุษย์จึงไม่สามารถกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบได้ทั้งหมด มนุษย์จึงเลือกกระทำตามตัวแบบเฉพาะการกระทำที่เขาเห็นว่ากระทำนั้นให้ผลของการกระทำในทางบวก และจะไม่กระทำตามตัวแบบ ถ้าเขาเห็นว่าการกระทำนั้นให้ผลของการกระทำในทางลบ ฉะนั้นผลของการกระทำที่สังเกตเห็นจึงเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อการจูงใจในการเรียนรู้โดยการสังเกต

ดังนั้น ในการเรียนรู้จากการเลียนแบบ องค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวนี้ เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นจะขาดไม่ได้ ถ้าขาดกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งจะทำให้การเรียนรู้จากการเลียนแบบขาดความสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้จากตัวแบบจะต้องมีความใส่ใจตัวแบบจนกระทั่งสามารถจำและแปลระบบสัญลักษณ์ไปสู่การกระทำภายหลังได้ โดยมีองค์ประกอบสุดท้ายคือแรงจูงใจให้ผู้สังเกตแสดงการกระทำตามตัวแบบออกมาในที่สุด

อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกต

Bandura (1977: 40-50) กล่าวถึงอิทธิพลของตัวแบบที่ส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลในการเรียนรู้โดยการสังเกต ผู้สังเกตได้รับความสามารถทางปัญญา และรูปแบบพฤติกรรมใหม่ ๆ จากการสังเกตผู้อื่น และการเรียนรู้ทำให้เกิดรูปแบบของพฤติกรรมใหม่ มาตรฐานการตัดสินใจ ความสามารถทางปัญญา และกฎทั่ว ๆ ไป ที่ใช้สร้างพฤติกรรม การเรียนรู้โดยการสังเกตจะเห็นได้ชัดเจนที่สุดเมื่อตัวแบบได้แสดงการคิดหรือพฤติกรรมในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ผู้สังเกตไม่เคยมีมาก่อน แต่หลังจากการสังเกตก็แสดงพฤติกรรมคล้ายกับตัวแบบได้ อิทธิพลของตัวแบบสอนให้นำความสามารถย่อย ๆ มาจัดเป็นกฎต่าง ๆ ในการสร้างพฤติกรรมใหม่

2. ผลในการยับยั้งและไม่ยับยั้งในการแสดงพฤติกรรม อิทธิพลของตัวแบบมีผลในการเพิ่มหรือลดการยับยั้งพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้มาก่อน ผลของตัวแบบในการยับยั้งพฤติกรรมขึ้นอยู่กับข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำและผลของการกระทำนั้น ผลกระทบต่อบุคคลในการยับยั้งพฤติกรรมขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ

2.1 การตัดสินใจของผู้สังเกตในความสามารถแสดงพฤติกรรมของตัวแบบ

2.2 การรับรู้ถึงผลของการกระทำของพฤติกรรมตามตัวแบบว่ามีผลทางบวกหรือทางลบ

2.3 การลงความเห็นว่าจะแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบแล้ว จะได้รับผลที่คล้ายหรือต่างจากผลที่ตามมาที่ตัวแบบได้รับผลของการยับยั้งพฤติกรรมนี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้สังเกตลดการกระทำตามตัวแบบหรือยับยั้งพฤติกรรมนั้น เป็นผลมาจากการเห็นตัวแบบได้รับผลของการกระทำทางลบ ส่วนการไม่ยับยั้งพฤติกรรมจะเกิดขึ้นเมื่อผู้สังเกตเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมไม่ถูกต้อง แต่ไม่ได้รับผลของการกระทำในทางลบ ผู้สังเกตก็จะแสดงพฤติกรรมที่เคยถูกยับยั้งนั้นมากขึ้น

3. ผลในการส่งเสริมการกระทำ การกระทำของตัวแบบถือได้ว่าเป็นเครื่องชี้แนะพฤติกรรมของบุคคลที่ได้เรียนรู้มาแล้วแต่ไม่แสดงออกมา เพราะขาดตัวจูงใจให้กระทำ ตัวอย่างเช่นพฤติกรรมความช่วยเหลือ การอาสาสมัคร ความคิดสร้างสรรค์ การแสดงความรู้สึกทางอารมณ์ หรือแม้แต่การเลือกอาหารและเครื่องแต่งกาย ด้วยเหตุนี้ตัวแบบจึงมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้บุคคลกระทำตามโดยการชี้แนวทาง และสนับสนุนให้แสดงพฤติกรรมนั้น

4. ผลในการส่งเสริมการกระทำในสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของตัวแบบไม่เพียงแต่ชี้แนะการกระทำที่คล้ายกับการกระทำที่ได้เรียนรู้มาเท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้สังเกตมีความใส่ใจต่อสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่พอใจอีกด้วย ด้วยเหตุผลนี้ผู้สังเกตจึงอาจใช้วัตถุเดียวกันหรือสภาพแวดล้อมที่ได้เรียนรู้มาไปในทางอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วิธีการเดิมหรือวัตถุประสงค์เดิมก็ได้ ถึงแม้ว่าการกระทำที่คล้ายกัน บางครั้งเป็นผลมาจากการชี้แนะความใส่ใจมากกว่าการชี้แนะพฤติกรรม

5. ผลในการกระตุ้นอารมณ์ การมีปฏิสัมพันธ์ตามปกติจะนำไปสู่การแสดงออกทางอารมณ์ การเพิ่มตัวแบบแสดงอารมณ์มีผลถึงแนวโน้มการกระตุ้นอารมณ์ของผู้สังเกตด้วย การกระตุ้นอารมณ์ขึ้นอยู่กับการรับมาอย่างไร สามารถเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงเป็นพฤติกรรมได้หรือไม่ เมื่ออารมณ์เป็นตัวเชื่อมกับสถานที่ บุคคล หรือสิ่งของ ผู้สังเกตจะพัฒนาปฏิบัติทางอารมณ์ให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์นั้น ๆ อาจกล่าวได้ว่าอิทธิพลของตัวแบบนี้มีหน้าที่เป็นผู้แนะนำ ผู้ยับยั้งและไม่ยับยั้งพฤติกรรม ผู้ส่งเสริมสิ่งเร้า และผู้กระตุ้นอารมณ์ ถึงแม้ว่าจะทำหน้าที่แตกต่างกันแต่โดยปกติแล้วตัวแบบจะทำหน้าที่เหล่านี้ไปพร้อม ๆ กัน ตัวอย่างเช่น เมื่อตัวแบบแสดงความก้าวร้าวแบบใหม่ตัวแบบจะเป็นทั้งผู้สอนและผู้ไม่ยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าว เมื่อผู้สังเกตเห็นตัวแบบถูกลงโทษ ตัวแบบก็จะทำให้ผู้สังเกตยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้วทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมตามความเชื่อของ Bandura นั้น พฤติกรรมของมนุษย์สามารถเรียนรู้จากการผลของการกระทำซึ่งถือเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง หรือ

จากการเลียนแบบซึ่งถือเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อม โดยกระบวนการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม องค์ประกอบส่วนบุคคล และองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครนี้ ตามทฤษฎีของการเรียนรู้ เด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ รวมทั้งบทบาททางเพศจากองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว ได้แก่ พ่อ แม่ เพื่อน ตลอดจนสื่อต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีการเรียนรู้จากผลของการกระทำหรือการเลียนแบบ ในการแสดงออกของพฤติกรรมนั้น เมื่อเด็กได้รับการเสริมแรงจากองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมเด็กจะเลือกกระทำตามตัวแบบเมื่อได้รับแรงเสริมทางบวก และจะยับยั้งการกระทำเมื่อได้รับแรงเสริมในทางลบ

กระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

สืบเนื่องมาจากความรู้ที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ชอบอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นหมู่คณะ ไม่สามารถแยกไปอาศัยอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพังได้ เพราะต้องมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา แต่จากการที่มนุษย์แต่ละคนต่างก็มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของตน จึงทำให้มนุษย์ต้องสร้างบางสิ่งบางอย่างขึ้นมาในสังคม เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน เป็นเครื่องจัดแบ่งความเหมือนความแตกต่างของมนุษย์แต่ละกลุ่มให้ชัดเจน เนื่องจากในสังคมขนาดใหญ่ย่อมประกอบด้วยสังคมย่อย ๆ สิ่งดังกล่าวนี้ ก็คือวัฒนธรรม อันประกอบด้วย ภาษา ความคิด ความเชื่อ ความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ รวมไปถึงกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน วิธีการดำเนินชีวิต ประเพณี ศีลธรรม ตลอดจนพฤติกรรมการแสดงออก และความชำนาญชำนาญในด้านต่าง ๆ ล้วนถูกสร้างขึ้นมาจากวัตถุประสงค์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งสิ้น

วัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นไม่ใช่สิ่งที่ตายตัวทั้งหมด เพราะวัฒนธรรมสามารถเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม และสูญหายไปได้ โดยขึ้นอยู่กับการใช้ของสมาชิกในสังคมซึ่งเป็นผู้สร้างขึ้นนั่นเอง เช่น ภาษาและการแต่งกาย หากสังเกตจะเห็นได้ว่าในสมัยหนึ่งภาษาพูดและภาษาเขียนที่เราใช้กัน มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากภาษาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ที่เป็นได้ชัดเจน ได้แก่ คำแสดง ซึ่งเป็นภาษาที่กิดง่ายและตายเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่อยู่ในอายุช่วงที่เรียกว่าวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และจิตใจค่อนข้างมาก ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมแสดงออกในเรื่องต่าง ๆ ด้วย แต่สำหรับวัฒนธรรมบางอย่างอาจจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนแปลงน้อยมาก โดยอาจจะต้องใช้เวลานานและในขณะเดียวกันสังคมก็อาจสร้างวัฒนธรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาได้เช่นกัน

วัฒนธรรม ถือได้ว่าเป็นมรดกทางสังคมที่ต้องการมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติโดยเฉพาะวัฒนธรรมที่สังคมเป็นว่ามีคุณค่าควรแก่การรักษาไว้ เพื่อให้เป็นวิถีชีวิตและเป็นแบบแผนของการดำรงชีวิตของสมาชิกในสังคมต่อไป และเป็นการคงไว้ซึ่งสังคม ซึ่งกระบวนการในการถ่ายทอดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้นี้ เรียกว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

ความหมาย

กระบวนการขัดเกลาทางสังคมมีผู้ให้ความหมาย ไว้ ดังนี้

Broom และ Selznick (1973) อธิบายไว้ 2 ความหมาย คือ ในมุมมองของสังคม กระบวนการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรมและการทำให้บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และในมุมมองของแต่ละบุคคล กระบวนการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนจากชีวอินทรีย์เป็นมนุษย์ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้และปฏิบัติตามค่านิยม อุดมคติ และระดับความทะเยอทะยาน

Duncan (1968) กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้ระยะยาวของมนุษย์ ซึ่งจะทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้ค่านิยมที่สำคัญ ๆ ในสังคม รวมทั้งรูปแบบ สัญลักษณ์ในระบบสังคมที่บุคคลนั้น ๆ เป็นสมาชิกและนำมาใช้เป็นบทบาทในการแสดงออก

Mercer และ Merton (1958) กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้และรับวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี บรรทัดฐานทางสังคม อุดมคติ คุณค่าของระบบสังคมที่อยู่ไว้เป็นของตน และยอมทำตามกฎเกณฑ์ของสังคมในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นนิสัย

Secord และ Backman (1967) กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการที่กระทำต่อกันระหว่างบุคคล โดยที่พฤติกรรมของบุคคลจะต้องทำตามความคาดหวังของกลุ่มหรือมีพฤติกรรมเหมาะสมตามความมุ่งหวังของผู้ใหญ่

สุพัตรา สุภาพ (2538) กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการทั้งทางตรงคือการสอนหรือบอกโดยตรง และเป็นการเรียนรู้โดยอ้อมโดยอาศัยการสังเกต เลียนแบบของมนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ เพื่อที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

ป้าณี วิถีวัฒนา (2541) กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม คือกระบวนการที่สังคมหรือกลุ่ม สั่งสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบกฎเกณฑ์ ความประพฤติ และค่านิยมต่าง ๆ ที่กลุ่มหรือสังคมได้กำหนดไว้ เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของกลุ่มหรือสังคมนั้น

มงคล หวังสุขใจ และ ชมพู โกติรัมย์ (2540) กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการนำสังคมกับวัฒนธรรมไปสร้างรูปแบบของบุคลิกภาพ โดยผ่านการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระบบของสังคมนั้น ๆ เปรียบดังเครื่องจักรอันสลับซับซ้อนคอยผลิตสินค้าคือมนุษย์ให้ได้มาตรฐาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการแปรรูปจากสัญชาตญาณของคนให้มีความเป็นมนุษย์ในสังคม

โดยสรุปแล้วกระบวนการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และรับเอาระเบียบ กฎเกณฑ์ ความประพฤติ และค่านิยมต่าง ๆ ของกลุ่มคนในสังคมมาพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่สังคมยอมรับ

ความสำคัญของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

มนุษย์ที่เกิดมาจะได้รับการถ่ายทอดโดยกำเนิดจากบิดา มารดา เรียกว่า พันธุกรรมหรือกรรมพันธุ์ ที่เป็นองค์ประกอบแรกของความเป็นคน ส่วนประกอบที่สองคือ การขัดเกลาทางสังคม ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้บุคคลเป็นคนที่สมบูรณ์ ซึ่งเขียนสั้น ๆ ว่า

$$\text{ความเป็นคนโดยสมบูรณ์} = \text{พันธุกรรม} + \text{การขัดเกลาทางสังคม}$$

การขัดเกลาทางสังคม เป็นลักษณะที่ปรากฏเฉพาะในสังคมมนุษย์เท่านั้น เพราะมนุษย์มีส่วนได้เปรียบในคุณลักษณะทางร่างกายและสมองที่แตกต่างจากสัตว์ประเภทอื่น เนื่องจากมนุษย์มีความสามารถในการเรียนรู้ มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ซึ่งเป็นคุณสมบัติทางชีวภาพของมนุษย์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ทำให้สามารถเรียนรู้ และจดจำได้มากขึ้นตามลำดับ มนุษย์ผ่านกระบวนการทางสังคมโดยเฉพาะการรู้จักใช้ภาษาที่มนุษย์ใช้เป็นสัญลักษณ์ในการติดต่อความหมายทำความเข้าใจ

เข้าใจระหว่างกัน มนุษย์สามารถใช้ภาษาอบรมสั่งสอนและเรียนรู้ได้ ภาษาทำให้มนุษย์สร้างความคิดเป็น สละสลม รวบรวม ความรู้ ทำที่ แบบพฤติกรรมต่าง ๆ และถ่ายทอดให้ผู้อื่น ในภาษาพูด มนุษย์สามารถแสดงถึงความรู้สึก อารมณ์ ความต้องการต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน และในภาษาเขียน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นมรดกทางสังคมที่สืบเนื่องกันมาหลายร้อยหลายพันปี มนุษย์ที่ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมด้วยภาษาตัวเองทำให้เป็นมนุษย์ที่คนสมบูรณ์ ในขณะที่สัตว์ แม้จะมีความเฉลียวฉลาด แต่ขาดภาษาและไม่มีกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งนี้เพราะสัตว์ทั้งหลายเหล่านี้มีพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของมันด้วยสัญชาตญาณ เพราะฉะนั้นความเป็นคนโดยสมบูรณ์จึงต้องมีองค์ประกอบสองส่วน คือ พันธุกรรมและการขัดเกลาทางสังคม (ปฟาณี จิตติวัฒนา, 2541) การขัดเกลาทางสังคมจึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ เป็นหลักในการปฏิบัติที่คนเราจะต้องเรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของกลุ่มหนึ่ง ๆ ที่กำหนดไว้ เพื่อให้มีความสัมพันธ์กันได้ ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก ประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบ หรือตามความเหมาะสมในกลุ่มอื่น ๆ กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน สิ่งที่เรียนรู้อาจจะแสดงออกมาในรูปของสัญลักษณ์ โดยบุคคลจะองผูกพันกับโครงสร้างของสังคมที่มีอยู่ ความผูกพันนี้แสดงออกมาในรูปที่บุคคลจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่และบทบาทในเรื่องต่าง ๆ เช่น การงาน การปกครอง การศึกษา ศาสนา และการมีครอบครัว (ปฟาณี พุ่มบางป่า, 2543)

ความมุ่งหมายของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

ความมุ่งหมายของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมนั้นอยู่ที่การก่อตัวของบุคลิกภาพของสมาชิกในสังคมตามครรลองของวัฒนธรรมที่สมาชิกนั้นสังกัดอยู่ กระบวนการขัดเกลาทางสังคมมีจุดมุ่งหมาย 4 ประการ คือ (ปฟาณี จิตติวัฒนา, 2541)

1. การปลูกฝังระเบียบวินัยขั้นพื้นฐาน (basic discipline) การมีระเบียบวินัยถือเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและกิจกรรมทางสังคมของการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม จุดมุ่งหมายข้อนี้ทำให้บุคคลยอมรับกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด แม้ว่าอาจจะฝืนใจหรือไม่เต็มใจทำ ระเบียบวินัยจึงเป็นพื้นฐานที่บุคคลถูกขัดเกลาให้ประพฤติปฏิบัติตั้งแต่วัยต้นของชีวิตในกิจกรรมชีวิตประจำวัน เช่น สอนให้รู้จักระเบียบในการขับถ่าย รู้จักความสะอาด มารยาทสังคม ซึ่งผู้ใหญ่ควรทำเป็นแบบอย่าง มีความสม่ำเสมอ มีความยืดหยุ่น และมีเหตุผล เพราะมีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก

2. การปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิต (aspiration) โดยปกติบุคคลมักจะไม่อยากปฏิบัติตามระเบียบวินัย แต่ความมุ่งหวังจะช่วยให้บุคคลมีความมุ่งมั่น และยอมรับระเบียบวินัยที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อลุล่วงสู่ความต้องการในอนาคต ความลุล่วงที่ต้องการนั้นคือความมุ่งหวังที่บุคคลได้รับจากสังคมหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ซึ่งได้ถ่ายทอดคุณค่าทางสังคมมาถึงตัวบุคคล

3. การกำหนดบทบาทในสังคม (social role) การกำหนดบทบาทในสังคมรวมทั้งทัศนคติต่าง ๆ ที่เข้ากับบทบาทนั้น ๆ บุคคลจะได้รับการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมตั้งแต่วัยต้นของชีวิตในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เช่น ลักษณะการวางตัวให้มีพฤติกรรมอย่างไรกับบุคคลอื่น ๆ ที่เขามีสัมพันธ์ด้วยและถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ

4. การสอนให้มีทักษะ (skills) การสอนให้เกิดทักษะที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคมกับคนอื่น ๆ ในสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ วิธีการเรียนรู้มักจะเกิดจากการเลียนแบบถ่ายทอดกันมานับชั่วอายุคน โดยยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีสืบต่อกันมา แต่ในสังคมที่สลับซับซ้อนความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตของบุคคลเป็นอย่างมาก วิธีการเรียนรู้ของสังคมประเภทหลังนี้จึงเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการซึ่งใช้ได้ผลมาก เช่น สังคมไทยในอดีต ผู้ชายจะได้รับการถ่ายทอดในด้านวิชาความรู้ ศิลปะป้องกันตัว ฯลฯ จากวัด ซึ่งเป็นแหล่งที่ให้การขัดเกลาทางสังคมได้เป็นอย่างดีสำหรับเด็กผู้ชาย ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะได้รับการถ่ายทอดทางด้านการบ้าน การเรือน มารยาททางสังคมต่าง ๆ ที่กุลสตรีพึงจะมีจากภายในวัง แต่สมัยปัจจุบันการศึกษาอย่างเป็นทางการ คือโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนเสริมสร้างทักษะด้านนี้อย่างมากมาย โดยเฉพาะความรู้ในด้านมนุษยสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ช่วยให้การปฏิบัติต่อผู้อื่นเป็นไปอย่างราบรื่น

องค์ประกอบของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งแบ่งการขัดเกลาออกได้ 3 ด้าน ได้แก่ (ศศิธร อภิลิทธิจันทร์, 2541)

1. การขัดเกลาทางด้านจิตใจ ได้แก่ การถ่ายทอดในเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าทางสังคม (social value) หมายถึงการถ่ายทอดในเรื่องความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมที่สังคมเป็นว่ามีคุณค่าในตัวเอง และมีการบำรุงรักษาเพื่อถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังในสังคม เพื่อให้คงอยู่ต่อไป โดยส่วนมากมักจะเป็นนามธรรม ไม่อาจประมาณค่าออกมาเป็นราคาได้ แต่มีคุณค่าต่อมนุษย์ทาง

ด้านจิตใจ อาทิ ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติเกี่ยวกับ ศีลธรรม จรรยา ศิลปะ และขนบธรรมเนียมและประเพณี

2. การขัดเกลาทางด้านสติปัญญา ได้แก่ การถ่ายทอดในเรื่องที่เกี่ยวกับ

2.1 ความรู้ต่าง ๆ (social knowledge) เป็นการถ่ายทอดทั้งความรู้ที่เป็นทางการอันได้แก่ ความรู้ตามหลักสูตรในตำราเรียน และความรู้รอบตัวทั่วไป ที่สำคัญก็คือ ภาษา เพราะถือเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของสังคม และเป็นสื่อกลางในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลรวมถึงการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ให้แก่กัน

2.2 ทักษะ ความชำนาญ (social skill) เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ รวมไปถึงสาขาวิชาชีพ ที่มีความจำเป็นต่อการอยู่รอดของมนุษย์ เพื่อให้ผู้ได้รับการถ่ายทอดจะได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิตและเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

3. การขัดเกลาทางด้านพฤติกรรม ได้แก่ การถ่ายทอดในเรื่องที่เกี่ยวกับ

3.1 บรรทัดฐานทางสังคม (social norm) เป็นการถ่ายทอดกฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผน หรือคตินิยมที่สังคมสร้างไว้ เพื่อกำหนดแนวทางให้คนในสังคมยึดถือในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อบอกให้ทราบว่า ในแต่ละสถานการณ์ควรปฏิบัติอย่างไร ทำให้เกิดความแน่นอน และความเป็นระเบียบในสังคม เนื่องจากบรรทัดฐานทางสังคม เป็นตัวกำหนดแนวพฤติกรรมของมนุษย์เมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์กัน

3.2 บทบาททางสังคม (social role) เป็นการถ่ายทอดสิ่งที่ติดตัวมนุษย์ทุกคนมาตั้งแต่เกิด โดยที่บทบาทนี้ จะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสถานภาพและความเป็นตัวตนของมนุษย์ ทำให้ทราบถึงหน้าที่ การวางตัว และสิ่งควรประพฤติปฏิบัติ มนุษย์ทุกคนล้วนมีบทบาท และแต่ละคนล้วนมีบทบาทที่หลากหลายในคนเพียงคนเดียว โดยบทบาทนี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ และจากการที่มนุษย์อยู่ในสังคม ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การแสดงซึ่งบทบาทจะต้องเปลี่ยนไปตามบุคคลที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วย เช่น เมื่ออยู่ที่บ้านเด็กจะมีบทบาทเป็นลูก แต่เมื่อเด็กไปโรงเรียน บทบาทของเด็กจะเปลี่ยนไปเป็นนักเรียน ดังนั้น พฤติกรรมที่เด็กจะแสดงออกเวลาที่อยู่โรงเรียนกับเวลาที่อยู่บ้านจึงแตกต่างกัน

3.3 พฤติกรรมทางสังคม (social behavior) เป็นการถ่ายทอดการกระทำต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมทางสังคมนี้ สอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่มนุษย์แต่ละคนได้รับในแต่ละสถานการณ์ โดยการขัดเกลาทางสังคมด้านพฤติกรรมนี้ ก็เพื่อให้ให้เกิดการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สังคมเป็นว่าถูกต้องเหมาะสม หรือเป็นพฤติกรรมที่สังคมมุ่งหวังให้เกิดการแสดงออก

วิธีการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมสามารถทำได้ 2 วิธี คือ (ปราณี พุ่มบางป่า, 2543)

1. การขัดเกลาทางสังคมอย่างเป็นทางการ (formal) เป็นวิธีการขัดเกลาโดยการเรียนรู้จากแหล่งการศึกษาโดยตรงหรือสถานการณ์ที่เป็นพิธีการต่าง ๆ เป็นการบอกว่าจะดีควรหรือไม่ควร อะไรผิด อะไรถูก ฯลฯ เป็นการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างจริงจังและเจตนาเพื่อให้บุคคลสามารถวางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งบุคคลตั้งใจหรือรู้ตัวว่ากำลังเรียนรู้บางสิ่งบางอย่าง การขัดเกลาทางสังคมอย่างเป็นทางการจะพบเห็นอยู่เสมอในหมู่ครอบครัว โรงเรียน วัด เป็นต้น เช่น ถ้าเป็นครอบครัวก็จะอบรมลูกในรูปของการบอกเล่า สั่งสอน ชมเชย ดุด่า เป็นต้น ส่วนโรงเรียนจะอบรมเป็นทางการมากกว่าครอบครัว เพราะเป็นสถาบันอบรมสั่งสอนคนจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการอบรมและลงโทษอย่างเป็นทางการ เพื่อที่จะให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้สามารถประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของกลุ่มสังคมนั้น กำหนดไว้

2. การขัดเกลาทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ (informal) เป็นการขัดเกลาทางสังคมที่ไม่ได้บอกกันโดยตรง กล่าวคือ บุคคลได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยไม่ได้ตั้งใจหรือโดยไม่รู้ตัว แต่ได้รับประสบการณ์หรือประโยชน์จากการสังเกต หรือการเรียนรู้จากการกระทำของผู้อื่น มักเป็นการเรียนรู้จากเพื่อน ครอบครัว และอื่น ๆ โดยไม่เป็นทางการ

ลำดับขั้นของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาในสังคมย่อมจะผ่านลำดับขั้นต่าง ๆ ของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมด้วยกันทั้งนั้น ลำดับขั้นต่าง ๆ นี้ก็คือ วัยต่าง ๆ นั่นเอง กระบวนการขัดเกลาทางสังคมในแต่ละวัยย่อมแตกต่างกันออกไปและมีลักษณะเฉพาะ ลำดับขั้นของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมมีดังนี้

1. วัยเด็ก เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากที่สุด การอบรมนี้จะจะเป็นไปตามระยะเวลาของการเจริญเติบโต ระยะเวลาแรก ๆ จะเน้นในการตอบสนองความต้องการของทารก เช่น การให้อาหาร การให้ความอบอุ่น เมื่อเติบโตขึ้นก็จะเริ่มสอนคลาน นั่ง ยืน เดิน พูด

2. วัยหนุ่มสาว เป็นวัยที่ผ่านการอบรมมากพอที่รู้และเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งการอบรมสั่งสอนส่วนใหญ่จะได้จากกลุ่มเพื่อน โรงเรียน วัยนี้เป็นวัยที่เด็กจะพ้นจากสภาพของความเป็นผู้เยาว์ และเริ่มเข้าสู่สภาวะของความเป็นหนุ่มสาว วัยรุ่นจึงเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจเพื่อที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว โดยเฉพาะร่างกายจะเปลี่ยนไปมา ในวัยนี้มักจะมีการเลียนแบบผู้อื่น เช่น บุคคลที่ตนยกย่อง หรือเพื่อน จากการที่เขาได้สัมผัสกับกลุ่มต่าง ๆ จะทำให้เขามีโอกาสเลือกที่จะยึดบรรทัดฐานใด คุณค่าใดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

3. วัยผู้ใหญ่ วัยนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการขัดเกลาทางสังคม แม้จะเป็นผู้มีประสบการณ์มากแล้วก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากบางโอกาสต้องประสบกับสถานการณ์ใหม่ในสังคม ก็ต้องเรียนรู้ระเบียบใหม่ หรือการเข้าไปในสังคมอื่นก็จำเป็นต้องศึกษาวัฒนธรรมของคนในสังคมนั้นให้ได้ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแนวปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ยิ่งถ้าสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยแล้ว ก็มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคมมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง

องค์กรที่ให้การขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมมีบทบาทต่อทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย องค์กรที่มีบทบาทให้การขัดเกลาทางสังคมมี 6 หน่วย คือ (ปฟาณี ฐิติวัฒนา, 2541)

1. ครอบครัว นับเป็นหน่วยทางสังคมกลุ่มแรกที่เป็นตัวแทนในการอบรมสั่งสอน ครอบครัวใช้วิธีการอบรมแก่เด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่ออบรมให้เด็กได้รู้ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด ครอบครัวจึงนับเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีหน้าที่ถ่ายทอดให้การเรียนรู้วัฒนธรรมและค่านิยมแก่สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งกล่อมเกลาพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคมโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม หรือกล่าวได้ว่า “บ้านเป็นศูนย์กลางของการขัดเกลาทางสังคม โดยมีบิดามารดาเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้”

2. กลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญทางอ้อมในการขัดเกลาทางสังคมของบุคคล กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ บางอย่าง บุคคลจำเป็นต้องทำให้กลุ่มเพื่อนยอมรับ กลุ่มเพื่อนทำให้บุคคลรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กลุ่มเพื่อนบางครั้งเปรียบเสมือนดาบสองคม กล่าวคือ มีผลในการช่วยเหลือถ่ายทอดคุณ

ค่าและวิธีการระเบียบกฎเกณฑ์ที่ผู้ใหญ่ต้องการให้ได้ ถ้ากลุ่มเพื่อนสนับสนุนบรรทัดฐานเหล่านั้น ในทางตรงกันข้าม กลุ่มเพื่อนอาจเป็นแรงยั่วยุผลักดันให้บุคคลทดลองหรือลองดีต่อข้อบังคับ ระเบียบวินัยที่ผู้ใหญ่ตั้งเอาไว้ ปัจจุบันชีวิตในเมืองมีผลทำให้กลุ่มเพื่อมีความสำคัญมากขึ้นเพราะ

2.1 ครอบครัวสมัยใหม่มีขนาดเล็ก เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่เล่นกับเพื่อน

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรุ่นอายุได้ พ่อแม่หรือผู้ปกครองกลายเป็นคนล้าสมัย หัวโบราณ ในขณะที่เพื่อน ๆ ทันสมัยกว่า

2.3 โอกาสที่บุคคลจะทำการเคลื่อนย้ายทางสังคมโดยอาศัยการศึกษา ในปัจจุบันมีมากกว่าสมัยก่อน ทำให้เด็กมีความมุ่งมั่นในการศึกษา ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถให้คำแนะนำพึ่งพาได้ในขณะที่กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือได้

3. โรงเรียน เป็นตัวแทนทางสังคมที่ให้การอบรมศึกษาอย่างเป็นทางการ มีแบบแผนและมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรมจรรยา ค่านิยม ปรัชญา วัฒนธรรม รวมถึงการฝึกระเบียบ วินัยและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โรงเรียนทำให้เด็กได้มีการสมาคมกับคนหมู่มาก ซึ่งจะทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคมได้มากขึ้น ทำให้รู้จักการปรับตัว รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ และเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านต่าง ๆ นับเป็นการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน โรงเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากเพราะเด็กใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน

4. กลุ่มอาชีพ เมื่อบุคคลผ่านพ้นจากการศึกษาในโรงเรียน เขาก็จะเริ่มประกอบอาชีพ เลี้ยงตัวเองต่อไป บุคคลจะพบเพื่อนร่วมงานตามแต่อาชีพของตน ซึ่งมีระเบียบวิธีการแตกต่างกันออกไป บุคคลจำต้องเรียนรู้และรับไว้หากต้องการอยู่ในกลุ่มนั้น ความเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพได้อาชีพหนึ่งเป็นเวลานาน อาจทำให้บุคคลนั้นเป็นผู้มีอุปนิสัยใจคอ ทศนคติ ความต้องการของชีวิตแตกต่างไปจากที่เคยได้รับการฝึกฝนอบรมมาในระยะต้นของชีวิตได้

5. สื่อมวลชน เป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่เรื่องคุณค่า ความเชื่อ แบบของความประพฤติ ฯลฯ โดยเฉพาะในสังคมที่เจริญก้าวหน้า สื่อมวลชนจะแผ่ขยายและมีอิทธิพลต่อครอบครัว ทำให้บุคคลได้รับค่านิยม และวิธีการปฏิบัติทั้งในด้านบวกและด้านลบมากขึ้น สื่อมวลชนมีบทบาทอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงคุณค่า วัฒนธรรมและความเป็นไปในสังคม และนับวันจะเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญมาก เพราะเป็น

สื่อที่ถึงตัวคนได้ดีที่สุด และถึงตัวคนบ่อยที่สุดพร้อมทั้งถึงคนจำนวนมากพร้อม ๆ กัน การแทรกแนวคิดค่านิยมต่าง ๆ จึงทำได้ง่ายและได้ผล บทบาทของสื่อมวลชนในการขัดเกลาทางสังคมสรุปได้ดังนี้ (ปราณี พุ่มบางป่า, 2543)

5.1 สื่อมวลชนสอนบทบาทการอยู่ในสังคม มนุษย์จะต้องมีบทบาทต่าง ๆ เช่น บทบาทของความเป็นแม่ เป็นพ่อ เป็นครู เป็นนักเรียน ฯลฯ การเรียนรู้บทบาท อันได้แก่ การรู้จักสิทธิและหน้าที่นั้น ปัจจุบันเราสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อมวลชน

5.2 สื่อมวลชนสร้างค่านิยม ในขณะที่เรากำลังเรียนรู้บทบาทของการเป็นสมาชิกสังคมต่าง ๆ จากสื่อมวลชนนั้น เราก็เรียนรู้ค่านิยมไปด้วย ไม่ว่าจะเห็นค่านิยมเรื่องการสะสมทรัพย์สิน การดำเนินชีวิต ความทะเยอทะยาน จุดหมายปลายทางของชีวิตหรือค่านิยมทางเพศ

5.3 สื่อมวลชนสร้างทัศนคติ ทัศนคติ คือ ความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติประกอบไปด้วยความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรม สื่อมวลชนจะเป็นผู้ให้ข่าวสารแก่เรา ให้ความรู้แก่เรา และจะสอนวิธีการประเมินสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา ตลอดจนชี้แนวทางที่จะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติ ซึ่งทำให้ทัศนคติของคนเราเปลี่ยนไป

5.4 สื่อมวลชนกำหนดบรรทัดฐานของพฤติกรรม ซึ่งทำให้การกำหนดบรรทัดฐานของพฤติกรรมของกลุ่มอ้างอิงที่ตนสร้างขึ้นมาเพื่อให้คนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

6. องค์การศาสนา การขัดเกลาทางสังคมโดยผ่านองค์การทางศาสนาในสังคมไทยมีมาช้านานแล้วในประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะเด็กผู้ชายจะมีโอกาสเข้าไปศึกษาหาความรู้ทั้งในลักษณะเป็นครั้งเป็นคราวหรืออาศัยอยู่ในวัดที่เรียกว่า เด็กวัด โดยคอยปรนนิบัติพระและศึกษาเล่าเรียน อ่านเขียน ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ตามสติปัญญาและความสามารถของแต่ละคน อีกทั้งยังฝึกฝนวิชาชีพที่สามารถเป็นความรู้ติดตัวไป เช่น ยุทธวิธีป้องกันตัว กระบี่กระบอง วิชาอาคม ฯลฯ ขณะที่ใช้ชีวิตในวัดก็จะได้รับการขัดเกลาทางสังคมทั้งวิชาความรู้ ศีลธรรม จรรยา มรรยาท ควบคู่กันไป

กล่าวโดยสรุป แนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการถ่ายทอดระเบียบ กฎเกณฑ์ ความประพฤติ และค่านิยมต่างๆ ของสังคมให้บุคคล มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการผ่านตัวแทนต่างๆ ของสังคม ซึ่งได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ และองค์กรศาสนา ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งกลุ่มประชากรคือ นักเรียน ดังนั้นตัวแทนกลุ่มอาชีพไม่เกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคมกับการวิจัยครั้งนี้ กอปรกับกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนี้ วัดไม่ได้เป็นศูนย์กลางในการอบรมสั่งสอนเหมือนในอดีต ดังนั้นวัดจึงไม่ใช่ตัวแทนที่ขัดเกลาทางสังคมของวัยรุ่นในปัจจุบัน การศึกษา

ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาตัวแทนทางสังคมที่ชัดเจนทางสังคม คือ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน และสื่อมวลชน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ที่กล่าวว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ และนำไปยึดถือปฏิบัติจะประกอบไปด้วย 3 กระบวนการ คือ การสังเกต (observation) โดยสังเกตจากตัวแบบที่มีอยู่ในสังคมซึ่งอาจจะเป็นคน เช่น พ่อแม่ ครู เพื่อน หรือ อาจจะสังเกตจากตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น หนังสือ โทรทัศน์ วิทยุ หลังจากสังเกตพฤติกรรม จากตัวแบบแล้วมนุษย์ก็มักจะมีการเลียนแบบ พฤติกรรมจากตัวแบบและนำพฤติกรรมเหล่านั้น ไปประพฤติปฏิบัติ ถ้าพฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงทางบวก เช่น การได้รับคำชม หรือ การยกย่องก็จะส่งผลให้มนุษย์นั้นยังคงประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมนั้นต่อไป แต่ถ้าพฤติกรรมนั้น ได้รับการเสริมแรงทางลบ เช่น การถูกลงโทษ การประณามจากสังคมก็จะส่งผลให้พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มที่จะได้รับการปฏิบัติน้อยลง เป็นรากฐานที่สำคัญของแนวคิดกระบวนการชัดเจนทางสังคม (Socialization) ที่กล่าวว่า มนุษย์นั้นเป็นสัตว์สังคมเมื่อมนุษย์เกิดมาย่อมที่จะได้รับการอบรมสั่งสอนจากบุคคลหรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวที่ทำให้มนุษย์เกิดมาย่อมที่จะได้รับการอบรมสั่งสอนจากบุคคลหรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวที่ทำให้มนุษย์นั้นมีลักษณะเหมือนมนุษย์ทั่วไป

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กับคุณลักษณะ

Hurlock (1964) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของพ่อแม่จะทำให้ลูกมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Baldwin (1984) และ Huckel (1984) พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมแบบประชาธิปไตยจากครอบครัวจะทำให้เด็กมีคุณลักษณะต่างๆ ที่ดีมากกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่วน Smith (1988), วราภรณ์ รักวิจัย (2528), ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) และ อรรพรรณ ปานิชปฐมพงษ์ (2542) ได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลทำให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) จะพบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 แบบ มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาแล้ว ยังพบอีกว่า สื่อมวลชนซึ่งได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง/สัมพันธ์ กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาด้วย

ส่วนในเรื่องกระบวนการชัดเจนทางสังคมในโรงเรียนที่มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนา Blyth และ Thield (1982), Hill และ Lyncy (1983) และ Jackson (1968) ได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันโดย พบว่า เพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญของวัยรุ่นที่ทำให้วัยรุ่นมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนา โดย

Jachson (1968) ได้อธิบายเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า กลุ่มเพื่อนในวัยรุ่นจะช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นให้มีความมั่นใจในตนเอง แต่ในบางครั้ง ถ้าติดเพื่อนมากเกินไป จะทำให้กลายเป็นคนมีคุณลักษณะที่ชอบพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา นอกจากนี้ Jackson (1968) ยังพบอีกว่าครูเป็นบุคคลหนึ่งในโรงเรียนที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนา โดยนักเรียนมักจะยึดครูเป็นตัวแบบในความคิดและการกระทำ เนื่องจากครูจะชอบใช้อำนาจในห้องเรียนทำให้นักเรียนรับรู้ว่าครูเป็นบุคคลที่มีอำนาจและยึดเป็นตัวแบบ

ในด้านเกี่ยวกับกระบวนการหล่อหลอมของสื่อมวลชนมีผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนา นอกจากดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) แล้ว Redl (1956), Steeland (1988) และ Reeves และ Milles (1994) ยังพบสอดคล้องกันอีกด้วยว่า โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่สำคัญที่มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของวัยรุ่น ซึ่ง Redl (1956) ได้อธิบายว่า โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางอ้อม โดยทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมเลียนแบบและจดจำพฤติกรรมของดาราในโทรทัศน์จึงทำให้โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของเด็ก

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

ผู้วิจัย	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู			โรงเรียน		สื่อมวลชน		
	เข้มงวด กวดขัน	ประชาธิปไตย	ปล่อยปละ ละเลย	ครู	เพื่อน	ทีวี	วิทยุ	หนังสือ
Hurlock(1964)		✓						
Huckel(1984)		✓	✓					
Baldwin(1984)	✓	✓						
Smith(1988)	✓	✓						
วราภรณ์(2528)	✓	✓						
อรวรรณ(2542)	✓	✓						
ดวงเดือน(2529)	✓	✓				✓	✓	✓
Jackson(1968)				✓	✓			
BlythและThiel(1982)					✓			
HillและLyney(1983)					✓			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ผู้วิจัย	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู			โรงเรียน		สื่อมวลชน		
	เข้มงวด กวดขัน	ประชาธิปไตย	ปล่อยปละ ละเลย	ครู	เพื่อน	ทีวี	วิทยุ	หนังสือ
สมพร(2529)					✓			
Redl(1956)						✓		
Steeland(1988)						✓		
ReevesและMille(1994)						✓		

ดังนั้นจึงสามารถสรุปตัวแปรที่เกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) แนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา พบว่า ประกอบไปด้วย 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สามารถวัดได้จาก ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ตัวแปรกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน สามารถวัดได้จาก ลักษณะการคบเพื่อน และการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู และตัวแปรกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน สามารถวัดได้จาก ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์เชิงสาเหตุ (Causal Model) ด้วยโมเดลลิสเรล (LISREL)

โมเดลลิสเรล (LISREL model) หรือ โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) หรือโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์ร่วม (Covariance Structural Model) เป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรที่สร้างขึ้นโดยวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีหรือการวิจัยที่ผ่านมากับข้อมูลเชิงประจักษ์ หัวใจที่สำคัญของการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลอยู่ที่การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม (variance-covariance matrix) ที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์กับเมทริกซ์ที่ได้จากค่าประมาณพารามิเตอร์ที่คำนวณจากโมเดลลิสเรลที่เป็นสมมติฐานการวิจัยเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พร้อมทั้งรายงานดัชนีความสอดคล้องด้วย

ในโปรแกรมลิสเรลโมเดลใหญ่นั้นจะประกอบไปด้วยโมเดลที่สำคัญสองโมเดล ได้แก่ โมเดลการวัด (Measurement model) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model)

1. โมเดลการวัด (Measurement model or Confirmatory factor model)

โมเดลการวัดเป็นโมเดลการวิเคราะห์ที่ตัวประกอบซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้กับตัวประกอบหรือตัวแปรแฝง โมเดลการวัดประกอบด้วยชุดของตัวแปรที่สังเกตได้ 2 ชุด คือตัวแปรอิสระที่สังเกตได้ $X = (X_1, X_2 \text{ และ } X_3)$ และตัวแปรตามที่สังเกตได้ $Y = (Y_1, Y_2 \text{ และ } Y_3)$ ซึ่งมีลักษณะดังสมการ

$$X = (\Delta X) (\xi) + \delta$$

$$Y = (\Delta Y) (\eta) + \varepsilon$$

โดยที่ X = เวกเตอร์ของค่าจากการวัดตัวแปรอิสระที่สังเกตได้ (ตัวบ่งชี้ของตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรอิสระ ξ)

ΔX = เมตริกซ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยหรือน้ำหนักตัวประกอบ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง X กับ ξ

δ = เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อนในสมการ X

Y = เวกเตอร์ของค่าจากการวัดตัวแปรตามที่สังเกตได้ (ตัวบ่งชี้ของตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรอิสระ η)

ΔY = เมตริกซ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยหรือน้ำหนักตัวประกอบ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Y กับ η

ε = เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อนในสมการ Y

2. โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model)

โมเดลสมการโครงสร้างเป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายในโมเดลการวิจัยซึ่งมีลักษณะดังสมการดังนี้

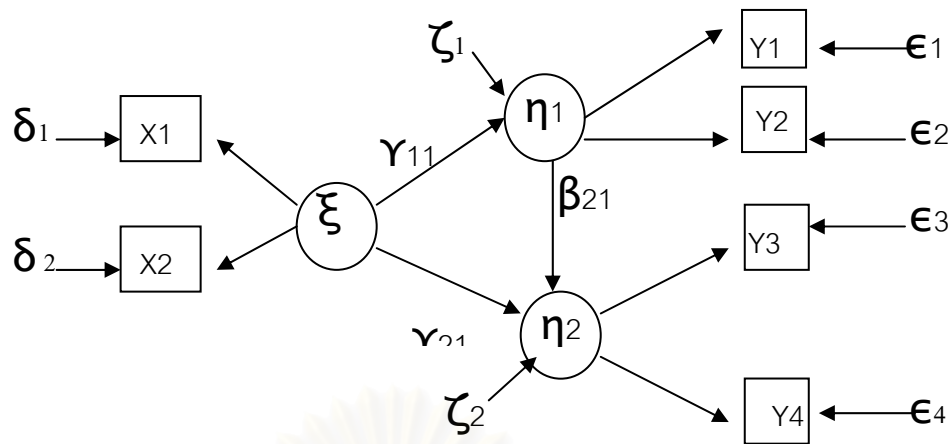
$$\eta = B\eta + \Gamma\xi + \xi$$

โดย η = เวกเตอร์ของตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรตาม

ξ = เวกเตอร์ของตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรตาม

B = เมตริกซ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอย ซึ่งแสดงอิทธิพลโดยตรงของ η ที่มีต่อ η อื่นๆ

Γ = เมตริกซ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอย ซึ่งแสดงอิทธิพลโดยตรงของ ξ ที่มีต่อ ξ อื่นๆ

ภาพที่ 1 โมเดลลิสเรลที่ประกอบด้วยโมเดลการวัดและโมเดลสมการโครงสร้าง

จุดประสงค์หลักของโมเดลลิสเรลนั้นต้องการที่จะวัดค่าตัวแปรโมเดลสมการโครงสร้างแต่ที่ไม่สามารถที่จะวัดตัวแปรที่อยู่ในสมการโครงสร้างได้โดยตรงเพราะตัวแปรที่อยู่ในสมการโครงสร้างเป็นตัวแปรแฝงซึ่งไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง ดังนั้นจึงต้องมีโมเดลการวัดเพื่อที่จะวัดค่าตัวแปรที่อยู่ในโมเดลสมการโครงสร้าง และจากการที่โมเดลลิสเรลนี้มีโมเดลการวัดอยู่ในโมเดลใหญ่ของลิสเรลทำให้โมเดลลิสเรลสามารถทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์การถดถอยได้

โมเดลลิสเรลเป็นผลของการสังเคราะห์วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ สามวิธีคือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การวิเคราะห์อิทธิพล (path analysis) และการประมาณค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์การถดถอย โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบและการประมาณค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์การถดถอยนั้นเป็นการวิเคราะห์ในโมเดลการวัดซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นที่สำคัญของโปรแกรมลิสเรลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบนั้นเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรแฝงที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยวัดจากองค์ประกอบของตัวแปรแฝงซึ่งเป็นตัวแปรที่สังเกตได้ ส่วนการประมาณค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์การถดถอยนั้นจะเป็นค่าสถิติที่ช่วยทำให้เราทราบค่าพารามิเตอร์ที่แท้จริงได้ เพราะว่าค่าตัวแปรที่วัดได้จะมีการบอกค่าความคลาดเคลื่อนของการวัดในแต่ละตัวแปรด้วย และในการวิเคราะห์อิทธิพลนั้นจะอยู่ในส่วนของโมเดลโครงสร้างซึ่งเป็นโมเดลที่สำคัญในโมเดลลิสเรล โดยเป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน

การวิเคราะห์โมเดลลิสเรลนั้นมีข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ดังนี้ 1. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในโมเดลเป็นความสัมพันธ์แบบเส้นตรงเชิงบวกและเป็นความ

สัมพันธเชิงสาเหตุ 2. ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรทั้งตัวแปรภายในและตัวแปรภายนอก และความคลาดเคลื่อนต้องเป็นการแจกแจงแบบปกติ ความคลาดเคลื่อนต่างๆ ต้องมีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์ 3. ลักษณะความเป็นอิสระต่อกันระหว่างตัวแปรกับความคลาดเคลื่อนสามารถแยกออกได้เป็น ความคลาดเคลื่อนที่เป็นอิสระต่อกัน ความคลาดเคลื่อนและตัวแปรแฝงเป็นอิสระต่อกัน 4. สำหรับการวิเคราะห์อนุกรมเวลา ที่มีการวัดข้อมูลมากกว่า 2 ครั้ง การวัดตัวแปรต้องไม่ได้รับอิทธิพลจาก ช่วงเวลาเหลื่อม (time lay) ระหว่างการวัด

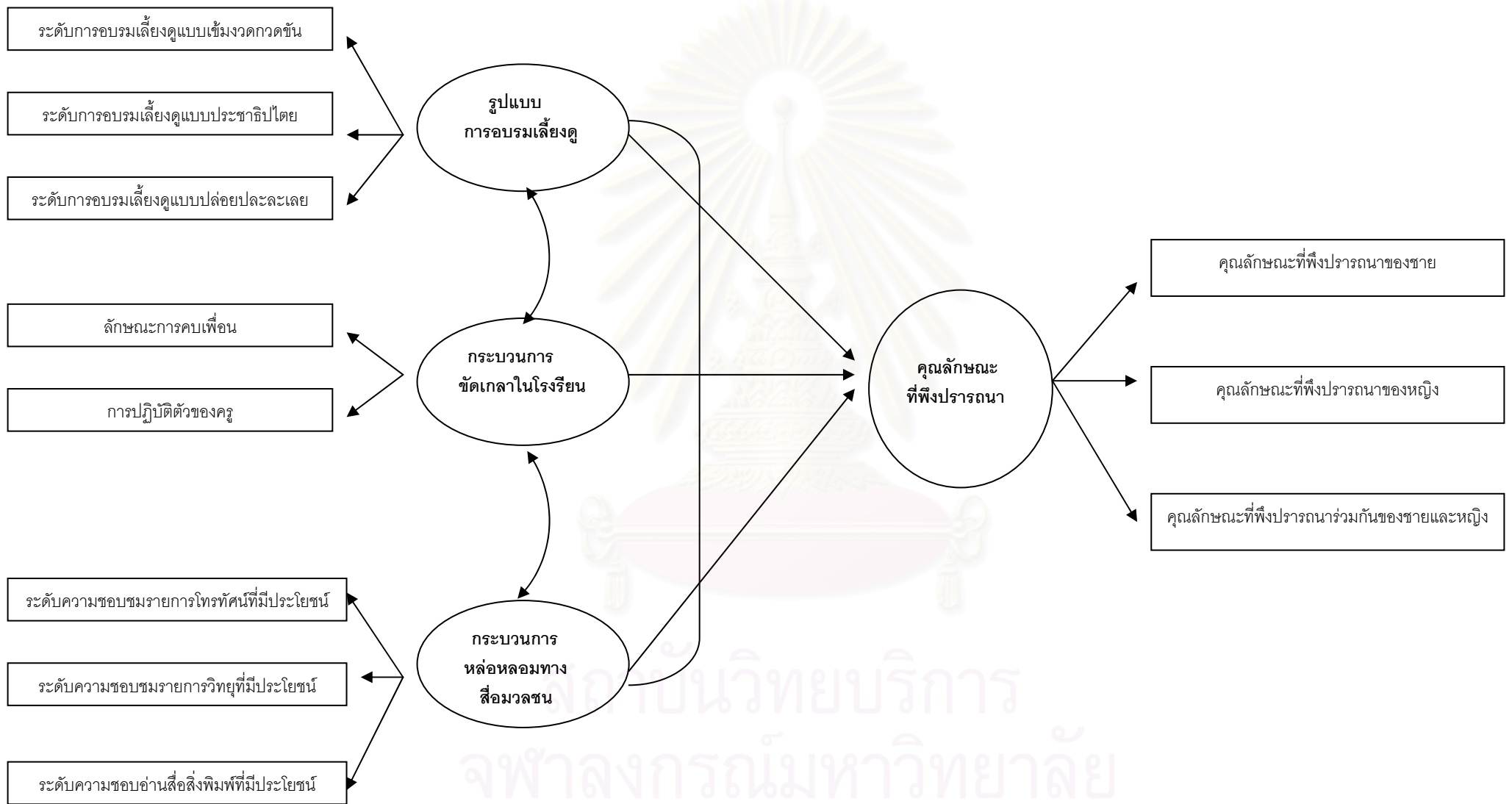
จะเห็นได้ว่าข้อตกลงของโมเดลอิสระเวลานั้นมีการผ่อนคลายมากกว่าข้อตกลงของการวิเคราะห์การถดถอยและการวิเคราะห์เส้นทางเป็นอย่างมาก ซึ่งจะทำให้ข้อมูลสอดคล้องกับ ข้อตกลงทางสถิติได้ดียิ่งขึ้น

ลักษณะเด่นของการวิเคราะห์โมเดลอิสระเวลาที่ทำให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องและมีความ เชื่อถือแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็น คือ 1.หลักการการวิเคราะห์โมเดลเป็นหลักการที่ตรงตามวิธี วิทยาการวิจัยคือนักวิจัยได้มีการสร้างสมมติฐานในการวิจัยในรูปของความสัมพันธโครงสร้างเชิง เส้นระหว่างตัวแปรโดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ โมเดลอิสระเวลาโดยการตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์กลมกลืนสอดคล้องกับโมเดลอิสระเวลาที่พัฒนาขึ้น 2.อิสระเวลาเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ทั้งการวิจัยที่เป็น การวิจัยเชิงทดลองและไม่ใช้การวิจัยเชิงทดลอง โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะมีความถูกต้องมาก ขึ้นจากการวิเคราะห์แบบดั้งเดิม เนื่องจากในโมเดลมีการรวมตัวแปรแฝงและมีการผ่อนคลาย ข้อตกลงเบื้องต้นหลายประการซึ่งทำให้ข้อมูลสอดคล้องกับข้อตกลงทางสถิติได้ดีขึ้น เช่น การที่ โมเดลอิสระเวลายอมให้ให้ตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนในการวัดและความคลาดเคลื่อนอาจสัมพันธ์ กันได้ แต่ถ้าเป็นการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์พหุคูณซึ่งเป็นการวิเคราะห์แบบดั้งเดิมนั้น จะกำหนด ว่าต้องไม่มีความสัมพันธ์กันของความคลาดเคลื่อน และตัวแปรวัดได้โดยไม่มีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นหากผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรอย่างไม่มีคุณภาพย่อมที่จะทำให้ตัวแปรผลการวิจัยไม่ ถูกต้อง 3.เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลอิสระเวลานั้นครอบคลุมเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ขึ้นสูงเกือบทุกประเภทไม่ว่าจะเป็น การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์หลายระดับ การ วิเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์อิทธิพล รวมทั้งการวิเคราะห์โมเดลเกี่ยวกับการวัดแบบต่างๆ 4.การวิเคราะห์โมเดลอิสระเวลาสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบทฤษฎีที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ทั้งในด้านการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและการตรวจสอบความตรงของโมเดล โดย สามารถพิจารณาได้จากดัชนีที่โปรแกรมเสนอไว้ในผลการวิเคราะห์ เช่น ไค-สแควร์ ดัชนีความ สอดคล้อง (GFI) ดัชนีความสอดคล้องเชิงเปรียบเทียบ (CFI) และดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ

ที่เหลือ (RMR) ดัชนีเหล่านี้จะบ่งบอกว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นหรือโครงสร้างที่ต้องการตรวจสอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ถ้ายังไม่สอดคล้องผู้วิจัยสามารถปรับโมเดลโดยพิจารณาจากดัชนีการปรับโมเดล (MI) และดัชนีการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวัง (EPC)

กระบวนการสร้างโมเดลนั้นโดยทั่วไปนั้นขั้นแรก เป็นการสร้างโมเดลที่ได้มาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ขึ้นต่อมาจึงเป็นขั้นของการตรวจสอบโมเดลที่ได้จากการสร้างโมเดลในขั้นตอนแรกกับข้อมูลจริงเพื่อที่จะได้ดูว่าโมเดลที่เราได้จากขั้นตอนแรกนั้นสอดคล้องกับข้อมูลในสภาพการณ์จริง โดยในขั้นตอนนี้ถ้าเราจะเลือกใช้สถิติวิเคราะห์โปรแกรมลิสเรลก็จะวิเคราะห์ก็จะวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ โดยในการวิเคราะห์ด้วยโมเดลลิสเรลจะมีขั้นตอนทั้งหมด 6 ขั้นที่สำคัญคือ 1. การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (specification of the model) 2. การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (identification of the model) 3. การประมาณค่าพารามิเตอร์จากโมเดล (parameter estimation from the model) 4. การทดสอบความกลมกลืนหรือความสอดคล้อง ระหว่างโมเดลลิสเรลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (goodness of fit test) 5. การปรับโมเดล (model adjustment) 6. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) กระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย โดยมีตัวแปรแฝงทั้งสิ้น 4 ตัว เป็นตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัว ได้แก่ ตัวแปรแฝงคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ศึกษาได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวคือ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย, คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง และตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ ตัวแปรแฝงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ศึกษาได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวคือ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน , ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยละเลย ตัวแปรแฝงกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน ศึกษาได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวคือ ลักษณะการคบเพื่อน และการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู และตัวแปรแฝงกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน ศึกษาได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวคือ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ , ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ สามารถแสดงเป็นโมเดลได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย พร้อมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ดังมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวนนักเรียน 110,109 คน จำนวน 112 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดแผนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยยึดประเภทของโรงเรียนตามเพศของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 ตามประเภทของโรงเรียนเป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนชายล้วน และโรงเรียนหญิงล้วน เพื่อสุ่มเลือกโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละประเภทด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจับฉลาก ประเภทละ 3 โรงเรียน ได้โรงเรียนในแต่ละประเภทดังนี้

โรงเรียนสหศึกษา ได้แก่ โรงเรียนบดินทรเดชา 3 โรงเรียนราชวินิตบางเขน และโรงเรียนสตรีวิทยา 2

โรงเรียนชายล้วน ได้แก่ โรงเรียนวัดสระเกศ โรงเรียนวัดบวรนิเวศ และโรงเรียนเทพศิรินทร์

โรงเรียนหญิงล้วน ได้แก่ โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม โรงเรียนสายปัญญา และโรงเรียนสตรีวิทยา

ขั้นที่ 3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane(1970)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร

N = ขนาดของประชากร ($N=110,109$)

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ($e=.05$)

แทนค่าตามสูตรข้างต้น

$$n = \frac{110,109}{1+110,109 (.05)^2}$$

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คนปรับเป็น 400 คน จาก 3 ประเภทของโรงเรียน คิดเป็นประเภทละ 134 คน

ปรับขนาดกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่พอสมควร Saris, W.E. และ Stronkhorst, L.H. (1984:213-214 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) กำหนดว่าข้อมูลในการวิเคราะห์โมเดลลิสเรลเป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงพหุนามทุกตัว ควรใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเท่ากับหรือมากกว่า 100 คน นอกจากนี้ Linderman, Merenda และ Gold (1980) และ Weiss (1972) (อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ได้เสนอแนะว่าอัตราส่วนจำนวนหน่วยตัวอย่าง และจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรจะเป็น 20 ต่อ 1 ในงานวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 11 ตัวแปร ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมตาม Linderman, Merenda และ Gold (1980) และ Weiss (1972) จึงควรมีจำนวนเท่ากับ 220 คน แต่เพื่อให้การวิเคราะห์โมเดลมีความแข็งแกร่ง (robustness) จึงได้ปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 540 คน

ขั้นที่ 4 ทำการสุ่มนักเรียนในแต่ละโรงเรียน โดยแบ่งแยกเป็นเพศหญิงและเพศชายในโรงเรียนสหศึกษา แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายนักเรียนโรงเรียนละ 60 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร แบ่งเป็นตัวแปรแฝงภายใน 1 ตัวแปร ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงปรารถนา และตัวแปรแฝงภายนอก 3 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัวแปร แบ่งเป็น ตัวแปรเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 3 ตัวแปร ตัวแปรเกี่ยวกับกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน 2 ตัวแปร และตัวแปรเกี่ยวกับกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน 3 ตัวแปร ดังมีรายละเอียดของตัวแปรทั้งหมดดังนี้

ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย

1. **รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (PARENT)** เป็นตัวแปรแฝงที่ศึกษาจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (PSTRICT) ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (PDEMO) และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (PABANDON)

2. **กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน (SCHOOL)** เป็นตัวแปรแฝงที่ศึกษาจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะการคบเพื่อน (FRIEND) และการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู (TEACHER)

3. **กระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน (MEDIA)** เป็นตัวแปรแฝงที่ศึกษาจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (TV) ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ (RADIO) และระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ (BOOK)

ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วย

คุณลักษณะที่พึงปรารถนา (CHARACT) เป็นตัวแปรแฝงที่ศึกษาจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย (MALE) คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง (FEMALE) และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง (MANDF)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามรวมทั้งหมด 8 ตอน มีรายละเอียดในการสร้างเครื่องมือแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ประกอบด้วย เพศและประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ แบบสอบถามตอนนี้เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ทั้งหมดจำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ของ อรวรรณ พานิชปฐมพงศ์ (2542) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่น่าจะเกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียน เกี่ยวกับการศึกษา การแต่งกาย การคบเพื่อน การเที่ยวเตร่ เป็นต้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนนึกถึงการปฏิบัติของพ่อแม่ที่มีต่อนักเรียนเมื่อเกิดเหตุการณ์นั้นๆ ขึ้น แบบสอบถามฉบับนี้มีเหตุการณ์ทั้งสิ้น 15 เหตุการณ์ คำตอบของเหตุการณ์ต่างๆ มี 3 คำตอบ ซึ่งเป็นตัวแทนของการอบรมเลี้ยงดูทั้งสามแบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย โดยในแต่ละคำตอบเป็นลักษณะมาตราประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ คือ ระดับ 1 หมายถึง ไม่เคยได้รับการปฏิบัติจากครอบครัว ระดับ 2 หมายถึง นานๆ ครั้งที่เคยได้รับการปฏิบัติจากครอบครัว ระดับ 3 หมายถึง บ่อยครั้งที่เคยได้รับการปฏิบัติจากครอบครัว และระดับ 4 หมายถึง ได้รับการปฏิบัติจากครอบครัวเป็นประจำ

แบบสอบถามฉบับนี้ อรวรรณ พานิชปฐมพงศ์ (2542) ได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เท่ากับ .9009 แบบประชาธิปไตย เท่ากับ .8573 และแบบปล่อยปละละเลย เท่ากับ .7688

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการชมรายการโทรทัศน์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นประโยคให้ผู้ตอบรายงานความรู้สึกของตนต่อการชมรายการโทรทัศน์ประเภทต่างๆ ทั้งที่มีประโยชน์มากและน้อย เป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ

แบบสอบถามฉบับนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) ด้วยวิธีการวัดซ้ำ (test-retest method) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เท่ากับ .53

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพึงรายการวิทยุ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นประโยคให้ผู้ตอบรายงานความรู้สึกของตนต่อการฟังรายการวิทยุ ประเภทต่างๆ ทั้งที่มีประโยชน์มากและน้อย เป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 6 ข้อ

แบบสอบถามฉบับนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) ด้วยวิธีการวัดซ้ำ (test-retest method) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เท่ากับ .58

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นประโยคให้ผู้ตอบรายงานความรู้สึกของตนต่อการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ทั้งที่มีประโยชน์มากและน้อย เป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ

แบบสอบถามฉบับนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) ด้วยวิธีการวัดซ้ำ (test-retest method) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เท่ากับ .46

ตอนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากระเบียบครูสภาว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพครู พ.ศ. ๒๕๓๙ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้าง

ไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 19 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระเบียบข้อครุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพครู พ.ศ. ๒๕๓๙ ของสำนักเลขาธิการครุสภา กระทรวงศึกษาธิการ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตารางเนื้อหาและวิเคราะห์พฤติกรรม (specification table) ตามระเบียบข้อครุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. ๒๕๓๙ ของสำนักเลขาธิการครุสภา กระทรวงศึกษาธิการ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมของแบบสอบถามการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูของสำนักงานเลขาธิการครุสภา กระทรวงศึกษาธิการ

จรรยาบรรณข้อที่	พฤติกรรมที่ต้องการวัด	
	(จำนวนข้อ)	หมายเลขข้อ
1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า	4	1, 2, 3, 13
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ	4	3, 4, 5, 6
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ	4	4, 7, 8, 9
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปรปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์	3	10, 11, 12
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติ	3	13, 14, 15
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ	1	16
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู	1	17
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์	1	18
9. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย	1	19
รวม	22	19

ขั้นตอนที่ 3 สร้างข้อคำถามตามตารางเนื้อหาและวิเคราะห์พฤติกรรมได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 19 ข้อคำถาม เป็นข้อความทางบวก 14 ข้อ (1,2,3,4,5,6,8,9,10,12,16,17,18,19) และข้อความทางลบ 5 ข้อ (7,11,13,14,15)

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความครอบคลุมของคำถาม และความชัดเจนของภาษา โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษา
2. ปฏิบัติงานการสอนในสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 15 ปี
3. ให้ความร่วมมือในการพิจารณาแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในการตรวจความตรงเชิงเนื้อหาแบบสอบถามการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูได้ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ สุนทร ช่างสุนิษ อาจารย์ประจำภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพันธ์ เดชะคุปต์ อาจารย์ประจำภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิไล แยมงามเหลือ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กัตติกา ตังธนกานนท์ อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
5. อาจารย์ ศิลปชัย บุรณพานิช อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
6. อาจารย์ ไพรินทร์ รามกุล อาจารย์ประจำโรงเรียนสตรีรัตนบุรี

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน และสัมภาษณ์ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจคำชี้แจงและข้อคำถามชัดเจนหรือไม่ แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนราชวินิต มัธยม จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูเท่ากับ .8459

ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามจนได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ตอนที่ 7 แบบสอบถามเกี่ยวกับการคบเพื่อน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามลักษณะการคบเพื่อนของ อุษา ศรีจินดารัตน์ (2533) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการคบเพื่อนในด้านต่างๆ รวม 4 ด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านการทำงาน ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านศาสนา รวมข้อคำถามทั้งสิ้น 20 ข้อ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตัดข้อคำถามด้านศาสนาทิ้ง 5 ข้อ เนื่องจากไม่มีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เหลือข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งหมด 15 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย

แบบสอบถามฉบับนี้ อุษา ศรีจินดารัตน์ (2533) ได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม .88 เนื่องจากในงานวิจัยครั้งนี้ได้ตัดข้อคำถามจำนวน 5 ข้อไป ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนราชวินิต มัธยม จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ดัดแปลงแล้ว โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามลักษณะการคบเพื่อน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามลักษณะการคบเพื่อน

ลักษณะการคบเพื่อน	ค่าความเที่ยง
ด้านการเรียน	.7483
ด้านการทำงาน	.4961
ด้านกิจกรรมนันทนาการ	.6968
รวมทั้งฉบับ	.7301

ตอนที่ 8 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้นักเรียนพิจารณาว่าตนเองมีคุณลักษณะแต่ละคุณลักษณะมากน้อยเพียงไรตามการรับรู้ของนักเรียน มีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะชายและหญิงไทยจากเอกสารรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้ มัลลิกา จุลละเกศ (2508) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูและนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของเด็กไทยในอุดมคติว่าควรมีลักษณะอย่างไร อูไร สังขนันท์ (2509) ได้ศึกษาความคิดเห็นของวัยรุ่นชายเกี่ยวกับบทบาทของผู้ชายในปัจจุบันว่าควรมีลักษณะเช่นไร ในทำนองเดียวกัน สุชาดา ลีตบุตร (2509) ก็ได้ศึกษาความคิดเห็นของวัยรุ่นหญิงเกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิงว่าควรมีลักษณะอย่างไร นอกจากนี้ยังมี สุจริต เพียรชอบ (2525) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของเยาวชนไทย นิตยกุล อรรถนุพรรณ (2529) ศึกษาคุณลักษณะชายและหญิงไทยในปัจจุบัน และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ฉันทิกา ทิมากร (2534) และวรรณภา เพชรพันธ์ (2534) ได้ศึกษาคุณลักษณะของชายและหญิงไทยที่พึงปรารถนาเพื่อนำมาสร้างข้อคำถามในแบบวัดบทบาททางเพศ จากการศึกษาทั้งหมดสามารถสรุปคุณลักษณะชายไทยและคุณลักษณะหญิงไทยได้ทั้งสิ้น 118 คุณลักษณะ (ดังแสดงในตารางที่ 2 ในบทที่ 2)

ขั้นตอนที่ 2 สันทนาการกลุ่มผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะชายและหญิงไทยเพิ่มเติมจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ 1 เนื่องจากในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาล่าสุดนั้นได้ศึกษาในปี พ.ศ. 2534 ซึ่งผ่านมาแล้วเป็นระยะเวลา 10 ปี (ปัจจุบันปี พ.ศ. 2544) ผู้วิจัยจึงคาดว่าน่าจะมีคุณลักษณะของชายและหญิงไทยเพิ่มขึ้นจากเดิม

การสนทนากลุ่มในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มโดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเป็นผู้นำนักเรียนในโรงเรียน อันได้แก่ ประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน และประธานคณะสีต่างๆ ในโรงเรียน สาเหตุที่ผู้วิจัยใช้ผู้นำนักเรียนในโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื่องจากผู้นำนักเรียนมีประสบการณ์ ความคิด ความอ่านต่อเหตุการณ์ต่างๆ มากกว่านักเรียนคนอื่นในโรงเรียน

เนื่องจากผู้วิจัยยังไม่มีประสบการณ์ในการทำสนทนากลุ่ม กอปรกับต้องการหาวิธีการสนทนากลุ่มที่เหมาะสมในประเด็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ผู้วิจัยจึงได้ทดลองทำสนทนากลุ่มใน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี และโรงเรียนสตรีวิทยา 2 โดยแต่ละโรงเรียนผู้วิจัยได้แยกนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มตามเพศของนักเรียน ดังนั้นในการทดลองทำสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำสนทนากลุ่มรวมทั้งสิ้น 4 กลุ่ม ระหว่างวันที่ 16 ถึง 21 สิงหาคม 2544

จากการทดลองทำสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการทำสนทนากลุ่มในประเด็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ประการแรกคือ ผู้นำการสนทนากลุ่มควรมีเพศเดียวกับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม เนื่องจากจะทำให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มกล้าแสดงความคิดเห็น ประการที่สองคือ การสนทนากลุ่มในกลุ่มของนักเรียนชาย ควรสนทนากลุ่มในประเด็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายไทย และในการสนทนากลุ่มในกลุ่มของนักเรียนหญิง ควรสนทนากลุ่มในประเด็น คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงไทย เพราะผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเพศตรงข้ามเนื่องจากคิดว่าตนเองไม่รู้จริงในประเด็นของเพศตรงข้าม และประการสุดท้าย คือ ในการทำสนทนากลุ่มควรมีการจดข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยใช้กระดาษโปสเตอร์แสดง จะทำให้ประหยัดเวลาในการสนทนากลุ่ม และผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มไม่สับสนในประเด็นการสนทนากลุ่ม

เมื่อได้วิธีการสนทนากลุ่มที่เหมาะสมในประเด็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มทั้งหมด 4 กลุ่ม 3 โรงเรียน ระหว่างวันที่ 13 ถึง 16 พฤศจิกายน 2544 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การจัดกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม

กลุ่มที่	ประเภทของโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	เพศของนักเรียน	ผู้นำการสนทนากลุ่ม
1.	ชายล้วน	ร.ร. ทวีธาภิเศก	ชาย	นายชนะศึก นิซานนท์(ผู้วิจัย)
2.	หญิงล้วน	ร.ร.เบญจมาชลาศัย	หญิง	นส.นฤมล ชัยภักดี
3.	สหศึกษา	ร.ร.สารวิทยา	ชาย	นายชนะศึก นิซานนท์(ผู้วิจัย)
4.	สหศึกษา	ร.ร.สารวิทยา	หญิง	นส.นฤมล ชัยภักดี

ผลการสนทนากลุ่มในประเด็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ผู้วิจัยได้คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายไทยและคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงไทยทั้งหมด 53 คุณ

ลักษณะ โดยเป็นคุณลักษณะใหม่เพิ่มเติมจากคุณลักษณะที่สังเคราะห์งานวิจัย 14 คุณลักษณะ รวมคุณลักษณะที่ได้ทั้งสิ้น 133 คุณลักษณะ ดังแสดงคุณลักษณะต่างๆ ที่ได้จากการสนทนากลุ่มไว้ในภาคผนวก ก

ขั้นตอนที่ 3 รวบรวมคุณลักษณะที่พึงปรารถนาชายและหญิงไทยมาสร้างเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย/หญิงไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 133 ข้อ ดังแสดงไว้ในภาคผนวก จ

ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยยึดประเภทของโรงเรียนตามเพศของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น ดังแสดงรายละเอียดการคำนวณกลุ่มตัวอย่างไว้ในภาคผนวก ข

ขั้นตอนที่ 5 คำนวณหาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ด้วยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบที (t-test) โดยแยกคำนวณตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

5.1 คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย

5.1.1 คุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทั้งชายและหญิงรับรู้ตรงกันว่าเป็นคุณลักษณะของชายมากกว่าหญิงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5.1.2 คุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทั้งชายและหญิงรับรู้ตรงกันว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายในระดับมากขึ้นไป (mean = 4.00 ขึ้นไป)

5.2 คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง

5.2.1 คุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทั้งชายและหญิงรับรู้ตรงกันว่าเป็นคุณลักษณะของหญิงมากกว่าชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5.2.2 คุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทั้งชายและหญิงรับรู้ตรงกันว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงในระดับมากขึ้นไป (mean = 4.00 ขึ้นไป)

5.3 คุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง

5.3.1 คุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทั้งชายและหญิงรับรู้ตรงกันว่าเป็นคุณลักษณะที่ไม่แตกต่างกันของชายและหญิงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5.3.2 คุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทั้งชายและหญิงรับรู้ตรงกันว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในระดับมากขึ้นไป (mean = 4.00 ขึ้นไป)

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย

คุณลักษณะ	กลุ่มตัวอย่างเพศชาย		t (p-value)	กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง		t (p-value)
	mean	S.D.		mean	S.D.	
	1. เป็นผู้ผู้นำ	4.01 3.21	.89 .92	5.87** (.00)	4.02 3.73	.91 .74
2. ซอบกีฬา	4.05 3.33	.96 1.03	5.13** (.00)	4.00 3.42	.85 1.06	4.24** (.00)
3. ร่างกายแข็งแรง	4.21 3.49	.84 1.12	5.21** (.00)	4.35 3.83	.67 .92	4.58** (.00)
4. เข้มแข็ง	4.21 3.68	.87 1.03	3.92** (.00)	4.42 3.88	.67 .91	4.79** (.00)
5. มีความหนักแน่นอดทน	4.29 3.72	.80 1.03	4.38** (.00)	4.44 4.12	.64 .86	2.94** (.00)
6. คล่องแคล่ว ว่องไว	4.03 3.73	.89 .87	2.12* (.04)	4.04 3.75	.79 .86	2.51** (.01)
7. กล้าหาญ	4.03 3.31	.90 .96	5.51** (.00)	4.28 3.57	.80 .95	5.75** (.00)
8. ปกป้องคุ้มครองผู้อื่นได้	4.01 2.82	.92 1.02	8.26** (.00)	4.26 2.96	.88 .87	10.50** (.00)
9. ให้เกียรติเพศตรงข้าม	4.27 3.92	.96 .95	2.62** (.01)	4.52 4.03	.82 .80	4.31** (.00)

หมายเหตุ บรรทัดแรกของแต่ละคุณลักษณะเป็นระดับความคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย ส่วนบรรทัดที่สองของแต่ละคุณลักษณะเป็นระดับความคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง

คุณลักษณะ	กลุ่มตัวอย่างเพศชาย		t (p-value)	กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง		t (p-value)
	mean	S.D.		mean	S.D.	
1. รักนวลสงวนตัว	3.90	1.14	6.23**	3.26	1.18	6.92**
	4.08	1.10	(.00)	4.27	.87	(.00)
2. ละเอียดอ่อน	3.05	1.07	8.55**	3.39	.98	3.80**
	4.27	.94	(.00)	3.90	1.01	(.00)
3. เมตตากวขวาง	3.73	.97	2.93**	3.85	.80	2.97**
	4.09	.76	(.00)	4.17	.71	(.00)
4. ช่างสงสาร	3.63	.90	3.11**	3.58	.91	3.56**
	4.07	.89	(.00)	4.05	.94	(.00)
5. ยิ้มง่าย	3.61	.96	4.40**	3.74	1.00	2.32*
	4.17	.85	(.00)	4.05	.87	(.02)
6. อ่อนโยน	3.93	.84	4.38**	4.10	.83	2.99**
	4.42	.74	(.00)	4.42	.70	(.00)
7. เรียบร้อย	3.53	.96	3.34**	3.25	1.06	4.54**
	4.03	.92	(.00)	4.01	1.02	(.00)
8. นุ่มนวล	3.32	1.08	4.75**	3.22	1.04	3.67**
	4.05	.96	(.00)	4.01	1.00	(.00)
9. พุดจาพริเราะอ่อนหวาน	3.48	.96	3.89**	3.71	.96	2.13*
	4.00	.93	(.00)	4.03	.89	(.04)

หมายเหตุ บรรทัดแรกของแต่ละคุณลักษณะเป็นระดับความคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย ส่วนบรรทัดที่สองของแต่ละคุณลักษณะเป็นระดับความคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาพร้อมกันของชายและหญิง

คุณลักษณะ	กลุ่มตัวอย่างเพศชาย		t (p-value)	กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง		t (p-value)
	mean	S.D		mean	S.D.	
1. เคารพในสิทธิของผู้อื่น	4.06	.24	.47	4.21	.93	1.98
	4.00	.98	(.64)	4.23	.81	(.84)
2. ตัดสินใจได้ดี	4.08	.91	.07	4.13	.83	.40
	4.09	.87	(9.48)	4.08	.85	(.69)
3. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี	4.00	.88	.38	4.24	.84	1.28
	4.05	.94	(.70)	4.25	.81	(.90)
4. มีสติสัมปชัญญะ	4.07	.26	.14	4.20	.99	1.55
	4.09	1.01	(.89)	4.39	.79	(.13)
5. ควบคุมสติได้ในยามคับขัน	4.09	1.02	.26	4.30	.91	.18
	4.13	1.02	(.79)	4.27	1.02	(.86)
6. ไม่ท้อแท้ง่าย	4.00	.91	1.08	4.26	.81	1.04
	4.14	.91	(.28)	4.14	.77	(.30)
7. มีเหตุผล	4.16	.94	.93	4.39	.88	.31
	4.29	.97	(.36)	4.42	.83	(.75)
8. มีความมานะพยายาม	4.02	.86	1.19	4.28	.79	.15
	4.15	.65	(.24)	4.29	.72	(.88)
9. รู้จักกาลเทศะ	3.89	.92	1.07	4.18	.82	1.88
	4.03	.93	(.29)	4.39	.81	(.06)
10. ตรงต่อเวลา	3.87	1.13	.99	4.3	.92	1.44
	4.02	1.03	(.32)	4.12	.90	(.15)
11. รักความยุติธรรม	4.03	.86	.76	4.11	.76	.59
	3.94	.81	(.45)	4.17	.74	(.55)
12. รักษาหัวใจของผู้อื่น	4.06	.77	1.22	4.18	.84	.96
	4.20	.81	(.22)	4.28	.70	(.34)
13. ไม่กตขี้ข่มเหงผู้อื่น	4.11	.94	.49	4.16	1.06	.63
	4.04	1.11	(.62)	4.24	.82	(.53)

ตารางที่ 24 (ต่อ)

คุณลักษณะ	กลุ่มตัวอย่างเพศชาย		t (p-value)	กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง		t (p-value)
	mean	S.D		mean	S.D	
14. ซื่อสัตย์สุจริต	4.05	.91	.91	4.19	.80	.58
	4.12	.71	(.71)	4.25	.77	(.56)
15. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น	4.06	.74	.54	4.17	.83	.87
	4.12	.81	(.59)	4.07	.76	(.39)
16. จริงใจกับผู้อื่น	4.04	.86	1.88	4.38	.87	1.33
	4.27	.86	(.06)	4.22	.76	(.19)
17. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	3.97	.79	.75	4.02	.75	.56
	4.06	.91	(.46)	4.08	.82	(.58)
18. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.11	.75	.07	4.18	.68	.14
	4.12	.83	(.95)	4.19	.68	(.88)
19. มีอัธยาศัยดี	4.02	.73	.09	4.12	.82	.11
	4.03	.73	(.93)	4.13	.78	(.91)
20. รู้จักให้ภัยผู้อื่น	3.97	.81	.99	4.02	.82	.19
	4.08	.74	(.32)	4.44	.73	(.85)
21. มีอารมณ์ขัน	3.99	.81	1.06	4.25	.84	.27
	4.12	.91	(.29)	4.18	.80	(.57)
22. เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผู้อื่นทำให้	3.94	.85	1.28	4.06	.85	.53
	4.09	.80	(.20)	4.00	.73	(.60)
23. กตัญญูรู้คุณ	4.34	.76	.42	4.34	.82	1.72
	4.30	.81	(.68)	4.52	.64	(.09)
24. มีความเคารพผู้มีอาวุโส	4.30	.84	1.06	4.45	.78	.69
	4.43	.80	(.29)	4.25	.63	(.49)
25. เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่	4.35	.81	.49	4.42	.79	.16
	4.41	.71	(.63)	4.43	.82	(.87)
26. ยอมรับความจริง	4.14	.81	.46	4.12	.87	.18
	4.09	.80	(.65)	4.014	.86	(.86)
27. . คิดดี คิดชอบ	4.14	.81	.19	4.03	.82	1.74
	4.12	.80	(.84)	4.23	.82	(.08)

หมายเหตุ บรรทัดแรกของแต่ละคุณลักษณะเป็นระดับความคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย ส่วนบรรทัดที่สองของแต่ละคุณลักษณะเป็นระดับความคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง

จากผลการวิเคราะห์ ได้คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายไทย 9 คุณลักษณะ คุณลักษณะของหญิงไทย 9 คุณลักษณะ และคุณลักษณะที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาาร่วมกันของชายและหญิงไทย 27 คุณลักษณะ รวมคุณลักษณะที่พึงปรารถนาทั้งสิ้น 45 คุณลักษณะ

ขั้นตอนที่ 6 นำคุณลักษณะทั้ง 45 คุณลักษณะมาสร้างเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนราชวินิต มัธยม จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำผลที่ได้วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach ' s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ดังแสดงตารางที่ 7

ตารางที่ 10 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงปรารถนา

คุณลักษณะที่พึงปรารถนา	ค่าความเที่ยง
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย	.6931
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง	.7372
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาาร่วมกันของชายและหญิง	.8477
รวมทั้งฉบับ	.8880

ขั้นตอนที่ 8 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามจนได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อรวบรวมคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ คือ

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากภาคีวิชาการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มกับผู้นำนักเรียนในโรงเรียน

2. โทรนัดวันและเวลาที่ทางโรงเรียนสะดวกให้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง กับฝ่ายธุรการ ของโรงเรียน
3. เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสนทนากลุ่ม ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์ และเครื่องอัดเทปให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและพร้อมใช้งาน
4. ในการสนทนากลุ่มบางกลุ่มผู้วิจัยเป็นผู้นำการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มที่เหลือผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ในการนำการสนทนากลุ่มจากเพื่อนเพศหญิงของผู้วิจัย

ตารางที่ 11 โรงเรียนและช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลเพื่อรวบรวมคุณลักษณะด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม

ชื่อโรงเรียน	เพศของนักเรียน	วันที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
สุรศักดิ์มนตรี	ชาย	16 สิงหาคม 2544
	หญิง	16 สิงหาคม 2544
สตรีวิทยา 2	ชาย	21 สิงหาคม 2544
	หญิง	21 สิงหาคม 2544
สารวิทยา	ชาย	14 พฤศจิกายน 2544
	หญิง	15 พฤศจิกายน 2544
ทวีธาภิเศก	ชาย	13 พฤศจิกายน 2544
เบญจมาภราชาลัย	หญิง	16 พฤศจิกายน 2544

ช่วงที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หาคุณลักษณะที่พึงปรารถนา มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ คือ

1. ติดต่อขอจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จากกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำไปใช้ในการสุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยแบบสอบถามกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง
3. โทรนัดวันและเวลาที่ทางโรงเรียนสะดวกให้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล กับฝ่ายธุรการ ของโรงเรียน

4. เตรียมแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เพียงพอและอยู่ในสภาพเรียบร้อย
5. ผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามกับนักเรียนด้วยตนเองตามวันและเวลาที่โรงเรียนนัดหมาย
- ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงนี้ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ เนื่องจากผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามกับนักเรียนด้วยตนเอง

ตารางที่ 12 โรงเรียนและช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หาคุณลักษณะที่พึงปรารถนา

ชื่อโรงเรียน	วันที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
รัตนโกสินทร์สมโภช บางเขน	9 ธันวาคม 2544
สตรีวัดระฆัง	11 ธันวาคม 2544
สวนกุหลาบวิทยาลัย	12 ธันวาคม 2544
สตรีวัดอัมพรสวรรค์	13 ธันวาคม 2544
ปทุมคงคา	16 ธันวาคม 2544
สายน้ำผึ้ง	17 ธันวาคม 2544
พระโขนงพิทยาลัย	17 ธันวาคม 2544
เบญจมบพิตร	18 ธันวาคม 2544

ช่วงที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนากับข้อมูลเชิงประจักษ์

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยแบบสอบถามกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยตัวเอง
2. โทรมัดวันและเวลาที่ทางโรงเรียนสะดวกให้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับฝ่ายธุรการของโรงเรียน
3. เตรียมแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เพียงพอและอยู่ในสภาพเรียบร้อย
4. ผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามกับนักเรียนด้วยตนเองตามวันและเวลาที่โรงเรียนนัดหมาย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงนี้ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ เนื่องจากผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามกับนักเรียนด้วยตนเอง

ตารางที่ 13 โรงเรียนและช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดล

ชื่อโรงเรียน	วันที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
บดินทร์เดชา 3	28 มกราคม 2545
สตรีวิทยา 2	29 มกราคม 2545
วัดบวรนิเวศ	30 มกราคม 2545
สายปัญญา	31 มกราคม 2545
สตรีวิทยา	1 กุมภาพันธ์ 2545
สตรีมหาพฤฒาราม	4 กุมภาพันธ์ 2545
ราชวินิต บางเขน	5 กุมภาพันธ์ 2545
เทพศิรินทร์	6 กุมภาพันธ์ 2545
วัดสระเกศ	6 กุมภาพันธ์ 2545

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้ค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาโมเดล ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายใน คือ คุณลักษณะที่พึงปรารถนา และตัวแปรแฝงภายนอก คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน เพื่อให้ทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัวโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานบรรยายให้ทราบค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) ของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการศึกษาในโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนา การวิเคราะห์ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for window version 10.07

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครู ตามจรรยาบรรณครู และคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร ระหว่างนักเรียนเพศชายและเพศหญิง โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่า

เฉลี่ย ด้วยการทดสอบค่าสถิติที (t-test) และประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) การวิเคราะห์ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for window version 10.07

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปร เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression) และการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนา การวิเคราะห์ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for window version 10.07

4. วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression) โดยมีตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเป็นตัวแปรตาม และใช้ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน กระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน เพศของนักเรียน และประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ เป็นตัวแปรอิสระ เพื่อระบุว่าตัวแปรสังเกตได้ของด้านใดบ้างที่มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนา การวิเคราะห์ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for window version 10.07

5. ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.01(LISREL 8.01)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย พร้อมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติของครูตามจรรยาบรรณครู และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาระหว่างนักเรียนที่มีเพศ และประเภทของโรงเรียนแตกต่างกัน ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรเพื่อศึกษาความสามารถในการทำนายตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร และในตอนสุดท้าย ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาชายและหญิง

เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสะดวกและเข้าใจเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ และตัวแปรต่างๆในการนำเสนอดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

mean	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
C.V.	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การกระจาย
max	หมายถึง	คะแนนสูงสุด
min	หมายถึง	คะแนนต่ำสุด
skewness	หมายถึง	ค่าความเบ้
kurtosis	หมายถึง	ค่าความโด่ง
λ^2	หมายถึง	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค-สแควร์

Λ_x	หมายถึง	เมทริกซ์พารามิเตอร์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรภายนอกแฝงตัวบนตัวแปรสังเกตได้
Λ_y	หมายถึง	เมทริกซ์พารามิเตอร์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรภายในแฝงตัวบนตัวแปรสังเกตได้
Θ_δ	หมายถึง	เมทริกซ์พารามิเตอร์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรภายนอกสังเกตได้
Θ_ϵ	หมายถึง	เมทริกซ์พารามิเตอร์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรภายในสังเกตได้
β	หมายถึง	เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝง
Γ	หมายถึง	เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายนอกแฝงไปยังตัวแปรภายในแฝง
Φ	หมายถึง	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรภายนอกแฝง
Ψ	หมายถึง	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรภายในแฝง
β	หมายถึง	ค่าน้ำหนักถดถอย
R^2	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การทำนาย
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
df	หมายถึง	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
p	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
RMR	หมายถึง	ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Root Mean Squared Residual)
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

PARENT	หมายถึง	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
SCHOOL	หมายถึง	กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน

MEDIA	หมายถึง	กระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน
CHARACT	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง
PSTRIC	หมายถึง	ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
PDEMO	หมายถึง	ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
PABANDON	หมายถึง	ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยละเลย
FRIEND	หมายถึง	ลักษณะการคบเพื่อน
TEACHER	หมายถึง	การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู
TV	หมายถึง	ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์
RADIO	หมายถึง	ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์
BOOK	หมายถึง	ระดับความชอบอ่านหนังสือสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์
MALE	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย
FEMALE	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง
MANDF	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง
SEX	หมายถึง	ความเป็นเพศชาย
DSCHOOL	หมายถึง	การเรียนในโรงเรียนชายล้วน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ประกอบด้วยผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ซึ่งได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) คะแนนสูงสุด (max) คะแนนต่ำสุด (min) ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรแฝงภายนอก อันประกอบด้วย รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน ส่วนที่สอง เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงปรารถนา ส่วนที่สาม เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ลักษณะการคบเพื่อน และส่วนสุดท้าย เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นรายข้อจรรยาบรรณครู

1.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน

ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชนในตารางที่ 8 ตัวแปรส่วนใหญ่มีลักษณะการกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติ ซึ่งสังเกตได้จากค่าความเบ้และความโด่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ยกเว้นตัวแปรระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และตัวแปรระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ที่มีค่าความโด่งเป็นบวก ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.79 และ 1.07 ตามลำดับ แสดงว่าข้อมูลมีลักษณะการกระจายเป็นโค้งสูงกว่าโค้งปกติ (leptokurtic)

เมื่อแยกพิจารณาตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีค่าสูงสุด รองลงมา ตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 2.80 1.97 และ 1.65 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) พบว่า ตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีค่าสูงสุด รองลงมา ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ตามลำดับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 23.03 18.27 และ 15.00 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (skewness) พบว่า ตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีค่าเป็นบวก แสดงว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ส่วนตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าความเบ้เป็นลบคือมีค่าเท่ากับ -0.39 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงกว่าค่าเฉลี่ย และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (kurtosis) พบว่า ตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าเป็นบวก คือมีรูปร่างการแจกแจงมีลักษณะโค้งสูงกว่าปกติ (leptokurtic) โดยมีขนาดความโด่ง .44 ส่วนตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าเป็นลบ คือ มีรูปร่างการแจกแจงมีลักษณะโค้งเตี้ยกว่าโค้งปกติ (platykurtic) โดยมีขนาดความโด่งเท่ากับ -0.10 และ -0.06 ตามลำดับ โดยสรุป นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าคุณเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมาการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ตามลำดับ การกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติ ดังจะเห็นได้จากค่าความเบ้และค่าความโด่งที่เข้าใกล้ศูนย์ และระดับคะแนนในการ อบรมเลี้ยงดูทั้งสามแบบ ในแต่ละแบบมีคะแนนการอบรมเลี้ยงดูมีลักษณะใกล้เคียงกัน จึงทำให้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่าน้อย

ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรกระบวนการขาดแคลนในโรงเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูมีค่าสูงกว่าตัวแปรลักษณะการคบเพื่อน คือมีค่าเท่ากับ 4.11 และ 4.00 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) พบว่า ตัวแปรลักษณะการคบเพื่อนมีค่ามากกว่าตัวแปรการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู ซึ่งมีค่าเท่ากับ 15.75 และ 12.65 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (skewness) พบว่า ทั้งตัวแปรลักษณะการคบเพื่อนและตัวแปรการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูมีค่าเป็นลบ คือมีค่าเท่ากับ -0.14 และ -0.20 ตามลำดับ แสดงว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีสูงกว่ค่าเฉลี่ยในทั้งสองตัวแปร และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (kurtosis) พบว่า ตัวแปรทั้งตัวแปรลักษณะการคบเพื่อนและตัวแปรการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู มีค่าเป็นบวก แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีรูปร่างการแจกแจงมีลักษณะโค้งสูงกว่าปกติ (leptokurtic) โดยตัวแปรการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูมีค่าความโด่งมากกว่าตัวแปรลักษณะการคบเพื่อน คือมีค่าเท่ากับ 0.35 และ 0.19 ตามลำดับ โดยสรุป นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูและลักษณะการคบเพื่อนในระดับสูงคือนักเรียนรับรู้ว่ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณครูและนักเรียนมีการเลือกคบเพื่อนที่ดี นอกจากนี้การกระจายของข้อมูลทั้งสองตัวแปรเป็นโค้งปกติ ดังจะเห็นได้จากค่าความเบ้และค่าความโด่งที่เข้าใกล้ศูนย์ และนักเรียนมีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันทั้งสองเรื่องดังจะเห็นได้จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์การกระจายที่ต่ำ

ส่วนค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรระดับระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์มีค่าสูงสุด รองลงมา ตัวแปรระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ และตัวแปรระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.71 3.37 และ 3.12 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) พบว่า ตัวแปรระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มีค่าสูงสุด รองลงมา ตัวแปรระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ และตัวแปรระดับความชอบชมรายการวิทยุที่มีประโยชน์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 19.23 16.62 และ 13.48 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (skewness) พบว่า ตัวแปรทุกตัวในกลุ่มนี้มีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่าตัวแปรทุกตัวในกลุ่มนี้มีคะแนนส่วนใหญ่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง โดยตัวแปรระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มีค่าความเบ้มากที่สุด รองลงมาตัวแปรระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์และตัวแปรระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ มีค่าเท่ากับ -0.47 -0.16 และ -0.04 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (kurtosis) พบว่า ตัวแปรทุกตัวในกลุ่มนี้มีค่าความโด่งเป็นบวก คือมีรูปร่างการแจกแจงมีลักษณะโค้งสูงกว่าปกติ (leptokurtic) โดยที่ตัวแปรระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มีค่าความโด่งสูงสุด รองลงมาตัวแปรระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และตัวแปรระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มี

ประโยชน์ มีค่าเท่ากับ 1.79 1.07 และ .72 ตามลำดับ โดยสรุป นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นในการชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากที่สุด รองลงมาระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ และระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ตามลำดับ การกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติ ดังจะเห็นได้จากค่าความเบ้ และค่าความโด่งที่เข้าใกล้ศูนย์ และระดับคะแนนในการอบรมเลี้ยงดูทั้งสามแบบ ในแต่ละแบบมีคะแนนการอบรมเลี้ยงดูมีลักษณะใกล้เคียงกัน จึงทำให้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่าน้อย

ตารางที่ 14 ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน

ตัวแปร	mean	S.D.	min	max	skewness	kurtosis	C.V.(%)
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู							
1. ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	1.97	.36	1.07	3.33	.30	-.10	18.27
2. ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	2.80	.42	1.20	3.80	-.39	.44	15.00
3. ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	1.65	.38	1.00	2.80	.65	-.06	23.03
กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน							
1. ลักษณะการคบเพื่อน	4.00	.63	1.80	5.73	-.14	.19	15.75
2. การปฏิบัติตัวของครู	4.11	.52	2.00	5.58	-.20	.35	12.65
กระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน							
1. ระดับความชอบฟังรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	3.71	.50	1.80	5.50	-.16	1.07	13.48
2. ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์	3.12	.60	0	4.83	-.47	1.79	19.23
3. ระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์	3.37	.56	1.00	4.90	-.04	.72	16.62

หมายเหตุ ตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีมาตราการวัด 4 มาตรา ส่วนตัวแปรกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และตัวแปรกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชนมีมาตราการวัด 6 มาตรา

1.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงปรารถนา

ค่าสถิติเบื้องต้นของคุณลักษณะที่พึงปรารถนา เมื่อพิจารณาในภาพรวมของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง พบว่า คุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.78 3.50 และ 3.41 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงมีค่ามากที่สุด รองลงมาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 15.54 14.86 และ 10.32 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (skewness) พบว่า คุณลักษณะทั้งสามคุณลักษณะในภาพรวมมีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับคุณลักษณะทั้งสามสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง โดยคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิงมีค่าความเบ้สูงสุด รองลงมาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย ซึ่งมีค่าเท่ากับ .07 .06 และ .02 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (kurtosis) พบว่า คุณลักษณะทั้งสามคุณลักษณะในภาพรวมมีค่าความโด่งเป็นลบ แสดงว่า การกระจายของคะแนนคุณลักษณะทั้งสามเป็นโค้งเตี้ยกว่าโค้งปกติ (leptokurtic) โดยคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงมีค่าความโด่งต่ำที่สุด รองลงมาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย ตามลำดับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ -.12 -.11 และ -.09 ตามลำดับ จากค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) ดังกล่าวในภาพรวมของคุณลักษณะทั้งสาม พบว่ามีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่า ข้อมูลได้จากกลุ่มตัวอย่างมีการแจกแจงแบบโค้งปกติ สรุปแล้วในภาพรวมของคุณลักษณะที่พึงปรารถน่านักเรียนรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิงมากที่สุด รองลงมาคือคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง ตามลำดับ การกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติจะเห็นได้ว่าค่าความเบ้ และค่าความโด่งที่เข้าใกล้ศูนย์ และนักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในแต่ละกลุ่มใกล้เคียงกัน ดังจะเห็นได้จาก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายในภาพรวมของทั้งสามคุณลักษณะที่ค่อนข้างต่ำ

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย พบว่า คุณลักษณะการให้เกียรติเพศตรงข้าม เป็นคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือคุณลักษณะการมีร่างกายแข็งแรง และชอบการกีฬา มีค่าเท่ากับ 3.90 3.74 และ 3.66 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย

(C.V.) พบว่า คุณลักษณะที่พืงมีค่าอยู่ในช่วงตั้งแต่ 21.53 ถึง 33.06 คุณลักษณะที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากที่สุด คือ คุณลักษณะชอบการกีฬา และคุณลักษณะการให้เกียรติเพศตรงข้ามมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำสุด เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (skewness) พบว่า คุณลักษณะส่วนใหญ่มีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะต่างๆ สูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นส่วนใหญ่ โดยคุณลักษณะชอบการกีฬาเป็นคุณลักษณะที่มีค่าความเบ้เป็นลบมากที่สุด เท่ากับ -0.47 ส่วนคุณลักษณะที่มีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะต่างๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเป็นส่วนใหญ่ โดยคุณลักษณะที่มีค่าความเบ้เป็นบวกมากที่สุด คือ คุณลักษณะการให้เกียรติเพศตรงข้าม เท่ากับ 0.34 และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (kurtosis) พบว่าคุณลักษณะที่พืงปรารณาส่วนใหญ่มีค่าเป็นลบ แสดงว่า การกระจายของคะแนนคุณลักษณะที่พืงปรารณาของชายส่วนใหญ่มีความโด่งเตี้ยกว่าโค้งปกติ (platykurtic) โดยคุณลักษณะที่มีค่าความโด่งเตี้ยที่สุด คือ คุณลักษณะชอบการกีฬา เท่ากับ -0.83 ส่วนคุณลักษณะที่มีค่าความโด่งสูงสุด คือ คุณลักษณะมีความเป็นผู้นำ เท่ากับ 0.76 สรุปแล้วนักเรียนรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พืงปรารณาของชาย คุณลักษณะการให้เกียรติเพศตรงข้ามมากที่สุด รองลงมาคือ คุณลักษณะร่างกายแข็งแรง และคุณลักษณะชอบการกีฬา ตามลำดับ การกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติดังจะเห็นได้จากค่าความเบ้และค่าความโด่งที่เข้าใกล้ศูนย์ และนักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณลักษณะชายที่พืงปรารณาใกล้เคียงกัน เห็นได้จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายที่ค่อนข้างต่ำ

จากตารางที่ 15 เมื่อพิจารณาค่าคุณลักษณะที่พืงปรารณาของหญิง พบว่า คุณลักษณะยิ้มง่ายเป็นคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือคุณลักษณะช่างสงสัย และคุณลักษณะเมตตากรุณา ตามลำดับ มีค่าเท่ากับ 4.06 3.84 และ 3.72 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย พบว่า คุณลักษณะที่พืงมีค่าอยู่ในช่วงตั้งแต่ 20.31 ถึง 33.33 คุณลักษณะที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากที่สุด คือ คุณลักษณะละเอียดอ่อน และคุณลักษณะเมตตากรุณา มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำสุด เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (skewness) พบว่า คุณลักษณะส่วนใหญ่มีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะต่างๆ สูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นส่วนใหญ่ โดยคุณลักษณะยิ้มง่ายเป็นคุณลักษณะที่มีค่าความเบ้เป็นลบมากที่สุด เท่ากับ -0.78 ส่วนคุณลักษณะที่มีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะต่างๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเป็นส่วนใหญ่ โดยคุณลักษณะที่มีค่าความเบ้เป็นบวกมากที่สุด คือ คุณลักษณะอ่อนโยน เท่ากับ 0.11 และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (kurtosis) พบว่าคุณลักษณะที่พืงปรารณาส่วนใหญ่มีค่าเป็นลบ แสดงว่า การกระจายของคะแนนคุณลักษณะที่พืงปรารณาของหญิงส่วนใหญ่มีความโด่งเตี้ยกว่าโค้งปกติ (platykurtic) โดยคุณลักษณะที่มีค่าความโด่งเตี้ยที่สุด คือ คุณลักษณะรักนวลสงวนตัว เท่ากับ -0.61 ส่วนคุณลักษณะที่มีค่าความโด่งสูงสุด คือ คุณลักษณะเรียบร้อย เท่ากับ 0.11 สรุปแล้วนักเรียนรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พืงปรารณาของหญิง

ตนเองมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง คุณลักษณะที่ยิ่งง่ายมากที่สุด รองลงมาคือ คุณลักษณะเมตตากฎา และคุณลักษณะช่างสงสัย ตามลำดับ การกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติดังจะเห็นได้จากค่าความเบ้และค่าความโด่งที่เข้าใกล้ศูนย์ และนักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณลักษณะหญิงที่พึงปรารถนาใกล้เคียงกัน ดังจะเห็นได้จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายที่ค่อนข้างต่ำ

ส่วนคุณลักษณะที่พึงปรารถนาพร้อมกันของชายและหญิง พบว่า คุณลักษณะการมีความเคารพผู้มีอาวุโสเป็นคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือคุณลักษณะจริงใจกับผู้อื่น และคุณลักษณะการรักษาน้ำใจของผู้อื่น ตามลำดับ มีค่าเท่ากับ 4.18 4.15 และ 4.11 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย พบว่า คุณลักษณะที่พึงมีค่าอยู่ในช่วงตั้งแต่ 17.92 ถึง 28.33 คุณลักษณะที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากที่สุด คือ คุณลักษณะการตรงต่อเวลา และคุณลักษณะการเคารพสิทธิของผู้อื่นมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำสุด เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (skewness) พบว่า คุณลักษณะส่วนใหญ่มีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะต่างๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเป็นส่วนใหญ่ โดยคุณลักษณะการมีความเคารพผู้มีอาวุโสเป็นคุณลักษณะที่มีค่าความเบ้เป็นลบมากที่สุด เท่ากับ -0.77 ส่วนคุณลักษณะที่มีค่าความเบ้เป็นบวก แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะต่างๆ สูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นส่วนใหญ่ โดยคุณลักษณะที่มีค่าความเบ้เป็นบวกมากที่สุด คือ คุณลักษณะการควบคุมสติได้ในยามคับขัน เท่ากับ 0.67 และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (kurtosis) พบว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนาส่วนใหญ่มีค่าเป็นลบ แสดงว่าการกระจายของคะแนนคุณลักษณะที่พึงปรารถนาพร้อมกันของชายและหญิงส่วนใหญ่มีความโด่งเตี้ยกว่าโค้งปกติ (platykurtic) โดยคุณลักษณะที่มีค่าความโด่งเตี้ยที่สุด คือ คุณลักษณะซื่อสัตย์สุจริต เท่ากับ -0.61 ส่วนคุณลักษณะที่มีค่าความโด่งสูงสุด คือ คุณลักษณะการรู้จักให้อภัยผู้อื่น เท่ากับ 0.73

สรุปแล้วนักเรียนรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนาพร้อมกันของชายและหญิง อันได้แก่ คุณลักษณะการมีความเคารพผู้มีอาวุโสมากที่สุด รองลงมาคือ คุณลักษณะการมีความจริงใจกับผู้อื่น และคุณลักษณะการรักษาน้ำใจของผู้อื่น ตามลำดับ การกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติดังจะเห็นได้จากค่าความเบ้และค่าความโด่งที่เข้าใกล้ศูนย์ และนักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณลักษณะหญิงที่พึงปรารถนาใกล้เคียงกัน ดังจะเห็นได้จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายที่ค่อนข้างต่ำ

ตารางที่ 15 ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา

คุณลักษณะที่พึงปรารถนา	mean	S.D.	min	max	skewness	kurtosis	C.V.(%)
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย							
1. ให้เกียรติเพศตรงข้าม	3.90	.84	1.00	5.00	-.34	-.36	21.53
2. ร่างกายแข็งแรง	3.74	.84	1.00	5.00	-.21	-.35	22.45
3. ซอบการกีฬา	3.66	1.21	1.00	5.00	-.47	-.83	33.06
4. เข้มแข็ง	3.63	.85	1.00	5.00	-.19	.10	23.41
5. มีความหนักแน่นอดทน	3.54	.85	1.00	5.00	-.03	-.38	24.07
6. คล่องแคล่ว ว่องไว	3.48	.92	1.00	5.00	-.06	-.35	26.43
7. กล้าหาญ	3.36	.81	1.00	5.00	.18	.17	24.10
8. ปกป้องคุ้มครองผู้อื่นได้	3.18	.92	1.00	5.00	-.03	-.08	28.93
9. เป็นผู้นำ	3.05	.72	1.00	5.00	.10	.76	23.60
รวม	3.50	.52	1.89	5.00	.02	-.09	14.86
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง							
1. ยิ้มง่าย	4.06	.93	1.00	5.00	-.78	.07	22.90
2. เมตตากรุณา	3.84	.78	1.00	5.00	-.12	-.48	20.31
3. ช่างสงสาร	3.72	1.00	1.00	5.00	-.48	-.24	26.88
4. รักษาวลสงวนตัว	3.64	1.09	1.00	5.00	-.35	-.61	29.94
5. อ่อนโยน	3.37	.89	1.00	5.00	.14	-.21	26.40
6. เรียบร้อย	3.11	.89	1.00	5.00	.10	.11	28.61
7. ละเอียดอ่อน	3.03	1.01	1.00	5.00	.11	-.40	33.33
8. พุดจาไพเราะอ่อนหวาน	2.99	.91	1.00	5.00	.07	.05	30.43
9. นุ่มนวล	2.98	.87	1.00	5.00	.07	.07	29.19
รวม	3.41	.53	1.78	4.89	.06	-.12	15.54

ตารางที่ 15 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงปรารถนา	mean	S.D.	min	max	skewness	kurtosis	C.V.(%)
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง							
1. มีความเคารพผู้มีอาวุโส	4.18	.79	1.00	5.00	-.77	.41	18.89
2. จริงใจกับผู้อื่น	4.15	.77	1.00	5.00	-.61	.10	18.72
3. รักษาหน้าใจของผู้อื่น	4.11	.79	1.00	5.00	.11	-.42	19.22
4. กตัญญูรู้คุณ	4.09	.78	1.00	5.00	-.42	.38	19.07
5. รักความยุติธรรม	4.08	.83	1.00	5.00	-.04	-.22	20.34
6. มีอารมณ์ขัน	4.02	.87	1.00	5.00	-.53	-.27	21.64
7. เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผู้อื่นทำให้	4.01	.75	1.00	5.00	-.29	-.36	18.70
8. ไม่กตขี้ขมเหงผู้อื่น	4.00	.86	1.00	5.00	.63	.21	21.5
9. เคารพในสิทธิของผู้อื่น	3.96	.71	1.00	5.00	.45	.63	17.92
10. ซื่อสัตย์สุจริต	3.96	.79	1.00	5.00	-.21	-.61	19.94
11. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น	3.93	.74	1.00	5.00	-.17	-.35	18.82
12. รู้จักกาลเทศะ	3.91	.82	1.00	5.00	-.47	.15	20.97
13. มีอัธยาศัยดี	3.85	.74	1.00	5.00	-.07	-.38	19.22
14. เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่	3.85	.87	1.00	5.00	-.26	-.48	22.59
15. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	3.84	.93	1.00	5.00	-.37	-.46	24.21
16. รู้จักให้อภัยผู้อื่น	3.80	.77	1.00	5.00	-.43	.73	20.26
17. ยอมรับความจริง	3.79	.84	1.00	5.00	-.29	-.32	22.16
18. คิดดี คิดชอบ	3.69	.84	1.00	5.00	-.09	-.18	22.76
19. มีเหตุผล	3.68	.74	1.00	5.00	-.04	-.22	20.10
20. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	3.63	.71	1.00	5.00	.14	-.04	19.55
21. มีความมานะพยายาม	3.49	.82	1.00	5.00	.11	-.42	23.49
22. มีสติสัมปชัญญะ	3.46	.74	1.00	5.00	.28	.20	21.38
23. ตรงต่อเวลา	3.40	.96	1.00	5.00	-.08	-.47	28.23
24. แก้ไขเฉพาะหน้าได้ดี	3.36	.77	1.00	5.00	.07	.37	22.91
25. ควบคุมสติได้ในยามคับขัน	3.34	.82	1.00	5.00	.67	-.09	24.55
26. ไม่ท้อแท้ง่าย	3.34	.83	1.00	5.00	-.13	-.19	24.85
27. ตัดสินใจได้ดี	3.17	.74	1.00	5.00	.03	.48	23.34
รวม	3.78	.39	2.56	4.85	.07	-.11	10.32

1.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ลักษณะการคบเพื่อน

จากตารางค่าสถิติเบื้องต้นของลักษณะการคบเพื่อนของนักเรียนในตารางที่ 16 พบว่า ลักษณะเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับด้านการเรียน มีค่ามัธยฐานเลขคณิตสูงสุดเท่ากับ 4.07 รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมยามว่างเท่ากับ 4.05 และด้านการทำงานเท่ากับ 3.88 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) พบว่า ลักษณะการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับด้านการเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายสูงสุดเท่ากับ 22.11 รองลงมาลักษณะเพื่อนด้านการทำงานเท่ากับ 20.10 และลักษณะเพื่อนด้านกิจกรรมยามว่างเท่ากับ 17.28 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (skewness) พบว่า ลักษณะเพื่อนของนักเรียนทั้งสามด้านมีค่าเป็นลบ แสดงว่า ลักษณะเพื่อนของนักเรียนทั้งสามด้านมีคะแนนส่วนใหญ่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง โดยลักษณะการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับด้านการเรียนมีค่าความเบ้ต่ำสุดเท่ากับ -.27 รองลงมา ลักษณะการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับด้านกิจกรรมยามว่างเท่ากับ -.22 และลักษณะการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับด้านการทำงาน เท่ากับ -.06 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (kurtosis) พบว่า ลักษณะการคบเพื่อนของนักเรียนทั้งสามด้านมีค่าเป็นบวก หมายความว่า การกระจายของคะแนนลักษณะการคบเพื่อนทั้งสามด้านเป็นโค้งสูงกว่าโค้งปกติ (leptokurtic) โดยลักษณะการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับด้านการทำงานมีค่าความโด่งสูงสุดเท่ากับ .22 รองลงมาลักษณะการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับด้านการเรียน เท่ากับ .19 และลักษณะการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับด้านกิจกรรมยามว่าง เท่ากับ .13 ตามลำดับ

โดยสรุปนักเรียนรับรู้ว่ามีเพื่อนเกี่ยวข้องกับด้านการเรียน ด้านกิจกรรมยามว่าง และด้านการทำงานที่ดี โดยจะมีเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับด้านการเรียนดีที่สุด รองลงมาด้านกิจกรรมยามว่าง และด้านการทำงาน ตามลำดับ การกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติ ดังจะเห็นได้จากค่าความเบ้และค่าความโด่งที่เข้าใกล้ศูนย์ และนักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นในแต่ละด้านของเพื่อนใกล้เคียงกัน ดังจะเห็นได้จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายที่มีค่าต่ำ

ตารางที่ 16 ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ของลักษณะการคบเพื่อน

ลักษณะเพื่อนที่คบ	mean	S.D.	min	max	skewness	kurtosis	C.V.(%)
1. ด้านการเรียน	4.07	.90	1.00	6.00	-.27	.19	22.11
2. ด้านกิจกรรมยามว่าง	4.05	.70	1.43	6.00	-.22	.13	17.28
3. ด้านการทำงาน	3.88	.78	1.20	6.00	-.06	.22	20.10

1.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู

จากตารางค่าสถิติเบื้องต้นของการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูในตารางที่ 17 พบว่า จรรยาบรรณครูข้อที่ 6 เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.69 รองลงมา คือ จรรยาบรรณครูข้อที่ 8 และข้อที่ 9 มีค่าเท่ากับ 4.69 4.54 4.46 ตามลำดับ ส่วนจรรยาบรรณครูข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จรรยาบรรณครูข้อที่ 7 มีค่าเท่ากับ 3.87 รองลงมาคือ จรรยาบรรณครูข้อที่ 2 มีค่าเท่ากับ 3.93 และ จรรยาบรรณครูข้อที่ 1 มีค่าเท่ากับ 3.95 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) พบว่า จรรยาบรรณครูในแต่ละข้อมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ระหว่าง 18.37 ถึง 29.46 โดยจรรยาบรรณครูข้อที่ 7 เป็นข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายสูงสุด ส่วนจรรยาบรรณครูในข้อที่ 1 เป็นข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำสุด เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (skewness) พบว่า จรรยาบรรณครูทุกข้อมีค่าความเบ้ลบ แสดงว่า นักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณครูมีจรรยาบรรณครูในแต่ละข้อสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง โดยจรรยาบรรณข้อที่ 6 เป็นข้อที่มีสัมประสิทธิ์การกระจายสูงสุดเท่ากับ -.79 และจรรยาบรรณครูในข้อที่ 3 เป็นข้อที่มีสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำสุด เท่ากับ -.18 เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (kurtosis) พบว่า จรรยาบรรณครูทุกข้อมีค่าความโด่งเป็นบวกหมายความว่า การกระจายของคะแนนจรรยาบรรณครูในแต่ละข้อมีโค้งสูงกว่าโค้งปกติ (leptokurtic) ยกเว้น จรรยาบรรณครูข้อที่ 7 มีค่าความโด่งเป็นลบ แสดงว่า คะแนนจรรยาบรรณครูในข้อนี้มีการกระจายโค้งต่ำกว่าโค้งปกติ (platykurtic) และจรรยาบรรณในข้อที่ 3 มีค่าความโด่งเท่ากับศูนย์ แสดงว่า จรรยาบรรณครูในข้อนี้มีการกระจายเป็นโค้งปกติ โดยสรุปนักเรียนรับรู้ว่าคุณครูของตนมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณครูตามที่สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภา พ.ศ. 2539 กำหนดไว้ในระดับมาก โดยนักเรียนรับรู้ว่าคุณครูของตนมีพฤติกรรมตรงตามจรรยาบรรณครูข้อที่ 6 มากที่สุด รองลงมา จรรยาบรรณครูข้อที่ 8 และจรรยาบรรณครูข้อที่ 9 ตามลำดับ ส่วนคือ จรรยาบรรณครูข้อที่ 7 เป็นข้อที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณครูส่วนใหญ่ของตนมีพฤติกรรมน้อยที่สุด รองลงมาคือ จรรยาบรรณครูข้อที่ 2 และคือ จรรยาบรรณครูข้อที่ 1 ตามลำดับ การกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติ ดังจะเห็นได้จากค่าความเบ้และค่าความโด่งที่เข้าใกล้ศูนย์ และนักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นในแต่ละข้อใกล้เคียงกัน ดังจะเห็นได้จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายที่มีค่าต่ำ

ตารางที่ 17 ค่าสถิติเบื้องต้นรายข้อจรรยาบรรณครู

จรรยาบรรณครูข้อที่	mean	S.D.	min	max	skewness	kurtosis	C.V.(%)
1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความ เอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจใน การศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า	3.95	.74	1.00	6.00	-.25	.66	18.73

ตารางที่ 17 (ต่อ)

จรรยาบรรณครูข้อที่	mean	S.D.	min	max	skewness	kurtosis	C.V.(%)
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริม ความรู้ ทักษะและนิสัย ที่ถูกต้องดีงาม ให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วย ความบริสุทธิ์ใจ	3.93	.74	1.00	6.00	-.37	.63	18.83
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และ จิตใจ	4.04	.79	1.50	6.00	-.18	0	19.55
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปรปักษ์ต่อความ เจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์	4.09	.79	1.33	6.00	-.49	.41	19.31
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิส สินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิ ชอบ	4.35	.97	1.00	6.00	-.35	.09	22.30
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทัน ต่อ การพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อยู่เสมอ	4.69	.94	1.00	6.00	-.79	1.32	20.04
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และ เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร วิชาชีพครู	3.87	1.14	1.00	6.00	-.28	-.20	29.46
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชน ในทางสร้างสรรค์	4.54	.89	1.00	6.00	-.72	1.19	19.60
9. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นผู้นำใน การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา และ วัฒนธรรมไทย	4.46	1.23	1.00	6.00	-.47	.81	27.58

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนที่มีเพศและประเภทของโรงเรียนแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติตัวต่อครู และคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ระหว่างกลุ่มย่อยในตัวแปรเพศ และประเภทของโรงเรียน โดยตัวแปรเพศใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ส่วนตัวแปรประเภทของโรงเรียนใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) มีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ตารางที่ 18 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของลักษณะการคบเพื่อนระหว่างนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันพบว่า เพศเป็นตัวแปรที่ทำให้นักเรียนมีลักษณะการคบเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรลักษณะการคบเพื่อนของนักเรียนชาย (3.81) มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรลักษณะการคบเพื่อนของนักเรียนหญิง (4.19) อย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูพบว่า ทั้งนักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นในการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงปรารถนา พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนชาย (3.68) มีค่าสูงกว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนหญิง (3.62) อย่างมีนัยสำคัญ

สรุปผลดังกล่าว พบว่า เพศของนักเรียนเป็นตัวแปรที่ทำให้ลักษณะการคบเพื่อน และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนหญิงรับรู้ว่าคุณลักษณะการคบเพื่อนที่ดีมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนชายรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนามากกว่านักเรียนหญิง

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครู และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน

เพศ	ลักษณะการคบเพื่อน		t (p-value)	การปฏิบัติตัวของครู		t (p-value)	คุณลักษณะที่พึงปรารถนา		t (p-value)
	mean	S.D		mean	S.D		mean	S.D	
ชาย (n=285)	3.81	.57	-7.55** (.00)	4.11	.49	-.30 (.97)	3.68	.39	2.04* (.04)
หญิง (n=285)	4.19	.62		4.12	.55		3.62	.36	

*p<.05,**p<.01

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยลักษณะการคบเพื่อนระหว่างนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในประเภทของโรงเรียนต่างกัน จากตารางที่ 19 พบว่า ค่าเฉลี่ยตัวแปรลักษณะการคบเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนหญิงล้วนมีค่าเฉลี่ยของลักษณะการคบเพื่อนสูงสุด (4.10) รองลงมา นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษา (4.02) และนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชายล้วน (3.86) ตามลำดับ และเมื่อผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแปรปรวนในลักษณะการคบเพื่อนของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน พบว่า ในกลุ่มประเภทของโรงเรียนในแต่ละประเภทมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทดสอบด้วยวิธีของ Dunnett T3 ในการทดสอบความแตกต่างของค่าอิทธิพลรายคู่ในตารางที่ 20 พบว่า ค่าเฉลี่ยลักษณะการคบเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ คือ คู่ของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วนกับนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนหญิงล้วน และคู่ของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชายล้วนกับนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรการปฏิบัติตัวของครู พบว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในประเภทของโรงเรียนแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูตามจรรยาบรรณไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในทำนองเดียวกันเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ระหว่าง นักเรียนที่ศึกษาในประเภทของโรงเรียนต่างกัน พบว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในประเภทแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน โดยนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชายล้วนรับรู้ว่ามีคุณลักษณะที่พึงปรารถนามากที่สุด เท่ากับ 3.72 รองลงมา นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษา เท่ากับ 3.62 และนักเรียนที่ศึกษา

อยู่ในโรงเรียนหญิงล้วน เท่ากับ 3.61 ตามลำดับ และเมื่อได้ทำการทดสอบความแปรปรวนในกลุ่มย่อยของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนานักเรียนที่ศึกษาในประเภทของโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่าประเภทของโรงเรียนมีความแปรปรวนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นในการทดสอบความแตกต่างของอิทธิพลรายคู่ในตารางที่ 21 ผู้วิจัยจึงทดสอบด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงปรารถนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ คู่ของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วนกับนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนหญิงล้วน และคู่ของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชายล้วนกับนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครู และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีประเภทของโรงเรียนแตกต่างกัน

	mean	S.D.	Test of homogeneity		ANOVA	
			Levence	p-value	F	p-value
ลักษณะการคบเพื่อน						
โรงเรียนชายล้วน	3.86	.52	8.90**	.00	.727**	.00
โรงเรียนหญิงล้วน	4.10	.66				
โรงเรียนสหศึกษา	4.20	.67				
การปฏิบัติตัวของครู						
โรงเรียนชายล้วน	4.17	.49	1.54	.22	1.82	.16
โรงเรียนหญิงล้วน	4.07	.56				
โรงเรียนสหศึกษา	4.10	.51				
คุณลักษณะที่พึงปรารถนา						
โรงเรียนชายล้วน	3.72	.40	.56	.57	5.75**	.00
โรงเรียนหญิงล้วน	3.61	.37				
โรงเรียนสหศึกษา	3.62	.36				

**p<.01

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตัวแปรลักษณะการคบเพื่อนด้วยวิธีของ Dunnett T3

ประเภทของโรงเรียน	mean	ประเภทของโรงเรียน	mean	mean difference	p-value
ชายล้วน	3.864	หญิงล้วน	4.103	.239**	.000
ชายล้วน	3.864	สหศึกษา	4.024	.160*	.030
หญิงล้วน	4.103	สหศึกษา	4.024	.079	.574

*p<.05, **p.01

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาด้วยวิธีของ Scheffe

ประเภทของโรงเรียน	mean	ประเภทของโรงเรียน	mean	mean difference	p-value
ชายล้วน	3.727	หญิงล้วน	3.611	.116**	.010
ชายล้วน	3.727	สหศึกษา	3.617	.110*	.015
หญิงล้วน	3.611	สหศึกษา	3.617	.006	.997

*p<.05, **p.01

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาเป็นตัวแปรที่ทำให้ลักษณะการคบเพื่อน และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนสหศึกษารับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนามากกว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชายล้วน ในเรื่องของคุณลักษณะที่พึงปรารถนา นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชายล้วนรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงปรารถนามากกว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนหญิงล้วน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรสังเกตได้

จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ในตอนนี้เพื่อพิจารณาว่าเมื่อทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยเพิ่มชุดตัวแปรอิสระเข้าไปในสมการด้วยวิธี enter รวม 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งได้แก่ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (PSTRIC) ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (PDEMO) และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (PABANDON) กลุ่มที่สอง ได้แก่ ลักษณะการคบเพื่อน (FRIEND) และการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู (TEACHER) กลุ่มที่สาม ได้แก่ ระดับความชอบชม รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (TV) ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ (RADIO) ระดับความชอบอ่านสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ (BOOK) และกลุ่มที่สี่ ได้แก่ ความเป็นเพศชาย (SEX) และกลุ่มที่ห้าได้แก่ การเรียนในโรงเรียนชายล้วน (DSCHOOL) ส่วนตัวแปรตามคือ คุณลักษณะที่พึงปรารถนา (CHARAC) โดยจะนำตัวแปรอิสระเข้ามาในสมการถดถอยที่ละกลุ่มดังในรายละเอียดของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในตารางที่ 22

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แสดงให้เห็นว่าชุดของตัวแปรระดับการ อบรมเลี้ยงดูทั้ง สามแบบในโมเดลที่ 1 สามารถทำนายคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้ร้อยละ 8.30 โดยมีสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .289 และตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยต่อคุณลักษณะที่พึง ปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (PDEMO) และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (PABANDON) โดยระดับการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (PDEMO) มีค่ามากกว่า

เมื่อเพิ่มชุดตัวแปรกลุ่มที่สองเข้าไปในสมการถดถอยในโมเดลที่สอง พบว่า ตัวแปรทั้งหมด สามารถทำนายคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้ร้อยละ 15 เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 6.7 ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .338 และพบว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยต่อคุณลักษณะที่ พึงปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย (PDEMO) การปฏิบัติตัวของครู (TEACHER) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ ละเลย (PABANDON) การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (PSTRIC) และลักษณะการคบเพื่อน (FRIEND) ตามลำดับ

เมื่อเพิ่มชุดตัวแปรกลุ่มที่สามเข้าไปในสมการถดถอยในโมเดลที่สาม พบว่า ตัวแปรทั้งหมด สามารถทำนายคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้ร้อยละ 18.4 เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 6.4 ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .429 และพบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยต่อคุณ

ลักษณะที่พึงปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (TV) ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(PDEMO) การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู (TEACHER) ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (PSTRICT) และระดับความชอบอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ (BOOK) ตามลำดับ

เมื่อเพิ่มชุดตัวแปรความเป็นเพศชาย (SEX) เข้าไปในสมการถดถอยในโมเดลที่สี่ พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้ร้อยละ 19.9 เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 2.6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .446 และพบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ความเป็นเพศชาย (SEX) ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (TV) ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (PDEMO) การปฏิบัติตัวของครู (TEACHER) ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (PSTRICT) และลักษณะการคบเพื่อน (FRIEND) ตามลำดับ

เมื่อเพิ่มชุดตัวแปรการเรียนในโรงเรียนชายล้วน (DSCHOOL) เข้าไปในสมการถดถอยในโมเดลที่ 5 พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้ร้อยละ 20.3 เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ .04 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .451 และพบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (TV) ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (PDEMO) การปฏิบัติตัวของครู (TEACHER) ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (PSTRICT) และลักษณะการคบเพื่อน (FRIEND) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าชุดของตัวแปรทั้ง 5 โมเดลสามารถร่วมกันทำนายคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกโมเดล

โดยสรุปตัวแปรทั้งหมด 11 ตัวในโมเดลที่ 5 สามารถร่วมกันทำนายคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้ร้อยละ 20.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพบว่า มีตัวแปรทำนายที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยอย่างมีนัยสำคัญ 5 ตัว โดยตัวแปรทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเป็นบวก เรียงจากมากไปน้อย คือ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ เท่ากับ .537 ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เท่ากับ .372 การปฏิบัติตัวของครู เท่ากับ .257 ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เท่ากับ .250 และตัวแปรลักษณะการคบเพื่อน เท่ากับ .227 ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่ใช้อธิบายคุณลักษณะที่พึงปรารถนา

ตัวแปร	r	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4			Model 5		
		b	S.E.	β	b	S.E.	β	b	S.E.	β	b	S.E.	B	b	S.E.	β
CONSTANT		142.72**	7.54		109.081**	8.903		89.273**	9.871		86.217**	9.842		86.390**	9.822	
PSTRICT	.102**	.210	.127	0.67	.244*	.124	.078	.293*	.123	.094	.245*	.123	.078	.250*	.122	.080
PDEMO	.262**	.562**	.119	.208	.373**	.118	.138	.309**	.117	.115	.358**	.117	.133	.372**	.117	.138
PABANDON	-.196**	-.330**	.131	-.110	-.278*	.127	-.093	-.220	.126	-.073	-.215	.125	-.072	-.194	.125	-.065
FRIEND	.225**				.194*	.078	.108	.150	.078	.083	.234**	.081	.130	.227**	.081	.126
TEACHER	.305**				.354**	.074	.208	.298**	.074	.175	.268**	.074	.157	.257**	.074	.151
TV	.271**							.559**	.145	.164	.551**	.144	.162	.537**	1.44	.158
RADIO	.074							-.138	.153	-.037	-.147	.152	-.040	-.147	.151	-.040
BOOK	.194**							.251*	.128	.083	.190	.128	.063	.201	.128	.067
SEX	.086*										4.394**	1.396	.130	1.961	1.924	.058
DSCHOOL	.141**													3.573	1.949	.099
R				.289			.338			.429			.446			.451
R ²				.083			.150			.184			.199			.203
Adjusted R ²				.079			.143			.173			.186			.189
R ² change				-			.067			.034			.026			.004
F				17.160			19.948			15.860			15.422			14.275
P				.000			.000			.000			.000			.000

* P < 0.5 , ** P < .01 , N = 570

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลลิสเรล คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดที่เกี่ยวกับตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาจำนวน 11 ตัวแปร แบ่งตัวแปรสังเกตได้ตามกลุ่มของตัวแปรแฝงได้เป็น 4 กลุ่ม คือกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ด้านคุณลักษณะที่พึงปรารถนา 3 ตัวแปร กลุ่มตัวแปรสังเกตได้ด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 3 ตัวแปร กลุ่มตัวแปรสังเกตได้ด้านกระบวนการชดเชยในโรงเรียน 2 ตัวแปร และกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ด้านกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน 3 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรวม 55 คู่ ในจำนวนนี้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 44 คู่ คิดเป็นร้อยละ 80.00 ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังนี้

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ด้านคุณลักษณะที่พึงปรารถนา 3 ตัวแปร พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .247 ถึง .593 คู่ของตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันสูงสุดคือ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง (FEMALE) กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง (MANDF) มีค่าเท่ากับ .579 และคู่ของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย (MAEL) กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง (FEMAEL) มีค่าเท่ากับ .247 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 23

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 8 คู่ มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรด้านคุณลักษณะที่พึงปรารถนาทั้งทางบวกและลบ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ -.203 ถึง .293 คู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (PDEMO) กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิงไทย (MANDF) มีค่าเท่ากับ .296 รองลงมา คือ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (PSTRICT) กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย (MALE) มีค่าเท่ากับ .145 ส่วนกลุ่มตัวแปรด้านกระบวนการชดเชยในโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาทางบวก ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .013 ถึง .327 คู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู (TEACHER) กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง (MANDF) มีค่าเท่ากับ .327 รองลงมา คือ คู่ของคุณลักษณะการคบเพื่อน (FRIEND) กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของ

หญิง (FEMALE) มีค่าเท่ากับ .246 และคู่ของลักษณะการคบเพื่อน (FRIEND) กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง (MANDF) มีค่าเท่ากับ .242 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวแปรด้านกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน พบว่า มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรด้านคุณลักษณะที่พึงปรารถนาทางบวก ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 มีจำนวน 6 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .038 ถึง .259 คู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (TV) กับกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย (MAEL) มีค่าเท่ากับ .259 รองลงมาคือคู่ของ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (TV) กับคู่ของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย (MAEL) มีค่าเท่ากับ .225 และคู่ของระดับความชอบอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ (BOOK) กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง (MANDF) มีค่าเท่ากับ .180 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกด้วยกันทั้งหมด 3 ด้าน คือ การอบรมเลี้ยงดู กลุ่มตัวแปรกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกลุ่มตัวแปรด้านการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน จำนวน 8 ตัวแปร ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรวม 28 คู่ ในจำนวนนี้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) จำนวน 22 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงตั้งแต่ -.390 ถึง .408 คู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือการปฏิบัติตัวของครู (TEACHER) กับ ลักษณะการคบเพื่อน (FRIEND) มีค่าเท่ากับ .408 รองลงมาคือ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (PDEMO) กับระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (PSTRICT) มีค่าเท่ากับ -.390 และระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (TV) กับ ระดับความชอบอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ (BOOK) มีค่าเท่ากับ .325 ตามลำดับ ส่วนคู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยสุดในกลุ่มนี้คือ ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ (RADIO) ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (TV) และระดับความชอบอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ (BOOK) กับ ระดับของการอบรมแบบเข้มงวดกวดขัน (PSTRICT) มีค่าเท่ากับ .021 -.038 และ -.051 ตามลำดับนอกจากนี้ยังพบว่าความความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่อยู่ในกลุ่มตัวแปรแฝงเดียวกันส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่อนข้างมาก

โดยสรุปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ 11 ตัวแปร รวม 55 คู่ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 44 คู่ คิดเป็นร้อยละ 80.00 ตัวแปรสังเกตได้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว ยกตัวอย่าง เช่น คู่ของตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบ เข้มงวดกวดขัน กับการอบรมแบบปล่อยปละละเลย ความสัมพันธ์ของกลุ่มด้านคุณลักษณะที่พึงปรารถนามีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปร ซึ่งมี

ค่าตั้งแต่ .247 ถึง .593 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ด้านคุณลักษณะที่พึงปรารถนา กับกลุ่มตัวแปรด้านการอบรมเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์กันทั้งทางบวกและลบ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ -.209 ถึง .296 กลุ่มตัวแปรด้านการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก มีค่าตั้งแต่ .013 ถึง .327 กลุ่มตัวแปรด้านการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน พบว่า มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรด้านคุณลักษณะที่พึงปรารถนาทางบวก มีค่าตั้งแต่ .038 ถึง .259

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลลิสมวลคุณลักษณะที่พึงปรารถนา

	MALE	FEMALE	MANDF	PSTRICT	PDEMO	PABANDON	FRIEND	TEACHER	TV	RADIO	BOOK
MALE	1.000										
FEMALE	.247**	1.000									
MANDF	.579**	.593**	1.000								
PSTRICT	.145**	.097*	.064	1.000							
PDEMO	.130**	.143**	.296**	.162**	1.000						
PABANDON	-.119**	-.124**	-.203**	-.064	-.390**	1.000					
FRIEND	.013	.246**	.242**	-.096*	.196**	-.142**	1.000				
TEACHER	.181**	.175**	.327**	.057	.260**	-.138**	.408**	1.000			
TV	.225**	.165**	.259**	-.038	.216**	-.198**	.180**	.227**	1.000		
RADIO	.072	.038	.070	.021	.085*	-.139**	.055	.083*	.275*	1.000	
BOOK	.131**	.159**	.180**	-.051	.114**	-.097*	.228**	.197**	.325**	.305**	1.000
MEAN	1.97	2.80	1.65	4.00	4.11	3.71	3.14	3.37	3.50	3.41	3.78
S.D.	.36	.42	.38	.63	.52	.50	.76	.56	.52	.53	.39

*P<.05, **P<.01, N=570

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมลิสเรล

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อแสดงความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนา โดยมีตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเป็นตัวแปรแฝงภายใน และตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชนเป็นตัวแปรแฝงภายนอก รวมตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 11 ตัวแปร ดังมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากการทดสอบค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 43.63 $p = .08$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 32 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ความกลมกลืนนี้ยังเห็นได้ชัดจากดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .987) กับดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI = .962) มีค่าเข้าใกล้ 1 และดัชนีกำลังสองของเศษที่เหลือ (RMR = .029) มีค่าเข้าใกล้ศูนย์

สำหรับค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า คุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมของชายและหญิง (MANDF) เท่ากับ .999 รองลงมาคือ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (TV) เท่ากับ .089 ระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ (BOOK) เท่ากับ .691 ตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนามีค่าเท่ากับ .246 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้ร้อยละ 24.6

เมื่อพิจารณาเมตริกสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง พบว่า ค่าสหสัมพันธ์มีค่าบวก โดยคู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ตัวแปรกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนกับตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนากับกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน มีค่าเท่ากันคือ .446 รองลงมาคือ ตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนากับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนา มีค่าเท่ากับ .378 และตัวแปรกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนกับกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน มีค่าเท่ากับ .365 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อ ตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนา (CHARACT) ใน ตารางที่ 24 พบว่า ตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (PARENT) กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน (SCHOOL) และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน (MEDIA) เป็นทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทั้งหมด โดยตัวแปรกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน (SCHOOL) มีค่าอิทธิพลมากที่สุดเท่ากับ .45 รองลงมา ได้แก่ ตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (PARENT) มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .27 และตัวแปรกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน (MEDIA) มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .10 ตามลำดับ แสดงว่ากระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนมีอิทธิพลทำให้นักเรียน มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสูงกว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูจากที่บ้าน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชนตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พบว่า ตัวแปรที่สามารถวัดตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูได้มากที่สุด คือ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 1.00 รองลงมา คือ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าอิทธิพลเท่ากับ -.62 และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .25 ตามลำดับ แสดงว่า ถ้าครอบครัวอบรมเลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตยมาก คือ ใช้เหตุผลประกอบในการอบรมเลี้ยงดูเสมอ อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยน้อย และอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมาก คือ ให้ความรักและเอาใจใส่ลูกมาก จะทำให้นักเรียนมีแนวโน้มมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น

เมื่อพิจารณาตัวแปรกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน พบว่า การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู สามารถวัดตัวแปรกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนได้มากกว่า ลักษณะการคบเพื่อนซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 1.00 และ .81 ตามลำดับ แสดงว่า ถ้าครูมีการปฏิบัติตัวตามจรรยาบรรณครูมาก และนักเรียนมีลักษณะเพื่อนที่คบดี จะมีแนวโน้มทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น

เมื่อพิจารณาตัวแปรกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน พบว่า ตัวแปรที่สามารถวัดตัวแปรกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชนได้มากที่สุด คือ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 1.00 รองลงมา คือ ระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .93 และระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .37 ตามลำดับ แสดงว่า ถ้านักเรียนได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ได้อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ และได้ฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ จะมีแนวโน้มทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนากับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร สามารถแสดงเป็นโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ 3 หน้า 104

ตารางที่ 24 การวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนา

ตัวแปรสาเหตุ	CHARACT
	ผลการวิเคราะห์อิทธิพล
PARENT	.27 (.08)
SCHOOL	.45 (.10)
MEDIA	.10 (.06)

ค่าสถิติ

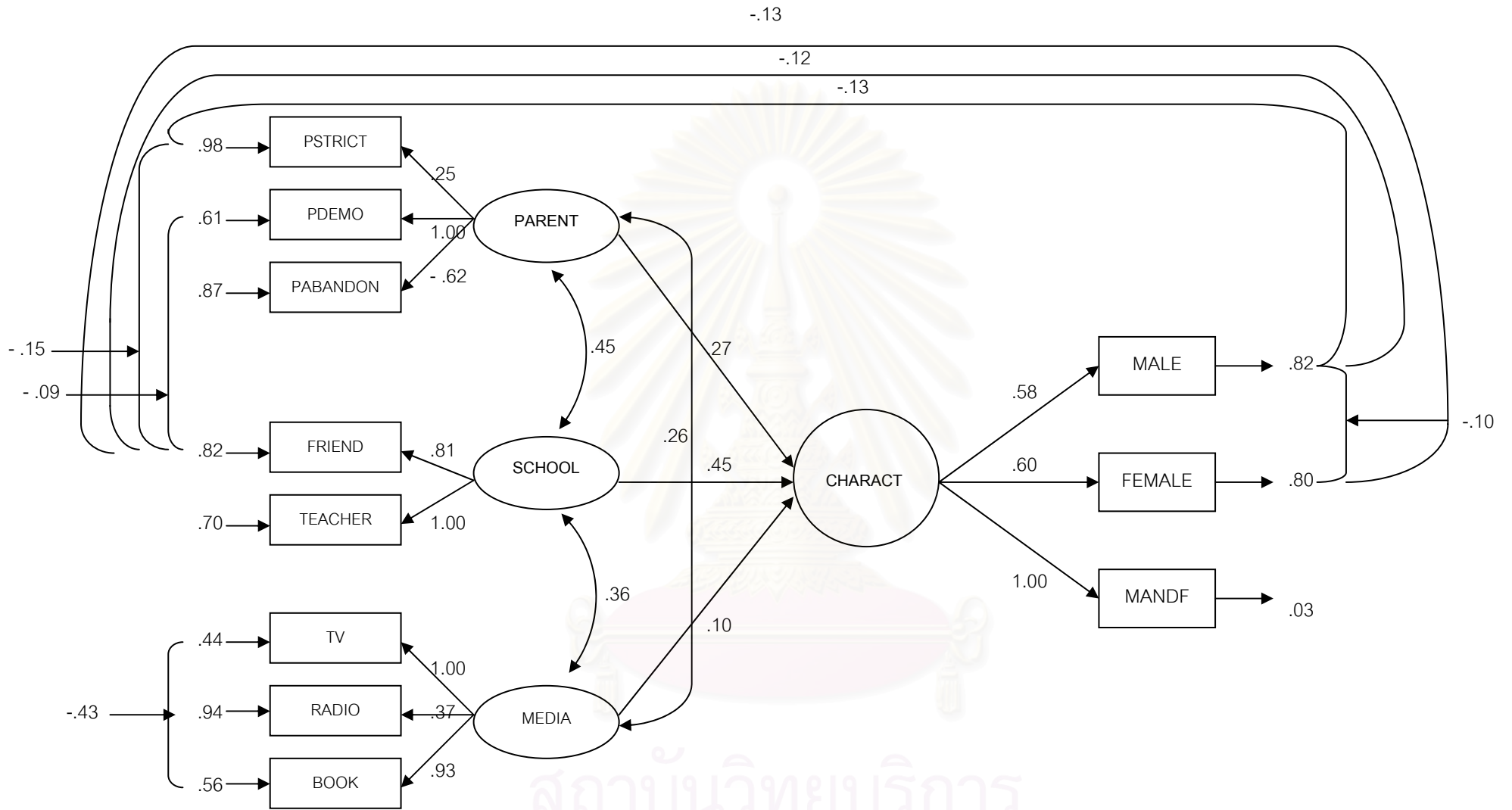
ไค-สแควร์ = 43.68 , df = 32 , p = .082 , GFI = .987, AGFI=.972, RMR = .029

ตัวแปร	MALE	FEMALE	MANDF						
ความเที่ยง	.333	.354	.999						
ตัวแปร	PSTRIC	PDEMO	PABANDON	FRIEND	TEACHER	TV	RADIO	BOOK	
ความเที่ยง	.040	.628	.245	.331	.504	.809	.111	.691	
สมการโครงสร้างตัวแปร	CHARACT								
R SQUARE	.246								

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง

	PARENT	SCHOOL	MEDIA	CHARACT
PARENT	1.000			
SCHOOL	.446	1.000		
MEDIA	.255	.365	1.000	
CHARACT	.378	.446	.261	1.000

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 3 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะชายและหญิงที่พึงปรารถนาตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal relationship) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเป็นโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย พร้อมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 110,109 คน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยยึดประเภทของโรงเรียนตามเพศของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น จำนวน 540 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร แบ่งเป็นตัวแปรแฝงภายใน 1 ตัวแปร ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงปรารถนา และตัวแปรแฝงภายนอก 3 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขาดเวลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัวแปร คือ ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา 3 ตัวแปร ตัวแปรเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 3 ตัวแปร ตัวแปรเกี่ยวกับกระบวนการขาดเวลาในโรงเรียน 2 ตัวแปร และตัวแปรเกี่ยวกับกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน 3 ตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามทั้งหมด 8 ตอน ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู และ ตอนที่ 8 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ส่วนตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจาก แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ อรวรรณ พานิชปฐมพงษ์ (2542) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการชมโทรทัศน์ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการฟังวิทยุ และตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) และตอนที่ 7 แบบสอบถามเกี่ยวกับการคบเพื่อน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามลักษณะการคบเพื่อนของ อุษา ศรีจินดาวัฒน์ (2533)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกและเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างถึงมือโดยตรง ระหว่างวันที่ 28 มกราคม ถึง 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 โดยผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) คะแนนสูงสุด (max) คะแนนต่ำสุด (min) ค่าความเบ้ (skewness) ค่าความโด่ง (kurtosis) เพื่อศึกษาลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัว การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ลักษณะการคืบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณ และคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ระหว่างนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันด้วยการทดสอบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติที (t-test) การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ลักษณะการคืบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณ และคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ระหว่างนักเรียนที่มีประเภทของโรงเรียนแตกต่างกัน ด้วยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression) เพื่อระบุว่าตัวแปรสังเกตได้มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนา การวิเคราะห์ในขั้นตอนสุดท้าย เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.01 (LISREL version 8.10)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยยึดวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ เป็นแนวทาง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ตอน โดยตอนที่ 1 ถึง 4 เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และตอนที่ 5 เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้ทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ 7 ข้อ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร พบว่า มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยรวมทั้งสิ้น 45 คุณลักษณะ ประกอบด้วย คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย 9 คุณลักษณะ ได้แก่ ความเป็นผู้นำ การชอบการกีฬา ร่างกายแข็งแรง เข้มแข็ง มีความหนักแน่นอดทน คล่องแคล่ว ว่องไว กล้าหาญ ปกป้องคุ้มครองผู้อื่นได้ และให้เกียรติเพศตรงข้าม

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง 9 คุณลักษณะ ประกอบด้วย รักนวลสงวนตัว ละเอียดย่อน เมตตากรุณา ช่างสงสาร ยิ้มง่าย อ่อนโยน เรียบร้อย นุ่มนวล และพูดจาไพเราะ อ่อนหวาน

คุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง 27 คุณลักษณะ ประกอบด้วย เคารพ ในสิทธิของผู้อื่น ตัดสินใจได้ดี แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีสติสัมปชัญญะ ควบคุมสติได้ในยามคับขัน ไม่ท้อแท้ง่าย มีเหตุผล มีความมานะพยายาม รู้จักกาลเทศะ ตรงต่อเวลา รักความยุติธรรม รักษาหัวใจของผู้อื่น ไม่กดขี่ข่มเหงผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น จริงใจกับผู้อื่น เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีอัธยาศัยดี รู้จักให้อภัยผู้อื่น มีอารมณ์ขัน เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผู้อื่นทำให้ กตัญญูรู้คุณ มีความเคารพผู้มีอาวุโส เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ยอมรับความจริง และคิดดี คิดชอบ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ของตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในแต่แบบใกล้เคียงกัน โดยนักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ว่าตนเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด รองมาการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ตามลำดับ

ด้านกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นใกล้เคียงกันว่า ลักษณะการคบเพื่อนที่ดี โดยมีเพื่อนที่ดีด้านการเรียนมากที่สุด รองลงมาด้านกิจกรรมยามว่าง และด้านการทำงาน ตามลำดับ ส่วนในการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู นักเรียนมีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันว่า ครูของนักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตัวตามจรรยาบรรณครูในระดับสูง โดยครูปฏิบัติตัวตามจรรยาบรรณครูในข้อที่ 6 มากที่สุด รองลงมา คือ จรรยาบรรณครูข้อที่ 8 และจรรยาบรรณครูข้อที่ 9 ตามลำดับ ส่วนจรรยาบรรณครูข้อที่นักเรียนคิดว่าครูมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ จรรยาบรรณครูข้อที่ 7

ส่วนในด้านกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันว่า นักเรียนเลือกบริโภคสื่อที่มีประโยชน์จากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา สื่อสิ่งพิมพ์ และ วิทยุ ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา พบว่า ในภาพรวมนักเรียนรับรู้ว่าตนเองมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาพร้อมกันของชายและหญิงมากที่สุด รองลงมาคือ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง ตามลำดับ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาพร้อมกันของชายและหญิงที่นักเรียนรับรู้ว่าตนเองมีมากที่สุด คือ การมีความเคารพผู้มีอาวุโส รองลงมา คือ การมีความจริงใจให้กับผู้อื่น และการรักษาน้ำใจของผู้อื่น ตามลำดับ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายที่นักเรียนรับรู้ว่าตนเองมีมากที่สุด คือ คุณลักษณะการให้เกียรติเพศตรงข้าม รองลงมา คือ ร่างกายแข็งแรง และ ชอบการกีฬา ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงที่นักเรียนรับรู้ว่าตนเองมีมากที่สุด คือ ยิ้มง่าย รองลงมา คือ เมตตากรุณา และซื่อสัตย์ ตามลำดับ

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครู และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย พบว่า เพศเป็นตัวแปรที่ทำให้ลักษณะการคบเพื่อน และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักเรียนหญิงจะรับรู้ว่าตนเองมีเพื่อนที่ดีมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนชายจะรับรู้ว่าตนเองมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนามากกว่านักเรียนหญิง

ส่วนผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู และคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ระหว่างนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในประเภทของโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่า ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่เป็นตัวแปรที่ทำให้ลักษณะการคบเพื่อน และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนหญิงล้วนและโรงเรียนสหศึกษา รับรู้ว่าตนเองมีเพื่อนที่ดีมากกว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชายล้วน ส่วนในเรื่องของคุณลักษณะที่พึงปรารถนา นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชายล้วนรับรู้ว่า ตนเองมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนามากกว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนหญิงล้วน

5. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเป็นตัวแปรตาม และใช้ตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ลักษณะการคบเพื่อน การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ ระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ ความเป็นเพศชาย และการเรียนในโรงเรียนชายล้วน รวมทั้งสิ้น 11 ตัวแปร เป็นตัวแปรอิสระ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้ร้อยละ 20.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 ตัวแปรทำนายที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยอย่างมีนัยสำคัญ มี 5 ตัวแปร เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และลักษณะการคบเพื่อน

6. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 11 ตัว รวมจำนวน 55 คู่ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมจำนวน 44 คู่ คิดเป็นร้อยละ 80.00 ความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีค่าสูงตั้งแต่ .247 ถึง .539 คู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ร่วมกันของชายและหญิง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนากับกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พบว่า มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาทั้งทางบวกและทางลบ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ -.203 ถึง .296 คู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ร่วมกันของชายและหญิง ส่วนกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรคุณลักษณะทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .013 ถึง .327 คู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนา ร่วมกันของชายและหญิง และกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ของกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน พบว่า มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .038 ถึง .259 คู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรแฝงภายนอกด้วยกันทั้งหมด 3 ด้าน คือ กลุ่มตัวแปรสังเกตได้ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ -.390 ถึง .408 คู่ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู กับลักษณะการคบเพื่อน รองลงมาคือ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้ม

งวดกวดขัน และระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ กับระดับความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ ตามลำดับ

7. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการทดสอบ พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 43.63 ; $p = .082$ ที่องศาความเป็นอิสระเท่ากับ 32 มีค่า GFI เท่ากับ .987 และค่า AGFI เท่ากับ .962 ส่วนค่า RMR = .029 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนามีค่าเท่ากับ .246 ตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปร 3 ตัวแปร เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ตัวแปรกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทั้งหมด ตามลำดับ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .45, .27 และ .10 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกกับตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรแฝงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สามารถวัดได้จาก ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 1.00, -.62 และ .25 ตามลำดับ ตัวแปรแฝงกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน สามารถวัดได้จาก การปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครู มากกว่า ลักษณะการคบเพื่อน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 1.00 และ .81 ตามลำดับ และตัวแปรแฝงกระบวนการหล่อหลอมทางด้านสื่อมวลชน สามารถวัดได้จาก ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากที่สุด รองลงมา ระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ และระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 1.00, .93 และ .37 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ถ้านักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด คือ ครอบครัวใช้เหตุผลประกอบในการอบรมเลี้ยงดูเสมอ อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยน้อย และอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมาก คือ ให้ความรักและเอาใจใส่สูงมาก ครูในโรงเรียนปฏิบัติตัวตามจรรยาบรรณครูมาก เพื่อนสนิทที่นักเรียนคบมีลักษณะที่ดีมาก มีการเลือกชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีการเลือกอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ และมีการเลือกฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ จะทำให้นักเรียนมีแนวโน้มที่มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการอภิปรายตามผลการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยไปด้วย 5 ประเด็นดังนี้ ประเด็นแรกเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ประเด็นที่สองคือการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ประเด็นที่สามคือ กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน ประเด็นที่สี่คือ กระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน และประเด็นสุดท้ายคือ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย

1. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย

จากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้รับอิทธิพลทางตรงจาก รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน เป็นทางบวกอย่างนัยสำคัญทั้ง 3 ตัวแปร โดยกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนมีค่าอิทธิพลมากที่สุด รองลงมา รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และกระบวนการหล่อหลอมทางด้านสื่อมวลชน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงมากที่สุด ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก เด็กวัยนี้ (อายุ 15-18 ปี) เป็นเด็กในวัยเรียน โดยมีครูเป็นบุคลากรหลักที่ขัดเกลาพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียน จึงทำให้เด็กรับรู้ว่าคุณมีอำนาจ ทำให้เด็กยึดครูเป็นต้นแบบในการคิด และการกระทำ อีกทั้งกลุ่มเพื่อนยังเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีอิทธิพลสำคัญต่อเด็กในวัยนี้ เนื่องจากเด็กในวัยนี้จะยอมรับและคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมาก นอกจากนี้เด็กในวัยนี้ยังพึ่งพาอาศัยอยู่กับครอบครัว ทำให้สถาบันครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของเด็กในวัยนี้เป็นลำดับต่อมา ส่วนสถาบันทางด้านสื่อมวลชนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อเด็กในวัยนี้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับทั้ง 3 สถาบัน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจาก สื่อมวลชนเป็นสถาบันทางสังคมที่อยู่ไกลจากตัวเด็กมากกว่าสถาบันโรงเรียนและสถาบันครอบครัว

2. การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรแฝงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งวัดได้จาก ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และระดับ

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ถ้านักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวในรูปแบบประชาธิปไตยมาก คือ ครอบครัวใช้เหตุผลประกอบในการอบรมเลี้ยงดูเสมอ จะทำให้ลูกมีแนวโน้มที่มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากเด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังปรับตัวเองให้เป็นผู้ใหญ่ในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูรูปแบบประชาธิปไตยนั้น จะทำให้เด็กเป็นผู้ที่มีการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลเป็นพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถเลือกปรับปรุงวิถีทางการประพฤติ ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมไปในทิศทางที่สังคมและตนเองตัดสินใจว่าพึงปรารถนาได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Baldwin (1984) ที่พบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะทำให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนามากกว่าครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hurlock (1964) และ วราภรณ์ รักวิจัย (2528) ที่พบว่า ผลการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะส่งผลให้เด็กได้รับมิตรภาพ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล มองโลกในแง่ดี ซื่อสัตย์ เป็นมิตร แคล่วคล่อง ว่องไว มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม พึ่งตนเองได้ เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ประทีป จินนี (2541) ที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเน้นวิธีการให้ความรัก สนับสนุน และการใช้เหตุผล มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม ทำให้เด็กปรับตัวได้อย่างเหมาะสม กล่าวแสดงออก ไม่ก้าวร้าว รู้จักเลือกคบเพื่อน รู้จักพึ่งตนเอง และมีความรับผิดชอบ ในทิศทางตรงกันข้ามผลการวิจัย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยจะส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในทางลบ เนื่องจากพ่อแม่ไม่ได้ดูแลอธิบายให้คำแนะนำลูก ซึ่งเด็กวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่กำลังแสวงหา เอกลักษณ์ของตนเอง (identity search) ถ้าเด็กขาดคำแนะนำและการให้คำปรึกษาที่ดีจะส่งผลให้เด็กนั้นมีความประพฤติ ปฏิบัติตนไปในทิศทางที่สังคมไม่พึงปรารถนาได้

3. กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนกับตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรแฝงกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนสามารถศึกษาได้จาก ตัวแปรการปฏิบัติตัวของครูตามจรรยาบรรณครูมากกว่าตัวแปรลักษณะการคบเพื่อน แต่ก็มีค่าอิทธิพลเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทั้งสองตัวแปร แสดงให้เห็นว่าถ้านักเรียนมีลักษณะการคบเพื่อนดี และมีครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตัวที่ดี จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร สุทัศน์ีย์ (2529) Hill and Lyncey (1983 อ้างถึงใน Alfieri, Ruble & Higgin, 1996) และ Bltlyh and Thiel (1982) ที่พบว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jackson (1968) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า การเป็นผู้มีอำนาจโดยเบ็ดเสร็จของครูในห้องเรียน จะทำให้นัก

เรียนยึดครูเป็นต้นแบบของการคิดและการกระทำ นอกจากนี้ กลุ่มเพื่อนยังเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างมาก โดยจะช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพทำให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง แต่ในบางครั้งถ้าเด็กยึดติดเพื่อนมากเกินไปจะก่อให้เกิดการสร้างนิสัยพึ่งพา ทำให้เด็กจะต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา ข้อค้นพบเหล่านี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีจริยธรรมของ Durkhiem (1973) ที่ว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่มีความสำคัญยิ่งในการขัดเกลาจริยธรรมทางสังคม โดยครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในการปฏิบัติตัว

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ลักษณะการคบเพื่อน พบว่า นักเรียนคบเพื่อนที่มีลักษณะในด้านกรเรียนมากที่สุด รองลงมา ด้านกิจกรรมยามว่าง และด้านการทำงาน ตามลำดับ เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นเด็กในวัยเรียน จึงให้ความสำคัญกับเพื่อนในด้านการเรียนมากที่สุด และให้ความสำคัญกับเพื่อนในด้านการทำงานน้อยที่สุด เพราะยังเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งยังไม่ได้คำนึงถึงการทำงาน นอกจากนี้สังคมไทยเป็นสังคมที่เน้นให้เด็กมีกิจกรรมยามว่างที่เรียบง่าย และรู้จักกาลเทศะ จึงทำให้นักเรียนให้ความสำคัญกับเพื่อนด้านกิจกรรมยามว่างเป็นอันดับรองลงมา

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยลักษณะการคบเพื่อนระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย พบว่า ค่าเฉลี่ยลักษณะการคบเพื่อนของนักเรียนหญิงสูงกว่าค่าเฉลี่ยลักษณะการคบเพื่อนของนักเรียนชาย แสดงว่า นักเรียนหญิงมีการรับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีลักษณะการคบเพื่อนที่ดีมากกว่านักเรียนชายเนื่องจากนักเรียนหญิงจะมีการเลือกเพื่อนที่คบมากกว่านักเรียนชายโดยทั่วไป

4. กระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชนกับตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรแฝงกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน สามารถศึกษาได้จาก ระดับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากที่สุด รองลงมา ระดับความชอบอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ และระดับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้งสามตัวมีค่าอิทธิพลเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ถ้านักเรียนได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ได้อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ และได้ฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า สื่อทางโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชนมากกว่า สื่อทางสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อทางวิทยุ ตามลำดับ เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเห็นได้ทั้งภาพ ได้ยินทั้งเสียงสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้มากกว่าสื่อชนิดอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ตีระวนิช และ นันทริกา คุ้มไพโรจน์ (2528) ที่พบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลสูงมากกว่าสื่อชนิดอื่นๆ เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลจะเห็นได้ว่า ความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และ

ความชอบอ่านสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์เป็นตัวแปรที่ส่งผลทางบวกต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าถ้านักเรียนได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ได้ฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และได้อ่านสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rewes and Milles (1978 อ้างถึงใน Lindsey, 1994) Steeland (1988 อ้างถึงใน Lindsey, 1994) ที่พบว่าเด็กวัยรุ่นจะเรียนแบบดารา นักแสดง ที่มีเพศเดียวกับตนเองที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์ ในเรื่องของการแต่งกาย ทรงผม กริยา ท่าทาง ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ จลลอดจนการเลือกประกอบอาชีพ

ในปัจจุบันสื่อมวลชน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปของโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ มีแพร่หลายทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด สื่อมวลชนเป็นกลุ่มทางสังคมที่นับวันว่าจะมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตมากขึ้นทุกที โดยได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ ทศนคติและแบบแผนความคิดของคนในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญ และมีส่วนในการขัดเกลาสังคมเป็นตัวแทนที่ให้ความรู้ความเข้าใจและมีผลต่อการเรียนรู้การพัฒนาบุคลิกภาพ รวมทั้งสามารถชักจูงให้บุคคลมีพฤติกรรมต่างๆ กันได้ ขณะเดียวกันสื่อมวลชนยังเป็นเสมือนดาบสองคมที่สามารถหมอบเมาประชาชนโดยเฉพาะวัยรุ่นให้รับเอาแบบอย่างในทางที่ไม่พึงปรารถนาได้เช่นกัน

4. คุณลักษณะที่พึงปรารถนา

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนา พบว่า ในภาพรวมนักเรียนรับรู้ว่าตนเองมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิงมากที่สุด รองลงมาคือคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง ตามลำดับ โดยคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย และคุณลักษณะที่พึงปรารถนา มีค่าไม่แตกต่างกันมาก ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ในปัจจุบันนี้ สังคมไม่ได้แยกบทบาทเพศชายและเพศหญิงเหมือนในอดีต ที่ผู้ชายเป็นฝ่ายทำงานนอกบ้าน และเพศหญิงทำงานบ้านอยู่กับบ้าน ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนจึงรับรู้ว่าตนเองมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิงมากที่สุด และมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงไม่แตกต่างกันมาก

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง พบว่า นักเรียนรับรู้ว่าตนเองมีคุณลักษณะความเคารพต่อผู้อาวุโสมากที่สุด รองลงมาคือการมีความจริงใจให้กับผู้อื่น และการรักษาน้ำใจของผู้อื่น ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ในภาพรวมมีแนวโน้มว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงจะมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาร่วมกันของชายและหญิง โดยเฉพาะในเรื่องของการมีความเคารพต่อผู้อาวุโส การมีความจริงใจให้กับผู้อื่น และการรักษาน้ำใจของผู้อื่น ทั้งนี้ น่าจะสืบเนื่องมาจากสังคมไทยได้มีการถ่ายทอด ปลูกฝัง เรื่องการเคารพผู้มีอาวุโส

มาตั้งแต่เด็ก ตลอดจนเรื่องการรักษาน้ำใจ และเน้นในเรื่องความจริงใจไม่โกหกต่อผู้อื่น เช่น พ่อแม่จะสอนไม่ให้ลูกเถียงและแสดงความก้าวร้าวต่อผู้ใหญ่ ให้จริงใจต่อผู้อื่นทั้งต่อหน้าและหลัง

จากผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงปรารถนาระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่า นักเรียนชายมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าเพศชายมีความคิดว่าตนเองมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสูงกว่าเพศหญิง นั่นคือเพศชายมีความคิดว่าตนเองมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเหนือกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งพบว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชายล้วน มีความคิดว่าตนเองมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนามากกว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษา และโรงเรียนหญิงล้วนเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยให้ความสำคัญแก่เพศชายมากกว่าเพศหญิง หรือชายเป็นใหญ่หญิงเป็นรอง จนมีคำพังเพย ที่กล่าวว่า “ ผู้ชายเปรียบเสมือนช้างเท้าหน้า และผู้หญิงเปรียบเสมือนช้างเท้าหลัง ” ดังนั้นจึงทำให้ผู้ชายคิดว่าตนเองจึงมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนามากกว่าผู้หญิง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทยตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ด้าน คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาในโรงเรียน และกระบวนการหล่อหลอมทางสื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปร ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาเด็กวัยรุ่น(15-18 ปี) ให้มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนา โดยแยกออกเป็นกลุ่มบุคคลตามการใช้ประโยชน์ ได้ดังนี้

1.ตัวนักเรียน นักเรียนควรเลือกคบเพื่อน โดยเลือกคบเพื่อนที่ขยันหมั่นเพียรในการศึกษา มีกิริยามารยาทเรียบร้อย และรู้จักทำงาน เพราะถ้านักเรียนเลือกลักษณะเพื่อนที่คบไม่ดีจะทำให้นักเรียนสามารถคล้อยตามเพื่อนในการประพฤติ ปฏิบัติตัวได้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีแนวโน้มที่ไม่มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้

นอกจากนี้นักเรียนมีการเลือกบริโภคข้อมูลจากสื่อมวลชน โดยมีเลือกชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ รายการวิทยุที่มีประโยชน์ และอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ เพราะจะทำให้นักเรียนมีตัวแบบในการประพฤติ ปฏิบัติตัวที่ดี ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีแนวโน้มที่มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น

2. ครอบครัว ควรให้การอบรมเลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตย คือ ให้การการอบรมเลี้ยงดู โดยให้ลูกรับรู้ว่า พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกอย่างยุติธรรม โดยต้องไม่ตามใจลูกจนเกินไป ไม่เข้มงวด กวดขันลูกจนเกินไป และยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของลูก ตลอดจนให้ความร่วมมือ กับลูกตามโอกาสอันควร

ครอบครัวควรแนะนำให้ลูกรู้จักเลือกคบเพื่อน คือ ให้ลูกเลือกคบเพื่อนที่ตั้งใจเรียน มี กิริยามารยาทเรียบร้อย และรู้จักทำงาน ทั้งนี้เพราะถ้าลูกคบเพื่อนดี ลูกก็มีแนวโน้มที่มี คุณลักษณะที่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ ครอบครัวควรมีการแนะนำและดูแลลูกในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ที่ลูกจะอ่าน ควรชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์พร้อมกับลูกให้มาก เพื่อจะได้มีโอกาสในการอธิบายและตีความ รวมทั้งเน้นย้ำเนื้อหาที่มีประโยชน์ให้แก่ลูกอย่าง เหมาะสม ในการแนะนำและควบคุมลูกควรชักจูงลูกให้ลูกคล้อยตามด้วยเหตุผล เพื่อที่ลูกจะได้ เห็นด้วยและยอมตามอย่างเต็มใจไม่ควรบังคับหรือเข้มงวดกับเด็กมากเกินไป

3. ครู ครูควรตระหนักว่าการปฏิบัติตัวของตนเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติของ นักเรียน ดังนั้นจึงควรปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และชี้แนะนักเรียนด้วยว่า พฤติกรรมใดที่ควรกระทำและพฤติกรรมใดที่ไม่ควรกระทำ เพื่อทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึง ปรารถนาเพิ่มมากขึ้น

4. สื่อมวลชน นักสื่อสารมวลชนควรตระหนักว่าการนำเสนอสิ่งต่างๆ ผ่านสื่อมวลชน นั้นมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของเด็ก ดังนั้นในการนำเสนอรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และ เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์จึงควรมีการนำเสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของเด็ก เพื่อที่จะทำให้นักเรียนมีต้นแบบที่ดีในการเลียนแบบคุณลักษณะที่พึงปรารถนาจากสิ่งที่สื่อนำเสนอ นอกจากนี้ควรมีการนำรายการที่มีประโยชน์แก่เด็กมานำเสนอในช่วงที่มีเด็กชมกันมากๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า โมเดลสามารถอธิบายตัวแปรคุณลักษณะที่พึงปรารถนาได้เพียง ร้อยละ 24.6 ดังนั้นโมเดลนี้จึงควรได้รับการพัฒนาและทดสอบต่อไป ซึ่งในสภาพความเป็นจริง อาจมีตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงปรารถนาจึงควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติม จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาโมเดล เพื่อให้โมเดลสามารถอธิบายคุณลักษณะที่พึง ปรารถนาได้ชัดเจนและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ผลที่ได้จากการพัฒนาโมเดลในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอายุประมาณ 15-18 ปี ซึ่งยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งปวง ดังนั้นจึงควรมีศึกษาเด็กในกลุ่มอายุอื่นดูเพื่อจะได้ดูว่าปัจจัยที่ส่งผลในเด็กแต่ละกลุ่มช่วงอายุแตกต่างกันหรือไม่ ตลอดจนเด็กและเยาวชนในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อจะได้เป็นสารสนเทศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของเด็กและเยาวชนต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว(พ.ศ. 2545-2554). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เอ็น พี กราฟฟิกส์ไชนส์.
- งามตา วนิทานนท์. (2541). ปลูกฝังเยาวชนไทยอย่างไรให้เป็นคนดี.ใน สี่ทางสร้างเยาวชนไทยในทศวรรษหน้า, หน้า 12-24. กรุงเทพฯ: สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2532). สังคมโรงเรียนกับนักเรียนวัยรุ่น.ใน สมพิศ นิชลาภานนท์ และวนิดา ตรีสวัสดิ์, บรรณาธิการ. เอกสารการสอน ชุด วิชาพฤติกรรมวัยรุ่นหน่วยที่ 1-8 . หน้า 229-239. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉันทิกา ทิมากร. (2534). การพัฒนาเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กวัยรุ่นตอนปลายที่มีบทบาททางเพศต่างกัน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชิดกลม สังทอง. (2535). การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม. (2520). จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่26. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน,อรพินทร์ ชูชม และ สุภาพร ลอยด์. (2529). การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน ของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2539). “วิธีวิทยาขั้นสูงด้านการวิจัยและสถิติ” วิธีวิทยาการวิจัย. : 1-36
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯนคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพมาศ ธีรเวคิน. (2539). จิตวิทยากับชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นิตยกุล อรรถนุพรรณ. (2529). สถานะของหญิงและชายในปัจจุบันและลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพฯนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นิภา จิรภัทร์. (2540). การควบคุมเรื่องเพศในผู้หญิงไทยปัจจุบัน : กรณีศึกษาการควบคุมเรื่องเพศในวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขามนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประเทือง ภูมิภักทราคม. (2535). การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์. ปทุมธานี : ฝ่ายเอกสารตำรา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาสงครณ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. (2530). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี พุ่มบางป่า. (2543). การวิเคราะห์เนื้อหาเว็บไซต์วาไรตี้ในด้านสังคมประกิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี งามสูตร. (2528). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- ปภาณี สุนิตวัฒนา. (2535). การพัฒนาเด็ก เยาวชนและสตรี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ผ่องพักตร์ จึงวิมุตติพันธ์. (2541). องค์ประกอบบางประการที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงในวัยรุ่นหญิง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ผนทอง พันธุ์ถ้วน. (2541). กระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจแปลงเพศของสาวประเภทสอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล, บรรณารัการ. (2541). มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539). พัฒนาการวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัทคอมฟอร์ม.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2527). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2536). จิตวิทยาครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลินี อากาศ. (2543). บทบาททางเพศแบบยืดหยุ่นในวัยเด็กตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พิจิตรา สิงห์ประสาท. (2537). ผลขององค์ประกอบทางจิตที่มีต่อเอกลักษณ์ทางเพศของเด็กชายวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- พิมลพรรณ วายจตุ. (2536). สถานการณ์และบทบาทของสตรีไทย : การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาพัฒนาการสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เพ็ญศรี พิชัยสนธิ. (2528). อนามัยครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภัสสร ลิมานนท์. (2529). การศึกษาทัศนคติและค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการสมรส. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัสสร ลิมานนท์. (2542). บทบาทเพศ สถานภาพสตรีกับการพัฒนา. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มงคล หวังสุขใจ และ ชมพู โกดิรัมย์. (2540). สังคมวิทยาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- มัลลิกา จุลละเกศ. (2508). การสำรวจความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษาเกี่ยวกับเด็กไทยในอุดมคติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชนี นพเกตุ. (2542). มนุษย์ : จิตวิทยาทางเพศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพริ้ว.
- รัชนี วารินทร์. (2531). การศึกษาลักษณะความเป็นชาย ความเป็นหญิง กับการอบรมเลี้ยงดู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลักขณา มูลศรี. (2535). การเปรียบเทียบการวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะบทบาททางเพศต่างกัน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ประทีป จินนี่. (2541). การอบรมเลี้ยงดู : รูปแบบและผลที่เกิดกับลูกรัก. ใน ชี้ทางสร้างเยาวชนไทยในทศวรรษหน้า, หน้า 1-7. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เลขาธิการคुरुสภา, สำนักงาน. (2540). จรรยาบรรณครูและมาตรฐานวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคुरुสภา.
- วรพล พรหมมิบุตร. (2531). สังคมวิทยาจุลภาค : องค์ประกอบพื้นฐานของสังคมมนุษย์. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรรณภา ลีพิทักษ์วัฒนา. (2541). ปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติเรื่องบทบาทหญิงชายของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาอนามัยครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วราภรณ์ รักวิชัย. (2528). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.

- วันतीय วาสิกะสิน. (2541). สังคมคาดหวังอย่างไรกับผู้หญิง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยาการ เชียงกุล. (2533). ปัญหาเศรษฐกิจสังคมที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: ผลิต.
- วิมลลักษณ์ ชูชาติ. (2534). การเปรียบเทียบความเป็นชายของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2538). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิธร อภิลิทธิ์นรินทร์. (2541). การขัดเกลาทางสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทรายการปกิณกะบันเทิง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2532). “โมเดลเชิงสาเหตุ : การสร้างและการวิเคราะห์” วิทยาการวิจัย 4(3) : 1-24.
- สมพร อยู่ทิม. (2529). การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภูมิหลังต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพิศ นิชลานนท์, วนิดา ตรีสวัสดิ์, บรรณาธิการ. (2532). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุกัญญา ติระวนิช และ นันทริกา คุ่มไพโรจน์. (2528). อิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย.สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานแห่งชาติ.
- สุจรีต เพียรชอบ. (2525). คุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนา. รายงานการวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันท์เอม. (2529). จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาดา สัตบุตร์. (2509). ความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่นหญิงเกี่ยวกับบทบาทของหญิงในสังคมปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัฒนา เดชชาติวงศ์ ณ อยุธยา. (2529). จิตวิทยาสตรี. สรุปรายงานการสัมมนาวิชาการเรื่อง สุขภาพกับคุณภาพชีวิตของแม่และเด็กไทย. หน้า 1-13. 13-17 ตุลาคม 2529 ณ ห้องสัมมนา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา สุภาพ. (2538). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2537). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุสัณหา ยิ้มแย้ม. (2530). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์บทบาททางเพศกับการปรับตัวต่อบทบาทการเป็นมารดาของหญิงตั้งครรภ์แรก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อนุกรรมการการศึกษา อาชีพ และวัฒนธรรม, คณะกรรมการ. (2535). ภาระงานการประชุมวิชาการเรื่องกระบวนการเรียนรู้เชิงสังคมในครอบครัวกับบทบาทหญิงชาย ; โรงแรมแมเจสติค พาเลซ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มายกราฟฟิค.
- อรวรรณ พานิชปฐมพงษ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุไร สังขนันท์. (2509). การศึกษาความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่นชายเกี่ยวกับบทบาทของผู้ชายในสังคมไทยปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษา ศรีจินดารัตน์. (2533). พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอิโก้ที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงานและการรับรู้คุณค่าของศาสนาในวัยรุ่นภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ..

ภาษาต่างประเทศ

- Alfieri,Ruble D.N. and Higgins,E.T. (1996). Gender stereotypes during Adolescence : Developmental Changes and the Transition to Junior High School.Development Psychology.32(6) : 1129-1137.
- Bakan, D. (1966). The deality of Human existence. Boston : Beacon Press.
- Baldwin, Alfred L. (1948). "Socialization and Parent Child Relationship," Child Development. 19: 127-130 ; September.
- Basow,S. (1982). "Sex-Role Stereotypes : Traditions and Alternatives, " In Psychology : It's Study and Uses. Edited by Janda H.Louis and Klenk – Mamel E.Karin.p. 118.New York : Martin's Press.
- Bem,S.L. (1975). "Sex Role Adaptability : One consequence of Psychological androgyny" Journal of Personality and Social Psychology. 31: 634-643.
- Bem,S.L. (1981). "Gender Schema Theory : A Cognitive Account of Sex Typing" Psychological Review. 88: 354-364.

- Bem, S.L. (1987). "On the Utility of Alternative Procedure for Assessing Psychological Androgyny" Journal of Consulting and Clinical Psychology. 45: 196-205.
- Bernard C.L. (1984). "The Multiple Factor of Sex Role Identification : Rapprochement of Unidimensional and Bidimensional assessment," Journal of Clinical Psychology: 986-991.
- Block, J.H. (1973). Conceptions of Sex Role : Some Cross-Cultural and Longitudinal Perspectives, "American Psychologist. 28: 515-526.
- Broom, L. and Selznick, P. (1973). Sociology : A text with adapted Readings. Fifthed. New York : Harper and Row.
- Broom, Leonard and Zelznick Philip. (1979). Sociology. New York : Harper and Row.
- Byrne, B.M. (1998). Structural Equation Modeling with LISREL, PRELIS, and SIMPLIS : Basic Concepts, Applications and Programming. NJ ; Erlbaum Associates.
- Cook, E.P. (1985). Psychological androgyny. New York : Pergamon .
- Dusek, B.J. (1987) . Adolescent Development and Behavior. New Jersey: Perntice-Hall Englewood Cliffs.
- George, Sheviakov. V and Redl Fritz. (1956). Discipline for today 's children and youth. Washigton, D.C. : Association for Supervision and Curriculum Dovelopment.
- Hurlock, E.B. (1964). Child Psychology. Auckland : McGraw-Hill.
- Huston, Aletha C. (1983). "Sex-Typing" Handbook of Child Psychology, pp. 347-450. Edited by E. Mavis Heterington. New York : John Wiley, 1983.
- Jach, Philip. W. (1969). Life in classroom . New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Katz, P.A. and Erdmann, K.R. (1997). "Development Aspects of Childhood and Adolescence" Journal of Development Psychology. 30(2) : 272-282.
- Kaplan, A.G. and Bean, J.P. ed. (1976). Beyond sex-role stereotypes : reading toward a psychology : A androgyneous perspective. Boston: Little Brown Company.
- Kaplan, Alexsandra G. and Sedney, Mary Anne. (1980). Psychology and Sex Roles : An Androgynous Perspective. Boston : Little Brown and Company.
- Lamb, Michael E. (1980). The Role of the Father in Child Devrlopment . 2nd ed. New York : John Wiley and Son.

- Linda, Brannon. (1996). Gender : Psychological Perspectives. Boston : A Simon and Schuster Company.
- Lindsey LL. (1990). Gender role a sociological perspective. United States of America : Hall.
- Lindsey, L.L. (1994). Gender Roles : A Sociological Perspective. New Jersey : Prentice-Hall.
- Mercer, Blaine E. and Merton, Robert K. (1958). The study of Society. New York : Harcourt and World.
- Roger, Everett M. (1972). Social Change in rural societies. Second Edition. New York : Appleton-Century-Crofts.
- Second, Paul F. and Backman, Carl W. (1967). Social psychology. First edition. New York : McGraw-Hill Book comp.
- Spence, Janrt T.; Helmreich, Robert; and Stapp, Joy. (1975) "Rating of Self and Peers on Sex Role Attributes and Their Relatioo to Self-Esteem and Conceptions of Masculinity and Femininity." Journal of Personlity and Social Psychology. 32 (July 1975): 19-30.
- Yamane, T. (1970). Statistics : An Introductory Analysis. New York : Harper.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

คุณลักษณะชายและหญิงไทยที่ได้จากงานวิจัยและการสนทนากลุ่ม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 คุณลักษณะชายและหญิงที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและการสนทนากลุ่ม

คุณลักษณะ	งานวิจัย							การสนทนากลุ่ม			
	มัตลิทา(2508)	อุไร(2509)	สุชาดา(2509)	สุจิต(2525)	นิത്യกุล(2529)	ฉันทิกา(2534)	วรรณภา(2534)	ร.วิภาภิเสก	ร.สาริทยา(ช)	ร.สาริทยา(ญ)	ร.เบญจมาธราชาลัย
1. เป็นผู้นำ		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
2. เป็นตัวของตัวเอง					✓	✓		✓		✓	✓
3. กล้ายืนยันในความคิดของตน					✓	✓					
4. มั่นใจในตัวเอง			✓		✓				✓	✓	✓
5. พึ่งตนเองได้					✓	✓					
6. กล้าพูด กล้าแสดงออก					✓		✓	✓	✓	✓	
7. ทะเยอทะยาน					✓					✓	
8. ชอบบีบบังคับผู้อื่น					✓						
9. ชอบบงการชักนำหรือมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น					✓						
10. เคารพในสิทธิของผู้อื่น*									✓		
11. กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง				✓	✓		✓				
12. ตัดสินใจได้รวดเร็ว					✓						
13. ตัดสินใจได้ดี				✓							
14. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี	✓				✓						
15. มีการวางแผนล่วงหน้า*									✓		
16. มีสติสัมปชัญญะ				✓							
17. ควบคุมสติได้ในยามคับขัน					✓	✓					
18. เปิดเผย			✓	✓	✓						
19. ก้าวร้าว					✓						
20. ชอบกีฬา						✓	✓				
21. ร่างกายแข็งแรง				✓							
22. เข้มแข็ง				✓	✓	✓	✓			✓	
23. มีความหนักแน่นอดทน				✓					✓	✓	
24. รู้จักอดกลั้น				✓						✓	
25. ไม่ท้อแท้ง่าย				✓							

ตารางที่ 25 (ต่อ)

คุณลักษณะ	งานวิจัย							การสนทนากลุ่ม			
	มัลลิกา(2508)	อุไร(2509)	สุชาดา(2509)	สุจิต(2525)	นิത്യกุล(2529)	ฉันทิกา(2534)	วรรณภา(2534)	รร.พิพิธภิเศก	รร.สาทรวิทยา(ช)	รร.สาทรวิทยา(ญ)	รร.เบญจมาศาลัย
26. มีเหตุผล	✓			✓	✓						
27. รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ทั่วไป					✓						
28. อยากรู้้อยากเห็น		✓			✓						
29. มีไหวพริบดี	✓				✓					✓	
30. เฉลียวฉลาด	✓							✓		✓	✓
31. มีความสามารถรอบด้าน									✓	✓	✓
32. ช่างคิด					✓	✓	✓				
33. ช่างประดิษฐ์					✓		✓				
34. ขยันหมั่นเพียร							✓	✓	✓		
35. มีความมานะพยายาม				✓							
36. มีความรับผิดชอบ					✓			✓			✓
37. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				✓	✓		✓		✓		✓
38. คล่องแคล่ว ว่องไว				✓	✓		✓				
39. กล้าหาญ				✓	✓	✓	✓				
40. สุขุม รอบคอบ				✓	✓			✓	✓		✓
41. รู้จักยั้งคิด				✓							
42. รู้จักขวยใจโอกาส				✓	✓						
43. ชอบแข่งขัน					✓	✓					
44. ชอบเอาชนะ					✓	✓					
45. มีวิสัยทัศน์				✓	✓						
46. เก็บความรู้สึกรู้สึกได้				✓							
47. ควบคุมอารมณ์ได้	✓								✓		
48. มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง				✓	✓		✓				
49. เกร่งขี้ม				✓	✓						
50. ไม่ประกาศหรืออวด ความสามารถของตน					✓			✓		✓	

ตารางที่ 25 (ต่อ)

คุณลักษณะ	งานวิจัย							การสนทนากลุ่ม			
	มัลลิกา(2508)	อุไร(2509)	สุชาดา(2509)	สุจิต(2525)	นิตย์กุล(2529)	ฉันทิกา(2534)	วรรณภา(2534)	รร.ทวีธาภิเศก	รร.สารวิทยา(ช)	รร.สารวิทยา(ญ)	รร.เบญจมาชลาสัย
51. มีความภูมิใจและทรงงในตนเอง	✓					✓					
52. รู้จักกาลเทศะ	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
53. วางตัวได้เหมาะสม*										✓	✓
54. รักษานวลสงวนตัว*										✓	
55. กระตือรือร้น					✓						
56. ตรงต่อเวลา				✓							
57. ปกป้องคุ้มครองผู้อื่นได้		✓	✓					✓			
58. ใช้คำหยาบคาย					✓						
59. เชื้อเรื่องเครื่องรางของขลัง					✓						
60. รักความยุติธรรม				✓							
61. สง่าผ่าเผย*								✓			
62. ให้เกียรติเพศตรงข้าม		✓						✓	✓	✓	✓
63. รักความยุติธรรม				✓							
64. มีความรู้สึกไวต่อความต้องการของผู้อื่น					✓						
65. รักษาหัวใจของผู้อื่น					✓				✓	✓	✓
66. ไม่กดขี่ข่มเหงผู้อื่น*								✓	✓		
67. ละเอียดอ่อน					✓	✓	✓				
68. อารมณ์อ่อนไหวง่าย					✓		✓				
69. ร้องไห้ง่าย					✓						
70. เมตตากรุณา				✓	✓	✓				✓	
71. ซื่อสัตย์สุจริต			✓	✓							
72. เขื่อเพื่อแม่				✓						✓	
73. ช่างสงสัย					✓						
74. มีความเสียสละ		✓							✓		✓

ตารางที่ 25 (ต่อ)

คุณลักษณะ	งานวิจัย							การสนทนากลุ่ม			
	มัลลิกา(2508)	อุไร(2509)	สุชดา(2509)	สุจิต(2525)	นิธย์กุล(2529)	ฉันทิกา(2534)	วรรณภา(2534)	รร.ทวีธาภิเศก	รร.สาทรวิทยา(ช)	รร.สาทรวิทยา(ญ)	รร.เบญจมาศราชาลัย
75. ใจกว้าง*								✓		✓	✓
76. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น		✓		✓				✓	✓		
77. ชอบช่วยเหลือผู้อื่น*										✓	✓
78. เข้าใจผู้อื่น					✓	✓					
79. จริงใจกับผู้อื่น*										✓	✓
80. เห็นอกเห็นใจผู้อื่น					✓	✓					
81. เป็นที่ปรึกษาที่ดี *								✓		✓	
82. ให้อภัยผู้อื่น					✓						
83. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	✓			✓				✓		✓	
84. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี				✓							
85. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น*											✓
86. มีอัธยาศัยดี				✓							
87. รู้จักประนีประนอม							✓				
88. รู้จักให้อภัยผู้อื่น					✓			✓			
89. ช่างเกรงใจ					✓						
90. ช่างปรนนิบัติ					✓						
91. ช่างประจบเอาใจ					✓						
92. ร่าเริง มีชีวิตชีวา				✓	✓	✓		✓	✓		
93. ซื่อาย					✓						
94. ช่างวิตกกังวล					✓						
95. ตื่นเต้นง่าย					✓						
96. หวาดกลัวง่าย					✓						
97. สุขภาพ		✓		✓	✓	✓					
98. อ่อนโยน		✓	✓		✓						
99. ยิ้มง่าย					✓			✓	✓		

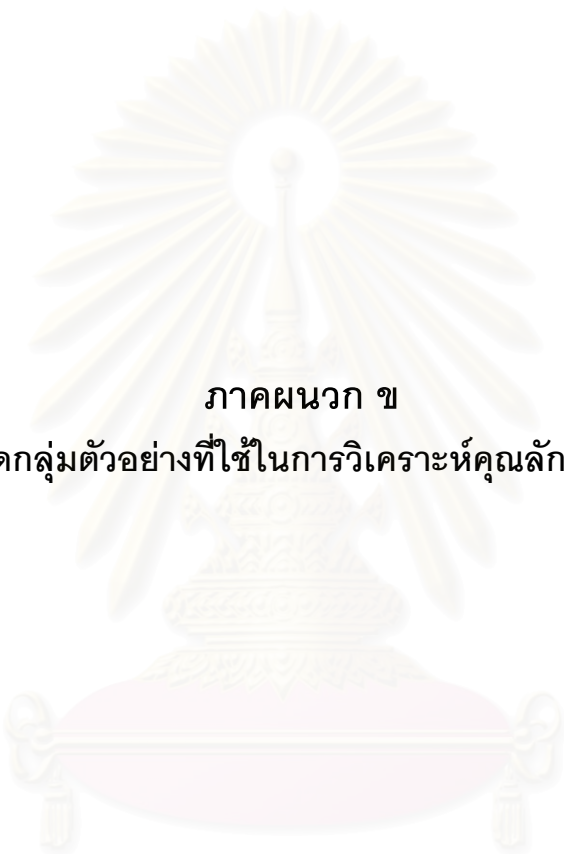
ตารางที่ 25 (ต่อ)

คุณลักษณะ	งานวิจัย							การสนทนากลุ่ม			
	มัลลิกา(2508)	อุไร(2509)	สุชาดา(2509)	สุจิต(2525)	นิตยกุล(2529)	ฉันทิกา(2534)	วรรณภา(2534)	รร.ทวีธาภิเศก	รร.สารวิทยา(ช)	รร.สารวิทยา(ญ)	รร.เบญจมาชราชลัย
100. มีอารมณ์ขัน					✓			✓	✓		
101. เรียบร้อย	✓	✓		✓	✓	✓					
102. อ่อนน้อมถ่อมตน		✓		✓	✓	✓	✓				
103. นุ่มนวล					✓	✓	✓				
104. อัจฉกา้ง					✓						
105. ใจน้อย					✓						
106. มีเสน่ห์					✓						
107. น่ารัก					✓		✓			✓	
108. หน้าตาดี *								✓			
109. ชอบคลุกคลีแสดงความ รักต่อผู้อื่น					✓						
110. เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผู้อื่นทำ ให้					✓					✓	✓
111. กตัญญูรู้คุณ				✓				✓	✓	✓	✓
112. มีความเคารพผู้มีอาวุโส				✓		✓		✓	✓	✓	✓
113. เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อ แม่								✓	✓	✓	✓
114. รักเด็ก					✓		✓				
115. ฟังพวาผู้อื่น					✓						
116. ยอมผู้อื่น					✓						
117. ฟังพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่					✓						
118. เชื่อเรื่องโชคชะตาวิชาดี					✓						
119. โดดเด เปลี่ยนใจง่าย					✓						
120. ชอบการเินยอม					✓						
121. ชอบปลอบใจผู้อื่น					✓						

ตารางที่ 25 (ต่อ)

คุณลักษณะ	งานวิจัย							การสนทนากลุ่ม			
	มัลลิกา(2508)	อุไร(2509)	สุชาดา(2509)	สุจิต(2525)	นิตยกุล(2529)	ฉันทิกา(2534)	วรรณภา(2534)	รร.ทวิธาภิเศก	รร.สารวิทยา(ช)	รร.สารวิทยาญ)	รร.เบญจมาชาลัย
122. ให้ความรักและความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับบ้านและครอบครัว		✓			✓		✓	✓	✓		✓
123. เอาใจใส่ความเป็นอยู่ของผู้อื่น					✓						
124. ช่างพูดคุย					✓			✓	✓	✓	
125. พูดจาไพเราะอ่อนหวาน					✓		✓				
126. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนศาสนา					✓						
127. แต่งกายสะอาด			✓	✓				✓		✓	
128. มองโลกในแง่ดี				✓							
129. ยอมรับความจริง*									✓		
130. คิดดี คิดชอบ				✓					✓		
132. ประหยัด*								✓	✓		
133. มีความรักและห่วงใยในวัฒนธรรมไทย				✓							

* คุณลักษณะใหม่ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

ภาคผนวก ข

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงปรารถนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงปรารถนา

ขั้นที่ 1 แบ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2544 ตามประเภทของโรงเรียนออกเป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนชายล้วน และโรงเรียนหญิงล้วน เพื่อสุ่มเลือกโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขั้นที่ 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane(1970)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร

N = ขนาดของประชากร ($N=110,109$)

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ($e=.05$)

แทนค่าตามสูตร

$$n = \frac{110,109}{1+110,109(.05)^2}$$

จากการคำนวณตามสูตรได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คนปรับเป็น 400 คน

ขั้นที่ 3 คำนวณสัดส่วนของประชากรในแต่ละประเภทของโรงเรียน ได้สัดส่วนของประชากรในแต่ละประเภทของโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนสหศึกษา : โรงเรียนชายล้วน : โรงเรียนหญิงล้วน

7 : 1 : 1

ขั้นที่ 4 ทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละประเภทด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจับฉลากประเภทละ 4 โรงเรียน ได้โรงเรียนในแต่ละประเภทดังนี้

โรงเรียนสหศึกษา ได้แก่ โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย โรงเรียนนทวีวิทยา

โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

โรงเรียนชายล้วน ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนวัดราชบพิธ

โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร โรงเรียนปทุมคงคา

โรงเรียนหญิงล้วน ได้แก่ โรงเรียนสตรีศรีปสรสวรรค์ โรงเรียนศึกษานารี

โรงเรียนสตรีวัดระฆัง โรงเรียนสายน้ำผึ้ง

ตารางที่ 26 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ

ประเภทโรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน)	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน)
สหศึกษา	84,744	91	312	4
ชายล้วน	11,971	11	44	4
หญิงล้วน	13,394	10	44	4

ขั้นที่ 5 ทำการสุ่มนักเรียนในแต่ละโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยแบ่งแยกเป็นเพศหญิงและเพศชายในโรงเรียนประเภทต่างๆ เพื่อให้ได้สัดส่วนที่เท่ากันในแต่ละตัวแปรดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 27 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของโรงเรียน

เพศ	ประเภทของ โรงเรียน	ประเภทของตัวแปร		รวม
		คุณลักษณะที่พึง ปรารถนาของชาย	คุณลักษณะที่พึง ปรารถนาของหญิง	
ชาย	ชายล้วน	22	22	44
	สหศึกษา	78	78	156
หญิง	หญิงล้วน	22	22	44
	สหศึกษา	78	78	156
รวม		200	200	

ภาคผนวก ค
แนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

1. เริ่มต้นการสนทนาเพื่อสร้างความคุ้นเคยและบรรยากาศในการสนทนากลุ่ม

- 1.1 กล่าวต้อนรับและขอบคุณผู้เข้าร่วมสนทนาที่ให้ความร่วมมือ
- 1.2 ชี้แจงเหตุผลและวัตถุประสงค์ในการเชิญเข้าร่วมสนทนา
- 1.3 แนะนำคณะผู้วิจัย (ชื่อ นามสกุล และสถานศึกษา)
- 1.4 ขอให้ผู้เข้าร่วมสนทนาแนะนำชื่อเล่น และระดับชั้นที่ศึกษา
- 1.5 ขอให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ด้วยข้อมูลที่เป็นจริง เพราะความคิดเห็นของน้องๆ ไม่มีถูกไม่มีผิด และความคิดเห็นที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไป
- 1.6 ขออนุญาตบันทึกเทป และจดคำสนทนา
- 1.7 เริ่มคำถามอุ่นเครื่อง โดยการถามคำถามดังนี้
 - น้องกำลังจะโตขึ้นไปเป็นผู้ใหญ่ น้องเคยคิดไหมว่าเวลาน้องโตขึ้น น้องเป็นผู้หญิง/ชายที่มีคุณลักษณะอย่างไร

2. เริ่มถามคำถามหลัก

ประเด็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายไทย

- 2.1 ผู้ชายที่น้องประทับใจ หรืออยากเป็นแบบเขาคือใคร
- 2.2 เขามีลักษณะเด่นอย่างไรถึงทำให้น้องประทับใจ หรืออยากเป็นแบบเขา
- 2.3 น้องคิดว่าผู้ชายไทยควรมีลักษณะอย่างไร
- 2.4 สรุปแล้วในแง่ของรูปร่างหน้าตาน้องคิดว่าผู้ชายไทยควรมีลักษณะเด่นอย่างไร
- 2.5 แล้วในแง่นิสัยใจคอละควรมีลักษณะเด่นอย่างไร
- 2.6 แล้วในแง่กิริยาท่าทางละควรมีลักษณะเด่นอย่างไร
- 2.7 แล้วน้องคิดว่าเขาควรจะมีปฏิบัติต่อพ่อแม่เขาอย่างไร
- 2.8 แล้วถ้าเขามีพี่-น้องละเขาควรจะมีปฏิบัติต่อพี่-น้องเขาอย่างไร
- 2.9 แล้วถ้าเขามีเพื่อนละเขาควรจะมีปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร
- 2.10 แล้วน้องคิดว่าเขาควรจะมีปฏิบัติต่อเพศตรงข้ามอย่างไร
- 2.11 แล้วน้องคิดว่าเขาควรจะมีปฏิบัติต่อครูอย่างไร

ประเด็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงไทย

- 2.1 ผู้หญิงที่น้องประทับใจ หรืออยากเป็นแบบเขาคือใคร
- 2.2 เขามีลักษณะเด่นอย่างไรถึงทำให้น้องประทับใจ หรืออยากเป็นแบบเขา
- 2.3 น้องคิดว่าผู้หญิงไทยควรมีลักษณะอย่างไร
- 2.4 สรุปแล้วในแง่ของรูปร่างหน้าตาน้องคิดว่าผู้หญิงไทยควรมีลักษณะเด่นอย่างไร
- 2.5 แล้วในแง่นิสัยใจคอละควรมีลักษณะเด่นอย่างไร
- 2.6 แล้วในแง่กิริยาท่าทางละควรมีลักษณะเด่นอย่างไร
- 2.7 แล้วน้องคิดว่าเขาควรจะปฏิบัติต่อพ่อแม่เขาอย่างไร
- 2.8 แล้วถ้าเขามีพี่-น้องละเขาควรจะปฏิบัติต่อพี่-น้องเขาอย่างไร
- 2.9 แล้วถ้าเขามีเพื่อนละเขาควรที่จะปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร
- 2.10 แล้วน้องคิดว่าเขาควรจะปฏิบัติต่อเพศตรงข้ามอย่างไร
- 2.11 แล้วน้องคิดว่าเขาควรจะปฏิบัติต่อครูอย่างไร

3. คำถามผ่อนคลายและกล่าวแสดงความขอบคุณ

- 3.1 เริ่มคำถามผ่อนคลายบรรยากาศ โดยถามคำถามดังนี้
 - น้องๆ คิดว่าผู้หญิง/ผู้ชายในฝันของเรานั้นที่เราคาดหวังกันมีทางเป็นไปได้หรือเปล่า
- 3.2 กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมสนทนา และมอบของที่ระลึกให้แก่ผู้เข้าร่วมสนทนาทุกคน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายไทย

สวัสดีน้องๆ ที่รักทุกคน แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจความคิดเห็นของน้องๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับผู้ชายไทย จึงขอความกรุณาให้น้องๆ ตอบแบบสอบถามนี้ตามความคิดเห็นของน้องๆ ให้ตรงกับความคิดเห็นของน้องๆ มากที่สุด และไม่ต้องเกรงว่าความคิดเห็นของน้องๆ จะแตกต่างจากความคิดเห็นของเพื่อน รวมทั้งไม่ต้องกังวลว่าคำตอบนั้นจะถูกหรือผิด เพราะคำตอบที่ถูกต้องก็คือคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของน้องๆ นั่นเอง โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีข้อคำถามทั้งหมด 133 ข้อ ขอให้ น้อง ๆ ตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อนะคะ

ขอขอบคุณน้องๆ อย่างยิ่งในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ และขออวยพรให้น้องๆ ประสบความสำเร็จในการเรียนสมตามความตั้งใจทุกประการ

คำชี้แจง ขอให้น้องๆ ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่มีเลขตรงกับระดับความคิดเห็นของน้องๆ โดยพิจารณาว่าคุณลักษณะแต่ละลักษณะในแบบสอบถาม เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายไทยมากน้อยเพียงไร ในอัตราส่วนตั้งแต่ 1 ถึง 5 เมื่อให้

คะแนน 1 คะแนน หมายความว่า น้องคิดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายไทย **น้อยที่สุด**

คะแนน 2 คะแนน หมายความว่า น้องคิดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายไทย **น้อย**

คะแนน 3 คะแนน หมายความว่า น้องคิดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายไทย **ปานกลาง**

คะแนน 4 คะแนน หมายความว่า น้องคิดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายไทย **มาก**

คะแนน 5 คะแนน หมายความว่า น้องคิดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายไทย **มากที่สุด**

คำชี้แจง นื่องคิดว่าคุณลักษณะต่อไปนี้เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับผู้ชายไทยเพียงไร

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. เป็นผู้นำ					
2. เป็นตัวของตัวเอง					
3. กล้ายืนยันในความคิดของตน					
4. มั่นใจในตัวเอง					
5. พึ่งตนเองได้					
6. กล้าพูด กล้าแสดงออก					
7. ทะเยอทะยาน					
8. ชอบบีบบังคับผู้อื่น					
9. ขอบบ่งการชักนำหรือมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น					
10. เคารพในสิทธิของผู้อื่น					
11. กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง					
12. ตัดสินใจได้รวดเร็ว					
13. ตัดสินใจได้ดี					
14. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี					
15. มีการวางแผนล่วงหน้า					
16. มีสติสัมปชัญญะ					
17. ควบคุมสติได้ในยามคับขัน					
18. เปิดเผย					
19. ก้าวร้าว					
20. ชอบกีฬา					
21. ร่างกายแข็งแรง					
22. เข้มแข็ง					
23. มีความหนักแน่นอดทน					
24. รู้จักอดกลั้น					
25. ไม่ท้อแท้ง่าย					
26. มีเหตุผล					
27. รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ทั่วไป					

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
28. อยากรู้ อยากเห็น					
29. มีไหวพริบดี					
30. เฉลียวฉลาด					
31. มีความสามารถรอบด้าน					
32. ช่างคิด					
33. ช่างประดิษฐ์					
34. ขยันหมั่นเพียร					
35. มีความมานะพยายาม					
36. มีความรับผิดชอบ					
37. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
38. คล่องแคล่ว ว่องไว					
39. กล้าหาญ					
40. สุขุม รอบคอบ					
41. รู้จักยั้งคิด					
42. รู้จักขวยโอกาส					
43. ขอบแข่งขัน					
44. ขอบเอาชนะ					
45. มีวิสัยทัศน์					
46. เก็บความรู้สึกได้					
47. ควบคุมอารมณ์ได้					
48. มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง					
49. เคร่งขรึม					
50. ไม่ประกาศหรืออวด ความสามารถของตน					
51. มีความภูมิใจและทรงงในตนเอง					
52. รู้จักกาลเทศะ					
53. วางตัวได้เหมาะสม					
54. รักษานวลสงวนตัว					
55. กระตือรือร้น					
56. ตรงต่อเวลา					

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
57. ปกป้องคุ้มครองผู้อื่นได้					
58. ใช้คำหยาบคาย					
59. เชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง					
60. รักความยุติธรรม					
61. สง่าผ่าเผย					
62. ให้เกียรติเพศตรงข้าม					
63. รักความยุติธรรม					
64. มีความรู้สึกไวต่อความต้องการ ของผู้อื่น					
65. รักษาหัวใจของผู้อื่น					
66. ไม่กดขี่ข่มเหงผู้อื่น					
67. ละเอียดอ่อน					
68. อารมณ์อ่อนไหวง่าย					
69. ร้องไห้ง่าย					
70. เมตตากรุณา					
71. ซื่อสัตย์สุจริต					
72. เคื้อเพื่อเผื่อแผ่					
73. ช่างสงสาร					
74. มีความเสียสละ					
75. ใจกว้าง					
76. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น					
77. ขอบช่วยเหลือผู้อื่น					
78. เข้าใจผู้อื่น					
79. จริงใจกับผู้อื่น					
80. เห็นอกเห็นใจผู้อื่น					
81. เป็นที่ปรึกษาที่ดี					
82. ให้อภัยผู้อื่น					
83. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย					
84. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี					
85. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
86. มีอิทธิพลดี					
87. รู้จักประณีประนอม					
88. รู้จักให้อภัยผู้อื่น					
89. ช่างเกรงใจ					
90. ช่างปรนนิบัติ					
91. ช่างประจบเอาใจ					
92. ร่าเริง มีชีวิตชีวา					
93. ซื่อาย					
94. ช่างวิตกกังวล					
95. ตื่นเต้นง่าย					
96. หวาดกลัวง่าย					
97. สุขภาพ					
98. อ่อนโยน					
99. ยิ้มง่าย					
100. มีอารมณ์ขัน					
101. เรียบร้อย					
102. อ่อนน้อมถ่อมตน					
103. นุ่มนวล					
104. อิจฉาเก่ง					
105. ใจน้อย					
106. มีเสน่ห์					
107. น่ารัก					
108. หน้าตาดี					
109. ชอบคลุกคลีแสดงความรักต่อผู้อื่น					
110. เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผู้อื่นทำให้					
111. กตัญญูรู้คุณ					
112. มีความเคารพผู้มีอาวุโส					
113. เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่					

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
114. รักเด็ก					
115. ฟังพาผู้อื่น					
116. ยอมผู้อื่น					
117. ฟังพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่					
118. เชื่อเรื่องโชคชะตาราศี					
119. โลกเปลี่ยนใจง่าย					
120. ชอบการเินยอ					
121. ชอบปลอบใจผู้อื่น					
122. ให้ความรักและความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับบ้านและครอบครัว					
123. เอาใจใส่ความเป็นอยู่ของผู้อื่น					
124. ซ้ำงพูดคุย					
125. พุดจาไพเราะอ่อนหวาน					
126. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนศาสนา					
127. แต่งกายสะอาด					
128. มองโลกในแง่ดี					
129. ยอมรับความจริง					
130. คิดดี คิดชอบ					
131. ไม่เยอหยิ่ง					
132. ประหยัด					
133. มีความรักและห่วงแหนในวัฒนธรรมไทย					

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงไทย

สวัสดีน้องๆ ที่รักทุกคนแบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจความคิดเห็นของน้องๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงไทย จึงขอความกรุณาให้น้องๆ ตอบแบบสอบถามนี้ตามความคิดเห็นของน้องๆ ให้ตรงกับความคิดเห็นของน้องๆ มากที่สุด และไม่ต้องเกรงว่าความคิดเห็นของน้องๆ จะแตกต่างจากความคิดเห็นของเพื่อน รวมทั้งไม่ต้องกังวลว่าคำตอบนั้นจะถูกหรือผิด เพราะคำตอบที่ถูกต้องก็คือคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของน้องๆ นั่นเอง โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีข้อความทั้งหมด 133 ข้อ ขอให้ให้น้องๆ ตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อนะคะ

ขอขอบคุณน้องๆ อย่างยิ่งในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ และขออวยพรให้น้องๆ ประสบความสำเร็จในการเรียนสมตามความตั้งใจทุกประการ

คำชี้แจง ขอให้น้องๆ ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่มีเลขตรงกับระดับความคิดเห็นของน้องๆ โดยพิจารณาว่าคุณลักษณะแต่ละลักษณะในแบบสอบถาม เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิงไทยมากน้อยเพียงไร ในอัตราส่วนตั้งแต่ 1 ถึง 5 เมื่อให้

คะแนน 1 คะแนน หมายความว่า น้องคิดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิงไทย **น้อยที่สุด**

คะแนน 2 คะแนน หมายความว่า น้องคิดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิงไทย **น้อย**

คะแนน 3 คะแนน หมายความว่า น้องคิดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิงไทย **ปานกลาง**

คะแนน 4 คะแนน หมายความว่า น้องคิดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิงไทย **มาก**

คะแนน 5 คะแนน หมายความว่า น้องคิดว่าคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิงไทย **มากที่สุด**

คำชี้แจง นื่องคิดว่าคุณลักษณะต่อไปนี้ของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงไทยเพียงไร

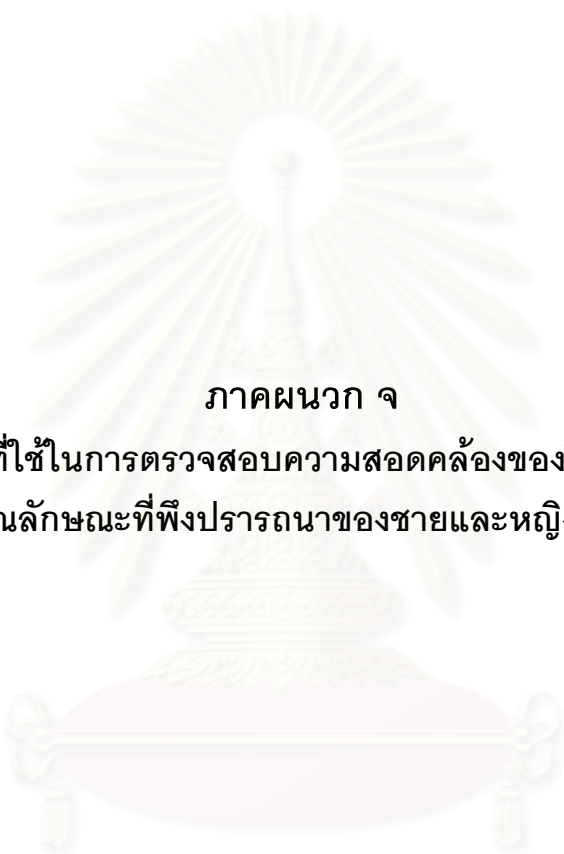
คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. เป็นผู้นำ					
2. เป็นตัวของตัวเอง					
3. กล้ายืนยันในความคิดของตน					
4. มั่นใจในตัวเอง					
5. พึ่งตนเองได้					
6. กล้าพูด กล้าแสดงออก					
7. ทะเยอทะยาน					
8. ชอบบิบบังคับผู้อื่น					
9. ชอบบงการชักนำหรือมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น					
10. เคารพในสิทธิของผู้อื่น					
11. กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง					
12. ตัดสินใจได้รวดเร็ว					
13. ตัดสินใจได้ดี					
14. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี					
15. มีการวางแผนล่วงหน้า					
16. มีสติสัมปชัญญะ					
17. ควบคุมสติได้ในยามคับขัน					
18. เปิดเผย					
19. ก้าวร้าว					
20. ชอบกีฬา					
21. ร่างกายแข็งแรง					
22. เข้มแข็ง					
23. มีความหนักแน่นอดทน					
24. รู้จักอดกลั้น					
25. ไม่ท้อแท้ง่าย					
26. มีเหตุผล					
27. รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ทั่วไป					

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
28. อยากรู้ อยากเห็น					
29. มีไหวพริบดี					
30. เฉลียวฉลาด					
31. มีความสามารถรอบด้าน					
32. ช่างคิด					
33. ช่างประดิษฐ์					
34. ขยันหมั่นเพียร					
35. มีความมานะพยายาม					
36. มีความรับผิดชอบ					
37. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
38. คล่องแคล่ว ว่องไว					
39. กล้าหาญ					
40. สุขุม รอบคอบ					
41. รู้จักยั้งคิด					
42. รู้จักขวยโอกาส					
43. ขอบแข่งขัน					
44. ขอบเอาชนะ					
45. มีวิสัยทัศน์					
46. เก็บความรู้สึกได้					
47. ควบคุมอารมณ์ได้					
48. มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง					
49. เคร่งขรึม					
50. ไม่ประกาศหรืออวด ความสามารถของตน					
51. มีความภูมิใจและทรงงในตนเอง					
52. รู้จักกาลเทศะ					
53. วางตัวได้เหมาะสม					
54. รักษานวลสงวนตัว					
55. กระตือรือร้น					
56. ตรงต่อเวลา					

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
57. ปกป้องคุ้มครองผู้อื่นได้					
58. ใช้คำหยาบคาย					
59. เชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง					
60. รักความยุติธรรม					
61. ส่งผ่าเผย					
62. ให้เกียรติเพศตรงข้าม					
63. รักความยุติธรรม					
64. มีความรู้สึกไวต่อความต้องการของผู้อื่น					
65. รักษาหัวใจของผู้อื่น					
66. ไม่กดขี่ข่มเหงผู้อื่น					
67. ละเอียดอ่อน					
68. อารมณ์อ่อนไหวง่าย					
69. ร้องไห้ง่าย					
70. เมตตากรุณา					
71. ซื่อสัตย์สุจริต					
72. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
73. ช่างสงสาร					
74. มีความเสียสละ					
75. ใจกว้าง					
76. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น					
77. ขอบช่วยเหลือผู้อื่น					
78. เข้าใจผู้อื่น					
79. จริงใจกับผู้อื่น					
80. เห็นอกเห็นใจผู้อื่น					
81. เป็นที่ปรึกษาที่ดี					
82. ให้อภัยผู้อื่น					
83. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย					
84. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี					
85. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
86. มีอิทธิพลดี					
87. รู้จักประณีประนอม					
88. รู้จักให้อภัยผู้อื่น					
89. ช่างเกรงใจ					
90. ช่างปรนนิบัติ					
91. ช่างประจบเอาใจ					
92. ร่าเริง มีชีวิตชีวา					
93. ซื่อาย					
94. ช่างวิตกกังวล					
95. ตื่นเต้นง่าย					
96. หวาดกลัวง่าย					
97. สุขภาพ					
98. อ่อนโยน					
99. ยิ้มง่าย					
100. มีอารมณ์ขัน					
101. เรียบร้อย					
102. อ่อนน้อมถ่อมตน					
103. นุ่มนวล					
104. อัจฉกา้ง					
105. ใจน้อย					
106. มีเสน่ห์					
107. น่ารัก					
108. หน้าตาดี					
109. ชอบคลุกคลีแสดงความรักต่อผู้อื่น					
110. เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผู้อื่นทำให้					
111. กตัญญูรู้คุณ					
112. มีความเคารพผู้มีอาวุโส					
113. เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่					

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
114. รักเด็ก					
115. ฟังพาผู้อื่น					
116. ยอมผู้อื่น					
117. ฟังพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่					
118. เชื่อเรื่องโชคชะตาราศี					
119. โลกเปลี่ยนใจง่าย					
120. ชอบการเินยอ					
121. ชอบปลอบใจผู้อื่น					
122. ให้ความรักและความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับบ้านและครอบครัว					
123. เอาใจใส่ความเป็นอยู่ของผู้อื่น					
124. ช่างพูดคุย					
125. พุดจาไพเราะอ่อนหวาน					
126. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนศาสนา					
127. แต่งกายสะอาด					
128. มองโลกในแง่ดี					
129. ยอมรับความจริง					
130. คิดดี คิดชอบ					
131. ไม่เย่อหยิ่ง					
132. ประหยัด					
133. มีความรักและห่วงแหนในวัฒนธรรมไทย					

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล เชิงสาเหตุ
คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สวัสดีครับน้องๆ ที่รักทุกคน แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะชายและหญิงที่พึงปรารถนาตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร จึงขอความกรุณาให้น้องๆ ตอบแบบสอบถามตรงตามความเป็นจริงให้มากที่สุด โดยแบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบไปด้วยแบบสอบถามทั้งหมด 8 ชุด ขอให้น้องๆ ตั้งใจทำแบบสอบถามและตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อนะครับ เพราะว่าถ้าน้องๆ ไม่ตั้งใจทำแบบสอบถาม ข้อมูลที่พี่ได้มาอาจจะให้ผลการวิจัยที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้ข้อสรุปไม่ตรงกับความเป็นจริงได้นะครับและถ้าน้องๆ ตอบแบบสอบถามไม่ครบทุกข้อแบบสอบถามที่ได้มานั้นจะใช้ประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เลยนะครับ

พี่ขอขอบคุณน้องๆ อย่างยิ่งในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ และขออวยพรให้น้องๆ ประสบความสำเร็จในการเรียนสมความตั้งใจทุกประการนะครับ

นายชนะศึก นิชานนท์
นิสิตภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ข้อมูลส่วนตัว

เพศ ชาย หญิง

ประเภทของโรงเรียนที่ศึกษา โรงเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน โรงเรียนสหศึกษา

2. การอบรมเลี้ยงดู

ตัวอย่าง

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของทุกตัวเลือกในแต่ละข้อ ที่ตรงกับความเป็นจริง โดยพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้นักเรียนได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่ของนักเรียนหรือไม่ และความถี่มากน้อยเพียงใดในแต่ละตัวเลือก

ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อยครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
1. เมื่อนักเรียนมีความคิดเห็นไม่ตรงกับพ่อแม่ พ่อแม่จะปฏิบัติอย่างไรกับนักเรียน				
ก. ตำหนิและว่ากล่าว.....✓...
ข. รับฟังอย่างมีเหตุผล.....✓...
ค. เฉยๆ.....✓...

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของทุกตัวเลือกในแต่ละข้อ ที่ตรงกับความเป็นจริง โดยพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ นักเรียนได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่ของนักเรียนหรือไม่ และความถี่มากน้อยเพียงใดในแต่ละตัวเลือก

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
1. เมื่อนักเรียนมีความคิดเห็นไม่ตรงกับพ่อแม่ พ่อแม่จะปฏิบัติอย่างไรกับนักเรียน ก. ตำหนิและว่ากล่าว..... ข. รับฟังอย่างมีเหตุผล..... ค. เฉยๆ.....
2. เมื่อนักเรียนทำผิดพ่อแม่จะปฏิบัติอย่างไรก่อนลงโทษ ก. เรียกมาดุและว่ากล่าว..... ข. ฟังคำอธิบาย..... ค. เฉย.....
3. ทุกครั้งที่นักเรียนทะเลาะกับพี่น้อง พ่อแม่จะปฏิบัติอย่างไร ก. ดุและสั่งให้เลิกทะเลาะกัน..... ข. ถามสาเหตุและตักเตือน..... ค. ปล่อยให้ทะเลาะกัน.....
4. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายงานหนึ่งๆ จาก พ่อแม่แล้วลืมทำ พ่อแม่จะปฏิบัติอย่างไร ก. ดุทันที..... ข. ถามเหตุผล..... ค. วางเฉยไม่ซักถาม.....
5. เมื่อใกล้สอบนักเรียนต้องดูตำราเตรียมตัวสอบพ่อแม่จะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร ก. บังคับให้อ่านหนังสือ..... ข. แนะนำให้อ่านหนังสือ..... ค. ไม่เคยสนใจ.....
6. เวลาทำการบ้านพ่อแม่จะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร ก. บังคับให้ทำจนเสร็จ..... ข. อธิบายให้ฟัง..... ค. ไม่สนใจ.....

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
<p>7. ขณะที่นักเรียนต้องแต่งตัวออกนอกบ้านไปเที่ยวพ่อแม่จะทำอย่างไร</p> <p>ก. บังคับให้ใส่ชุดตามที่จัดให้.....</p> <p>ข. ดูว่าแต่งตัวเหมาะสมหรือไม่.....</p> <p>ค. ไม่สนใจนักเรียนว่าจะใส่ชุดอะไร.....</p>
<p>8. เมื่อเวลานักเรียนเดินตากฝนหรือตากแดดจนทำให้ไม่สบายเมื่อพ่อแม่ทราบจะปฏิบัติอย่างไร</p> <p>ก. ดูแลหรือตำหนิตันที.....</p> <p>ข. พาไปหาหมอ.....</p> <p>ค. ให้ไปหยิบยารับประทานเอง.....</p>
<p>9. เมื่อนักเรียนไปเที่ยวเล่นหลังจากโรงเรียนเลิกตอนเย็นเมื่อกลับถึงบ้าน ผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร</p> <p>ก. ทำโทษทันที.....</p> <p>ข. เรียกมาสอบถาม.....</p> <p>ค. เฉย ไม่สนใจ.....</p>
<p>10. เมื่อมีญาติผู้ใหญ่หรือเพื่อนสนิทของพ่อแม่มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน พ่อแม่จะปฏิบัติเช่นไร</p> <p>ก. สั่งให้นักเรียนยกน้ำมาให้.....</p> <p>ข. แนะนำให้รู้จัก.....</p> <p>ค. ให้ออกไปเล่น.....</p>
<p>11. เมื่อเพื่อนของนักเรียนมีปัญหาเดือดร้อน และนักเรียนได้นำมาเล่าให้พ่อแม่ฟัง พ่อแม่จะทำอย่างไร</p> <p>ก. ห้ามคบกับเพื่อนคนนี้.....</p> <p>ข. ช่วยหาคำปรึกษา.....</p> <p>ไม่สนใจที่จะช่วยแก้ปัญหา.....</p>
<p>12. เมื่อนักเรียนช่วยทำงานบ้าน พ่อแม่ของนักเรียนจะทำเช่นไร</p> <p>ก. ดูแลเข้มงวดให้ทำงานอย่างเคร่งครัด.....</p> <p>ข. ชมเชย.....</p> <p>ค. ไม่สนใจ.....</p>

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
13. วันหนึ่งนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนทำให้กลับบ้าน ช้าผิดเวลา พ่อแม่จะปฏิบัติเช่นไร ก. ทำโทษทันที..... ข. ตักเตือน..... ค. ไม่สนใจ.....
14. เมื่อนักเรียนนอนตื่นสายไปโรงเรียนไม่ทัน พ่อแม่จะทำ เช่นไร ก. ดุว่าทันที..... ข. ตักเตือน..... ค. ไม่สนใจ.....
15. เมื่อนักเรียนพูดคำหยาบคาย พ่อแม่จะปฏิบัติอย่างไร ก. ดุว่ากล่าวทันที..... ข. เตือน และแนะนำ..... ค. เฉยๆ ไม่ว่ากล่าว.....

3. การชมรายการโทรทัศน์

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความเป็นจริงและมีปริมาณมากน้อยเพียงใด เพียงข้อละคำตอบเดียว

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ข้าพเจ้าชอบชมภาพยนตร์ชีวิตในครอบครัวที่ผู้ใหญ่และเด็กมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้ชีวิตครอบครัวอบอุ่นและมีความสุข						
2. ข้าพเจ้าชอบชมภาพยนตร์ที่เน้นความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เช่น บิดามารดา และครูอาจารย์เป็นประจำ						
3. ข้าพเจ้าไม่เคยสนใจติดตามชมรายการข่าวและสารคดี						
4. ข้าพเจ้าชอบชมภาพยนตร์สืบสวนที่ใช้สติปัญญาและไหวพริบมาก เพื่อเอาตัวผู้ทำผิดจริงๆ มาลงโทษ						
5. ข้าพเจ้าไม่เคยติดตามชมรายการที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น รายการทัวร์วัฒนธรรม และภาพยนตร์หรือละครอิงประวัติศาสตร์						

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
6. ข้าพเจ้าไม่สนใจดูรายการถ่ายทอดกีฬา						
7. ข้าพเจ้าชอบชมภาพยนตร์จีนประเภทที่มีจุดเด่นเกี่ยวกับการตามล่าแค้น และความอาฆาตพยาบาท						
8. ข้าพเจ้าไม่ชอบชมภาพยนตร์บู๊ ดุเดือด ทั้งภาพยนตร์ไทย จีน และฝรั่ง						
9. ข้าพเจ้าชอบชมรายการต่างๆ สำหรับเด็ก						
10. ข้าพเจ้าชอบชมภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ อภินิหาร และภาพยนตร์เกี่ยวกับผี ๆ						

4. การฟังวิทยุ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความเป็นจริงและมีปริมาณมากน้อยเพียงใด เพียงข้อละคำตอบเดียว

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1. ข้าพเจ้าไม่เคยทนฟังรายการวิทยุที่มีการแสดงความคิดเห็นในเชิงวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์จนจบ เช่น “วิเคราะห์ข่าวในประเทศและต่างประเทศ” “วิเคราะห์เศรษฐกิจ” “วิเคราะห์บุคคลสำคัญ” เป็นต้น						
2. ถ้าข้าพเจ้าเปิดเจอรายการที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป อาทิ เช่น “รายการเกร็ดความรู้ดนตรีไทย” “กฎหมายน่ารู้” ประเภทนี้ ข้าพเจ้าจะรีบเปิดฟังทันที						
3. ข้าพเจ้าไม่เคยฟังวิทยุที่เสนอรายการสารคดีเกี่ยวกับความรู้เรื่องเมืองไทย อาทิเช่น สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดต่างๆ วันสำคัญของเมืองไทย ตลอดจนถึงศิลปวัฒนธรรมภาคต่างๆ เป็นต้น						
4. ข้าพเจ้ามักจะฟังเพลงจากวิทยุเป็นประจำ						
5. ข้าพเจ้ามักจะฟังละครวิทยุ หรือนิทาน ประเภทที่ให้คติสอนใจเสมอ						
6. ข้าพเจ้าคอยติดตามฟังละครวิทยุหรือลิเกที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการชิงรักหักสวาทของตัวละคร						

5. การอ่านสื่อสิ่งพิมพ์

แบบสอบถามฉบับนี้สอบถามเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ของนักเรียน โดยสื่อสิ่งพิมพ์ในที่นี้ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารรายสัปดาห์ หนังสือการ์ตูน หนังสืออ่านเล่น และหนังสืออื่นๆ (นอกเหนือจากหนังสือเรียนและหนังสือประกอบการเรียนการสอน)

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความเป็นจริงและมีปริมาณมากน้อยเพียงใด เพียงข้อละคำตอบเดียว

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ข้าพเจ้ามักจะอ่านหนังสือที่ให้ความรู้ ที่เสนอในรูปแบบของความบันเทิง เช่น การ์ตูนประวัติศาสตร์ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์						
2. ข้าพเจ้าไม่สนใจติดตามอ่านหนังสือ ในส่วนที่ทำให้ทราบข่าวความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศไทย และของโลก						
3. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือชีวประวัติของบุคคลสำคัญของประเทศหรือของโลกจากวงอาชีพต่างๆ ที่แสดงถึงความมานะบากบั่นของบุคคลผู้นั้นอยู่เสมอ						
4. ข้าพเจ้าชอบแอบอ่าน หรือดูหนังสือที่มีภาพโป๊หรือเรื่องลามก หยาดกาย อนาคตเสมอ						
5. ข้าพเจ้ามักเลือกอ่านเรื่องที่ทำให้ความเพลิดเพลินในหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ อาทิเช่น คอลัมน์ข่าวซุบซิบ นวนิยายเรื่องยาว ตอบปัญหาหรรค์ ทายดวงชะตา เป็นต้น						
6. เวลาอ่านหนังสือพิมพ์ข้าพเจ้าชอบอ่านข่าวประเภทตีหัวหมา ตาแม่แจ็ก ที่ทำให้สนุกและถึงใจเวลาอ่าน อันได้แก่ชาวบ้าน ใครเป็นชู้กับใคร ข่าวการข่มขืน เป็นต้น						
7. ข้าพเจ้าไม่เคยติดตามความเคลื่อนไหวของสังคมดารานักบันเทิง นักร้อง นักดนตรี จากหนังสือต่างๆ						
8. ข้าพเจ้าอ่านเรื่องตลกขบขัน เบาทสมอง เสมอ						
9. ข้าพเจ้าเลือกอ่านหนังสือประเภทสารคดีน่ารู้ต่างๆ เสมอ						
10. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องชู้สาว หรือพฤติกรรมทางเพศบ่อยๆ						

6. การปฏิบัติตัวของครู

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความเป็นจริงโดยพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้นักเรียนได้รับการปฏิบัติจากครูของนักเรียนหรือไม่ และมีปริมาณมากน้อยเพียงใด เพียงข้อละคำตอบเดียว

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. นักเรียนสามารถปรึกษาปัญหาต่างๆ กับครูได้						
2. ครูมักมอบหมายงานต่างๆ ให้ตามความถนัดหรือความสนใจของนักเรียน						
3. ครูมักตรวจและแก้ไขงานที่มอบหมายให้นักเรียน						
4. ครูเข้าสอนตรงตามเวลาเสมอ						
5. ครูมีวิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน						
6. ครูมีความยุติธรรมในการให้คะแนน						
7. ครูจะโกรธง่ายและแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวอยู่เสมอ						
8. ครูมีกิจกรรมร่ายทศภาพเรียบริบร้อย						
9. นักเรียนสามารถยึดครูเป็นแบบอย่างที่ดีได้						
10. เมื่อนักเรียนกระทำผิดพลาดครูมักจะให้อภัยเสมอ						
11. ครูชอบลงโทษเกินกว่าเหตุเมื่อนักเรียนกระทำผิด						
12. ถ้านักเรียนเรียนไม่ทันหรือไม่เข้าใจในเนื้อหาที่สอน ครูก็จะทบทวนใหม่อีกครั้ง						
13. ครูมักจะสอนเนื้อหาในชั้นเรียนไม่ครบถ้วนเพื่อให้นักเรียนมาเรียนพิเศษกับครูเพิ่มเติม						
14. ครูชอบนักเรียนที่นำของกำนัลมาให้ครู						
15. ครูชอบใช้นักเรียนให้มาทำงานเพื่อนเน้นผลงานส่วนตัวของครู						
16. ครูจะใช้ข่าวหรือเหตุการณ์ในปัจจุบันมายกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอนเสมอ						
17. ครูมักจะเล่าถึงความภาคภูมิใจในงานครู						
18. ครูสามารถเข้ากับครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนได้ดี						
19. ครูมีความภูมิใจในเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย						

7. การคบเพื่อน

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความเป็นจริงโดยพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี่ว่าตรงกับลักษณะของเพื่อนสนิทที่นักเรียนคบอยู่หรือไม่ และมีปริมาณมากน้อยเพียงใด เพียงข้อละคำตอบเดียว

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. เพื่อนของฉันมีความประพฤติเรียบร้อยอยู่ในโอวาทของบิดา มารดา						
2. เพื่อนของฉันมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน						
3. เพื่อนของฉันชอบชักชวนให้ฉันไป เที่ยวเล่นเพื่อหาความบันเทิง แม้จะต้องเสียเวลาเรียนไปบ้างก็ยอม						
4. เพื่อนของฉันเป็นคนดีจริง ไม่เชื่อฟังเหตุผลของครูหรือผู้ใหญ่						
5. เพื่อนของฉันมีกิริยาท่าทางและการพูดจาที่สุภาพเรียบร้อย						
6. เพื่อนของฉันมักฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียนเสมอ						
7. เพื่อนของฉันได้ชื่อว่ามีพฤติกรรมเกเร ไม่เชื่อฟังคำสอนของผู้ใหญ่หรือครูอาจารย์						
8. เพื่อนของฉันมีความตั้งใจและขยันหมั่นเพียรในการเรียน						
9. เพื่อนของฉันไม่กระตือรือร้นในการเรียน						
10. เพื่อนของฉันจะตักเตือนให้ฉันมีความตั้งใจเล่าเรียนมากขึ้น เมื่อฉันรู้สึกเกียจคร้านในการเรียน						
11. เพื่อนของฉันไม่เคยใช้เวลาว่างเพื่อทำงานพิเศษหรืองานที่ช่วยเหลือผู้ปกครอง						
12. เพื่อนของฉันมีความขยันขันแข็งในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย						
13. เพื่อนของฉันมีความสนใจที่จะทำงานเมื่อว่างจากการเรียน						
14. เพื่อนของฉันมีความเกียจคร้านในการทำงาน						
15. เพื่อนของฉันไม่นิยมการทำงาน เพราะเห็นว่าไม่ใช่หน้าที่ของนักเรียน						

8. คุณลักษณะ

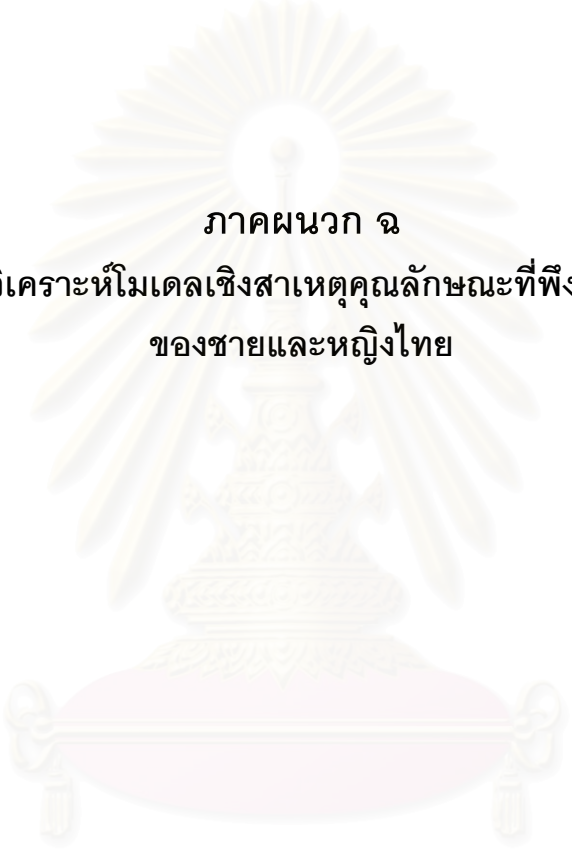
คำชี้แจง ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องมือทางขวามือ โดยพิจารณาว่านักเรียนมีคุณลักษณะแต่ละคุณลักษณะมากน้อยเพียงไรตามการรับรู้ของนักเรียน

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. เป็นผู้นำ					
2. ไม่ท้อแท้ง่าย					
3. เรียบร้อย					
4. เคารพในสิทธิของผู้อื่น					
5. นุ่มนวล					
6. ตัดสินใจได้ดี					
7. ร่างกายแข็งแรง					
8. ให้เกียรติเพศตรงข้าม					
9. ยิ้มง่าย					
10. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี					
11. พูดจาไพเราะอ่อนหวาน					
12. มีสติสัมปชัญญะ					
13. ควบคุมสติได้ในยามคับขัน					
14. มีเหตุผล					
15. ชอบการกีฬา					
16. มีความมานะพยายาม					
17. รู้จักกาลเทศะ					
18. ตรงต่อเวลา					
19. รักนวลสงวนตัว					
20. รักความยุติธรรม					
21. รักษาหัวใจของผู้อื่น					
22. เข้มแข็ง					
23. ไม่กดขี่ข่มเหงผู้อื่น					
24. ซื่อสัตย์สุจริต					
25. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น					
26. เมตตากรุณา					
27. จริงใจกับผู้อื่น					
28. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย					
29. มีความหนักแน่นอดทน					

คุณลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
30. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี					
31. มีอัธยาศัยดี					
32. รู้จักให้อภัยผู้อื่น					
33. กล้าหาญ					
34. มีอารมณ์ขัน					
35. อ่อนโยน					
36. เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผู้อื่นทำให้					
37. กตัญญูรู้คุณ					
38. มีความเคารพผู้มีอาวุโส					
39. คล่องแคล่ว ว่องไว					
40. เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่					
41. ยอมรับความจริง					
42. ปกป้องคุ้มครองผู้อื่นได้					
43. คิดดี คิดชอบ					
44. ละอายดื้ออ่อน					
45. ซื่อสัตย์					

ขอขอบคุณที่น้องให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ครับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ
ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะที่พึงปรารถนา
ของชายและหญิงไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DATE: 4/ 8/ 2

TIME: 16:21

DOS L I S R E L 8.10

BY

KARL G JORESKOG AND DAG SORBOM

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

1525 East 53rd Street - Suite 530

Chicago, Illinois 60615, U.S.A.

Voice: (800)247-6113, (312)684-4920, Fax: (312)684-4979

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-93.

Partial copyright by Microsoft Corp., 1993 and Media Cybernetics Inc., 1993.

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

The following lines were read from file C:THESIS33.PRO:

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL

DA NI=11 NO=570 MA=KM

LA

`Y1' `Y2' `Y3' `X1' `X2' `X3' `X4' `X5' `X6' `X7' `X8'

KM

1.00

.247 1.00

.579 .593 1.00

.145 .097 .064 1.00

.130 .143 .296 .162 1.00

-.119 -.124 -.203 -.064 -.390 1.00

.013 .246 .242 -.096 .196 -.142 1.00

.181 .175 .327 .057 .260 -.138 .408 1.00

.225 .165 .259 -.038 .216 -.198 .180 .227 1.00

.072 .038 .070 .021 .085 -.139 .055 .083 .275 1.00
 .131 .159 .188 -.051 .114 -.097 .228 .197 .325 .305 1.00

SD

.52 .53 .39 .36 .42 .38 .63 .52 .50 .76 .56

MO NY=3 NX=8 NE=1 NK=3 C

GA=FU,FR LY=FU,FI LX=FU,FI PH=SY,FR TD=SY,FI TE=SY,FI PS=SY,FR

ST 1 LX(2,1) LX(5,2) LX(6,3) LY(3,1)

FR LX(1,1) LX(3,1) LX(4,2) LX(7,3) LX(8,3) LY(1,1) LY(2,1)

FR TD(1,1) TD(2,2) TD(3,3) TD(4,4) TD(5,5) TD(6,6) TD(7,7) TD(8,8)

FR TE(1,1) TE(2,2)

FR TD(4,1) TD(8,6)

FR TH(4,1) TH(4,2) TH(1,1)

FR TD(6,1) TE(1,2)

VA 0.001 TE(3,3)

LE

'CHARACTER'

LK

'PARENT' 'SCHOOL' 'MEDIA'

OU SE TV RS EF MI FS SC AD=OFF ND=4

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL

NUMBER OF INPUT VARIABLES 11

NUMBER OF Y - VARIABLES 3

NUMBER OF X - VARIABLES 8

NUMBER OF ETA - VARIABLES 1

NUMBER OF KSI - VARIABLES 3

NUMBER OF OBSERVATIONS 570

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL

COVARIANCE MATRIX TO BE ANALYZED

	`Y1'	`Y2'	`Y3'	`X1'	`X2'	`X3'
`Y1'	1.0000					
`Y2'	.2470	1.0000				
`Y3'	.5790	.5930	1.0000			
`X1'	.1450	.0970	.0640	1.0000		
`X2'	.1300	.1430	.2960	.1620	1.0000	
`X3'	-.1190	-.1240	-.2030	-.0640	-.3900	1.0000
`X4'	.0130	.2460	.2420	-.0960	.1960	-.1420
`X5'	.1810	.1750	.3270	.0570	.2600	-.1380
`X6'	.2250	.1650	.2590	-.0380	.2160	-.1980
`X7'	.0720	.0380	.0700	.0210	.0850	-.1390
`X8'	.1310	.1590	.1880	-.0510	.1140	-.0970

COVARIANCE MATRIX TO BE ANALYZED

	`X4'	`X5'	`X6'	`X7'	`X8'
`X4'	1.0000				
`X5'	.4080	1.0000			
`X6'	.1800	.2270	1.0000		
`X7'	.0550	.0830	.2750	1.0000	
`X8'	.2280	.1970	.3250	.3050	1.0000

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL

PARAMETER SPECIFICATIONS

LAMBDA-Y

`CHARACT

`Y1' 1

`Y2' 2

`Y3' 0

LAMBDA-X

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

`X1' 3 0 0

`X2' 0 0 0

`X3' 4 0 0

`X4' 0 5 0

`X5' 0 0 0

`X6' 0 0 0

`X7' 0 0 6

`X8' 0 0 7

GAMMA

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

`CHARACT 8 9 10

PHI

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

`PARENT' 11

`SCHOOL' 12 13
 `MEDIA' 14 15 16

PSI

`CHARACT

17

THETA-EPS

 `Y1' `Y2' `Y3'

`Y1'	18		
`Y2'	19	20	
`Y3'	0	0	0

THETA-DELTA-EPS

 `Y1' `Y2' `Y3'

`X1'	21	0	0
`X2'	0	0	0
`X3'	0	0	0
`X4'	25	26	0
`X5'	0	0	0
`X6'	0	0	0
`X7'	0	0	0
`X8'	0	0	0

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THETA-DELTA

	`X1'	`X2'	`X3'	`X4'	`X5'	`X6'
`X1'	22					
`X2'	0	23				
`X3'	0	0	24			
`X4'	27	0	0	28		
`X5'	0	0	0	0	29	
`X6'	30	0	0	0	0	31
`X7'	0	0	0	0	0	0
`X8'	0	0	0	0	0	33

THETA-DELTA

	`X7'	`X8'
`X7'	32	
`X8'	0	34

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL

Number of Iterations = 16

LISREL ESTIMATES (MAXIMUM LIKELIHOOD)

LAMBDA-Y

	`CHARACT
`Y1'	.5779 (.0338)

17.0856

`Y2' .5965

(.0337)

17.7263

`Y3' 1.0000

LAMBDA-X

	`PARENT'	`SCHOOL'	`MEDIA'
-----	-----	-----	
`X1'	.2526	--	--
	(.0687)		
	3.6780		
`X2'	1.0000	--	--
`X3'	-.6244	--	--
	(.0996)		
	-6.2679		
`X4'	--	.8112	--
		(.1038)	
		7.8144	
`X5'	--	1.0000	--
`X6'	--	--	1.0000
`X7'	--	--	.3703
			(.1277)
			2.8997
`X8'	--	--	.9257
			(.1154)
			8.0252

GAMMA

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

`CHARACT .2687 .4481 .1011
 (.0835) (.1034) (.0598)
 3.2186 4.3344 1.6914

COVARIANCE MATRIX OF ETA AND KSI

`CHARACT `PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

`CHARACT .9990
 `PARENT' .2997 .6284
 `SCHOOL' .3168 .2509 .5042
 `MEDIA' .2344 .1817 .2324 .8058

PHI

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

`PARENT' .6284
 (.1078)
 5.8322

`SCHOOL' .2509 .5042
 (.0405) (.0791)
 6.1977 6.3732

`MEDIA' .1817 .2324 .8058
 (.0367) (.0372) (.2736)
 4.9546 6.2419 2.9452

PSI

`CHARACT

.7528

(.0503)

14.9740

SQUARED MULTIPLE CORRELATIONS FOR STRUCTURAL EQUATIONS

`CHARACT

.2464

THETA-EPS

`Y1' `Y2' `Y3'

`Y1' .6672

(.0395)

16.8700

`Y2' -.1053 .6480

(.0276) (.0384)

-3.8186 16.8579

`Y3' -- -- .0010

SQUARED MULTIPLE CORRELATIONS FOR Y - VARIABLES

`Y1' `Y2' `Y3'

.3334 .3543 .9990

THETA-DELTA-EPS

`Y1' `Y2' `Y3'

`X1' .1304 -- --

(.0338)						
3.8635						
`X2'	--	--	--			
`X3'	--	--	--			
`X4'	-.1303	.1169	--			
(.0312)	(.0303)					
-4.1796	3.8590					
`X5'	--	--	--			
`X6'	--	--	--			
`X7'	--	--	--			
`X8'	--	--	--			
THETA-DELTA						
	`X1'	`X2'	`X3'	`X4'	`X5'	`X6'
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
`X1'	.9671					
(.0585)						
16.5448						
`X2'	--	.3716				
(.0952)						
3.9021						
`X3'	--	--	.7549			
(.0580)						
13.0262						
`X4'	-.1522	--	--	.6714		
(.0373)				(.0567)		
-4.0825				11.8500		
`X5'	--	--	--	--	.4958	
(.0669)						
7.4131						
`X6'	-.0882	--	--	--	--	.1904

	(.0366)				(.2676)
	-2.4100				.7116
`X7'	--	--	--	--	--
`X8'	--	--	--	--	-4.286
					(.2374)
					-1.8056

THETA-DELTA

	`X7'	`X8'
	-----	-----
`X7'	.8895	
	(.0632)	
	14.0643	
`X8'	--	.3094
		(.2354)
		1.3144

SQUARED MULTIPLE CORRELATIONS FOR X - VARIABLES

`X1'	`X2'	`X3'	`X4'	`X5'	`X6'
-----	-----	-----	-----	-----	-----
.0398	.6284	.2451	.3307	.5042	.8088

SQUARED MULTIPLE CORRELATIONS FOR X - VARIABLES

`X7'	`X8'
-----	-----
.1105	.6906

GOODNESS OF FIT STATISTICS

CHI-SQUARE WITH 32 DEGREES OF FREEDOM = 43.6797 (P = 0.08169)

ESTIMATED NON-CENTRALITY PARAMETER (NCP) = 11.6797

90 PERCENT CONFIDENCE INTERVAL FOR NCP = (0.0 ; 33.1154)

MINIMUM FIT FUNCTION VALUE = 0.07677

POPULATION DISCREPANCY FUNCTION VALUE (F0) = 0.02053

90 PERCENT CONFIDENCE INTERVAL FOR F0 = (0.0 ; 0.05820)

ROOT MEAN SQUARE ERROR OF APPROXIMATION (RMSEA) = 0.02533

90 PERCENT CONFIDENCE INTERVAL FOR RMSEA = (0.0 ; 0.04265)

P-VALUE FOR TEST OF CLOSE FIT (RMSEA < 0.05) = 0.9930

EXPECTED CROSS-VALIDATION INDEX (ECVI) = 0.1963

90 PERCENT CONFIDENCE INTERVAL FOR ECVI = (0.1757 ; 0.2339)

ECVI FOR SATURATED MODEL = 0.2320

ECVI FOR INDEPENDENCE MODEL = 2.1120

CHI-SQUARE FOR INDEPENDENCE MODEL WITH 55 DEGREES OF FREEDOM =
1179.7510

INDEPENDENCE AIC = 1201.7510

MODEL AIC = 111.6797

SATURATED AIC = 132.0000

INDEPENDENCE CAIC = 1260.5530

MODEL CAIC = 293.4313

SATURATED CAIC = 484.8120

ROOT MEAN SQUARE RESIDUAL (RMR) = 0.02949

STANDARDIZED RMR = 0.02947

GOODNESS OF FIT INDEX (GFI) = 0.9866

ADJUSTED GOODNESS OF FIT INDEX (AGFI) = 0.9724

PARSIMONY GOODNESS OF FIT INDEX (PGFI) = 0.4784

NORMED FIT INDEX (NFI) = 0.9630

NON-NORMED FIT INDEX (NNFI) = 0.9822

PARSIMONY NORMED FIT INDEX (PNFI) = 0.5603

COMPARATIVE FIT INDEX (CFI) = 0.9896

INCREMENTAL FIT INDEX (IFI) = 0.9898

RELATIVE FIT INDEX (RFI) = 0.9364

CRITICAL N (CN) = 697.7939

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL

FITTED COVARIANCE MATRIX

	`Y1'	`Y2'	`Y3'	`X1'	`X2'	`X3'
`Y1'	1.0008					
`Y2'	.2391	1.0035				
`Y3'	.5773	.5959	1.0000			
`X1'	.1742	.0451	.0757	1.0072		
`X2'	.1732	.1788	.2997	.1587	1.0000	
`X3'	-.1081	-.1116	-.1871	-.0991	-.3924	1.0000
`X4'	.0182	.2703	.2570	-.1008	.2035	-.1271
`X5'	.1831	.1890	.3168	.0634	.2509	-.1566
`X6'	.1355	.1399	.2344	-.0423	.1817	-.1135
`X7'	.0502	.0518	.0868	.0170	.0673	-.0420
`X8'	.1254	.1295	.2170	.0425	.1682	-.1051

FITTED COVARIANCE MATRIX

	`X4'	`X5'	`X6'	`X7'	`X8'
`X4'					
`X5'					
`X6'					
`X7'					
`X8'					

```

-----
`X4'  1.0032
`X5'  .4090  1.0000
`X6'  .1885  .2324  .9962
`X7'  .0698  .0861  .2984  1.0000
`X8'  .1745  .2152  .3173  .2763  1.0000

```

FITTED RESIDUALS

```

`Y1'  `Y2'  `Y3'  `X1'  `X2'  `X3'
-----
`Y1'  -0.0008
`Y2'  .0079  -0.0035
`Y3'  .0017  -0.0029  .0000
`X1'  -0.0292  .0519  -0.0117  -0.0072
`X2'  -0.0432  -0.0358  -0.0037  .0033  .0000
`X3'  -0.0109  -0.0124  -0.0159  .0351  .0024  .0000
`X4'  -0.0052  -0.0243  -0.0150  .0048  -0.0075  -0.0149
`X5'  -0.0021  -0.0140  .0102  -0.0064  .0091  .0186
`X6'  .0895  .0251  .0246  .0043  .0343  -0.0845
`X7'  .0218  -0.0138  -0.0168  .0040  .0177  -0.0970
`X8'  .0056  .0295  -0.0290  -0.0935  -0.0542  .0081

```

FITTED RESIDUALS

```

`X4'  `X5'  `X6'  `X7'  `X8'
-----
`X4'  -0.0032
`X5'  -0.0010  .0000
`X6'  -0.0085  -0.0054  .0038

```

`X7'	-.0148	-.0031	-.0234	.0000	
`X8'	.0535	-.0182	.0077	.0287	.0000

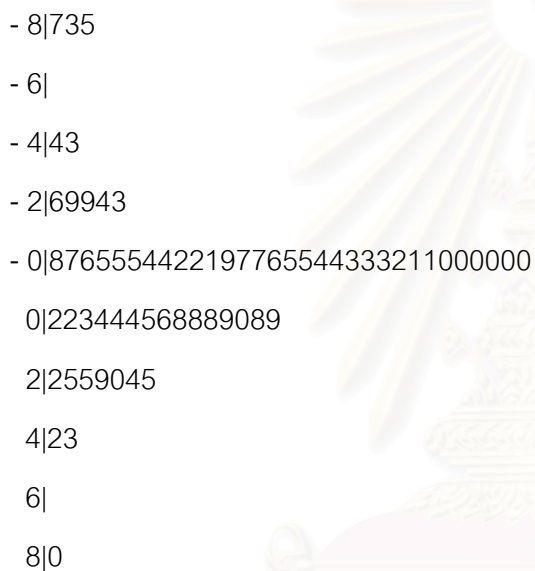
SUMMARY STATISTICS FOR FITTED RESIDUALS

SMALLEST FITTED RESIDUAL = -.0970

MEDIAN FITTED RESIDUAL = -.0016

LARGEST FITTED RESIDUAL = .0895

STEMLEAF PLOT


```

- 8|735
- 6|
- 4|43
- 2|69943
- 0|8765554422197765544333211000000
  0|223444568889089
  2|2559045
  4|23
  6|
  8|0

```

STANDARDIZED RESIDUALS

	`Y1'	`Y2'	`Y3'	`X1'	`X2'	`X3'
`Y1'	-.0243					
`Y2'	1.4802	-.1048				
`Y3'	.2980	-.9668	.0000			
`X1'	-1.2956	1.2978	-.3261	-.1451		
`X2'	-1.3121	-1.1016	-.5285	.2423	.0000	
`X3'	-.3019	-.3464	-.7082	1.1073	.8736	.0000
`X4'	-.3356	-1.3988	-.8472	.3064	-.3255	-.4688

`X5'	-.0635	-.4321	.9704	-.1690	.6029	.6846
`X6'	2.5648	.7273	1.3182	.2512	1.5918	-2.6323
`X7'	.5848	-.3721	-.6417	.0969	.5451	-2.5441
`X8'	.1562	.8348	-1.3434	-2.3491	-2.2052	.2407

STANDARDIZED RESIDUALS

	`X4'	`X5'	`X6'	`X7'	`X8'
`X4'	-.1105				
`X5'	-.1080	.0000			
`X6'	-.3185	-.2536	.0692		
`X7'	-.4567	-.1149	-1.4945	.0000	
`X8'	1.8698	-.7643	2.0880	1.5978	.0000

SUMMARY STATISTICS FOR STANDARDIZED RESIDUALS

SMALLEST STANDARDIZED RESIDUAL = -2.6323

MEDIAN STANDARDIZED RESIDUAL = -.0841

LARGEST STANDARDIZED RESIDUAL = 2.5648

STEMLEAF PLOT

- 2|6532
- 1|5433310
- 0|8876555443333332111110000000
0|112223335667789
1|01335669
2|16

NO NON-ZERO MODIFICATION INDICES FOR LAMBDA-Y

MODIFICATION INDICES FOR LAMBDA-X

	'PARENT'	'SCHOOL'	'MEDIA'
	-----	-----	-----
'X1'	--	.3031	4.1252
'X2'	--	.0241	.8543
'X3'	--	.0219	2.6663
'X4'	.0579	--	1.3266
'X5'	.0579	--	1.3266
'X6'	4.9528	.2796	--
'X7'	1.5443	.0848	--
'X8'	7.4481	.2131	--

EXPECTED CHANGE FOR LAMBDA-X

	'PARENT'	'SCHOOL'	'MEDIA'
	-----	-----	-----
'X1'	--	-.0535	-.1169
'X2'	--	.0335	-.0703
'X3'	--	-.0193	-.0790
'X4'	-.0235	--	.0657
'X5'	.0290	--	-.0810
'X6'	.2046	.0695	--
'X7'	.1099	-.0600	--
'X8'	-.2345	-.0564	--

STANDARDIZED EXPECTED CHANGE FOR LAMBDA-X

	'PARENT'	'SCHOOL'	'MEDIA'
	-----	-----	-----
'X1'	--	-.0380	-.1049
'X2'	--	.0238	-.0631

`X3'	--	-.0137	-.0709
`X4'	-.0186	--	.0589
`X5'	.0230	--	-.0727
`X6'	.1622	.0493	--
`X7'	.0871	-.0426	--
`X8'	-.1859	-.0400	--

COMPLETELY STANDARDIZED EXPECTED CHANGE FOR LAMBDA-X

	`PARENT'	`SCHOOL'	`MEDIA'
	-----	-----	-----
`X1'	--	-.0379	-.1045
`X2'	--	.0238	-.0631
`X3'	--	-.0137	-.0709
`X4'	-.0186	--	.0589
`X5'	.0230	--	-.0727
`X6'	.1625	.0494	--
`X7'	.0871	-.0426	--
`X8'	-.1859	-.0400	--

NO NON-ZERO MODIFICATION INDICES FOR GAMMA

NO NON-ZERO MODIFICATION INDICES FOR PHI

NO NON-ZERO MODIFICATION INDICES FOR PSI

MODIFICATION INDICES FOR THETA-EPS

	`Y1'	`Y2'	`Y3'
	-----	-----	-----
`Y1'	--		
`Y2'	--	--	
`Y3'	.0392	.0441	.0002

EXPECTED CHANGE FOR THETA-EPS

	`Y1'	`Y2'	`Y3'
	-----	-----	-----
`Y1'	--		
`Y2'	--	--	
`Y3'	-0.0140	.0147	-0.0011

COMPLETELY STANDARDIZED EXPECTED CHANGE FOR THETA-EPS

	`Y1'	`Y2'	`Y3'
	-----	-----	-----
`Y1'	--		
`Y2'	--	--	
`Y3'	-0.0140	.0147	-0.0011

MODIFICATION INDICES FOR THETA-DELTA-EPS

	`Y1'	`Y2'	`Y3'
	-----	-----	-----
`X1'	--	3.6830	1.2555
`X2'	3.7764	2.6173	3.6633
`X3'	.5536	.1949	.1046
`X4'	--	--	.8451
`X5'	.3610	.6844	1.6559
`X6'	4.8018	.6391	1.1015
`X7'	.0032	.1942	.0823
`X8'	.9546	1.9930	2.6816

EXPECTED CHANGE FOR THETA-DELTA-EPS

	`Y1'	`Y2'	`Y3'
	-----	-----	-----
`X1'	--	.0638	-.0353

`X2'	-.0568	-.0466	.0559
`X3'	-.0225	-.0133	.0086
`X4'	--	--	-.0406
`X5'	-.0184	-.0253	.0373
`X6'	.0657	.0236	-.0286
`X7'	.0018	-.0136	-.0075
`X8'	.0294	.0424	-.0440

COMPLETELY STANDARDIZED EXPECTED CHANGE FOR THETA-DELTA-EPS

	`Y1'	`Y2'	`Y3'
	-----	-----	-----
`X1'	--	.0635	-.0352
`X2'	-.0568	-.0465	.0559
`X3'	-.0225	-.0133	.0086
`X4'	--	--	-.0405
`X5'	-.0184	-.0252	.0373
`X6'	.0658	.0236	-.0287
`X7'	.0018	-.0136	-.0075
`X8'	.0294	.0423	-.0440

MODIFICATION INDICES FOR THETA-DELTA

	`X1'	`X2'	`X3'	`X4'	`X5'	`X6'
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
`X1'	--					
`X2'	1.9813	--				
`X3'	.7493	.7631	--			
`X4'	--	.1869	.2274	--		
`X5'	.0436	.7328	1.2658	--	--	
`X6'	--	.3794	1.8561	.1182	.2328	--
`X7'	.0534	.0064	4.1236	.3718	.0437	2.5530
`X8'	4.1738	1.7087	.2209	3.4047	.4010	--

MODIFICATION INDICES FOR THETA-DELTA

	`X7'	`X8'
	-----	-----
`X7'	--	
`X8'	2.5530	--

EXPECTED CHANGE FOR THETA-DELTA

	`X1'	`X2'	`X3'	`X4'	`X5'	`X6'
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
`X1'	--					
`X2'	.0776	--				
`X3'	.0351	.1548	--			
`X4'	--	-.0158	-.0164	--		
`X5'	.0080	.0343	.0392	--	--	
`X6'	--	.0243	-.0482	-.0124	-.0187	--
`X7'	.0090	-.0028	-.0730	-.0214	.0077	-.1059
`X8'	-.0773	-.0492	.0167	.0660	-.0239	--

EXPECTED CHANGE FOR THETA-DELTA

	`X7'	`X8'
	-----	-----
`X7'	--	
`X8'	.0980	--

COMPLETELY STANDARDIZED EXPECTED CHANGE FOR THETA-DELTA

	`X1'	`X2'	`X3'	`X4'	`X5'	`X6'
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
`X1'	--					
`X2'	.0773	--				

`X3'	.0350	.1548	--			
`X4'	--	-.0158	-.0164	--		
`X5'	.0079	.0343	.0392	--	--	
`X6'	--	.0244	-.0483	-.0124	-.0187	--
`X7'	.0090	-.0028	-.0730	-.0214	.0077	-.1061
`X8'	-.0770	-.0492	.0167	.0659	-.0239	--

COMPLETELY STANDARDIZED EXPECTED CHANGE FOR THETA-DELTA

	`X7'	`X8'
	-----	-----
`X7'	--	
`X8'	.0980	--

MAXIMUM MODIFICATION INDEX IS 7.45 FOR ELEMENT (8, 1) OF LAMBDA-X

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL

FACTOR SCORES REGRESSIONS

ETA

	`Y1'	`Y2'	`Y3'	`X1'	`X2'	`X3'
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
`CHARACT	1.3406	.1641	-.8209	-.2436	-.0160	-.0845

ETA

	`X4'	`X5'	`X6'	`X7'	`X8'
	-----	-----	-----	-----	-----
`CHARACT	.2098	-.0996	-.0302	-.1542	-.1632

KSI

	'Y1'	'Y2'	'Y3'	'X1'	'X2'	'X3'
'PARENT'	-.0050	-.0078	.0861	.0590	.5063	-.1556
'SCHOOL'	.0297	-.0352	.1085	.0423	.0570	-.0175
'MEDIA'	-.0127	-.0013	-.0185	.0596	-.0219	.0067

KSI

	'X4'	'X5'	'X6'	'X7'	'X8'
'PARENT'	.0394	.0427	.0331	-.0034	.0215
'SCHOOL'	.2224	.3354	.0636	-.0054	.0496
'MEDIA'	-.0043	-.0260	.6650	-.0499	.5627

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL
STANDARDIZED SOLUTION

LAMBDA-Y

'CHARACT

'Y1' .5776

'Y2' .5962

'Y3' .9995

LAMBDA-X

'PARENT' 'SCHOOL' 'MEDIA'

'X1' .2002 -- --

'X2' .7927 -- --

'X3' -.4950 -- --

```

`X4'  --   .5760  --
`X5'  --   .7101  --
`X6'  --   --   .8977
`X7'  --   --   .3324
`X8'  --   --   .8310

```

GAMMA

```

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'
-----
`CHARACT .2131 .3183 .0908

```

CORRELATION MATRIX OF ETA AND KSI

```

`CHARACT `PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'
-----
`CHARACT 1.0000
`PARENT' .3782 1.0000
`SCHOOL' .4464 .4456 1.0000
`MEDIA' .2613 .2554 .3646 1.0000

```

PSI

```

`CHARACT
-----

```

```

.7536

```

REGRESSION MATRIX ETA ON KSI (STANDARDIZED)

```

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'
-----
`CHARACT .2131 .3183 .0908

```

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL

COMPLETELY STANDARDIZED SOLUTION

LAMBDA-Y

`CHARACT

`Y1' .5774

`Y2' .5952

`Y3' .9995

LAMBDA-X

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

----- ----- -----

`X1' .1995 -- --

`X2' .7927 -- --

`X3' -.4950 -- --

`X4' -- .5751 --

`X5' -- .7101 --

`X6' -- -- .8994

`X7' -- -- .3324

`X8' -- -- .8310

GAMMA

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

----- ----- -----

`CHARACT .2131 .3183 .0908

CORRELATION MATRIX OF ETA AND KSI

`CHARACT `PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

----- ----- ----- -----

`CHARACT 1.0000

`PARENT' .3782 1.0000

`SCHOOL' .4464 .4456 1.0000

`MEDIA' .2613 .2554 .3646 1.0000

PSI

`CHARACT

.7536

THETA-EPS

`Y1' `Y2' `Y3'

`Y1' .6666

`Y2' -.1050 .6457

`Y3' -- -- .0010

THETA-DELTA-EPS

`X1' `X2' `X3'

`X1' .1299 -- --

`X2' -- -- --

`X3' -- -- --

`X4' -.1301 .1166 --

`X5' -- -- --

`X6' -- -- --

`X7' -- -- --

`X8' -- -- --

THETA-DELTA

`X1' `X2' `X3' `X4' `X5' `X6'

`X1' .9602

`X2'	--		.3716			
`X3'	--	--	.7549			
`X4'	-.1515	--	--	.6693		
`X5'	--	--	--	--	.4958	
`X6'	-.0880	--	--	--	--	.1912
`X7'	--	--	--	--	--	--
`X8'	--	--	--	--	--	-.4294

THETA-DELTA

	`X7'	`X8'
	-----	-----
`X7'	.8895	
`X8'	--	.3094

REGRESSION MATRIX ETA ON KSI (STANDARDIZED)

	`PARENT'	`SCHOOL'	`MEDIA'
	-----	-----	-----
`CHARACT	.2131	.3183	.0908

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL

TOTAL AND INDIRECT EFFECTS

TOTAL EFFECTS OF KSI ON Y

	`PARENT'	`SCHOOL'	`MEDIA'
	-----	-----	-----
`Y1'	.1553	.2589	.0584
	(.0496)	(.0603)	(.0348)
	3.1321	4.2979	1.6786
`Y2'	.1603	.2673	.0603
	(.0503)	(.0647)	(.0357)

3.1842 4.1297 1.6882

`Y3' .2687 .4481 .1011

(.0835) (.1034) (.0598)

3.2186 4.3344 1.6914

PATH ANALYSIS FOR CHARACTERISTICS MODEL

STANDARDIZED TOTAL AND INDIRECT EFFECTS

STANDARDIZED TOTAL EFFECTS OF KSI ON Y

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

 `Y1' .1231 .1839 .0524

`Y2' .1271 .1898 .0541

`Y3' .2130 .3182 .0908

COMPLETELY STANDARDIZED TOTAL EFFECTS OF KSI ON Y

`PARENT' `SCHOOL' `MEDIA'

 `Y1' .1231 .1838 .0524

`Y2' .1269 .1895 .0540

`Y3' .2130 .3182 .0908

THE PROBLEM USED 17928 BYTES (= 6.0% OF AVAILABLE WORKSPACE)

TIME USED: .6 SECONDS

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายชนะศึก นิชานนท์ เกิดเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 6 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2522 ที่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) วิชาเอก เคมี-วิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขามัธยมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2542 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย